

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

28.3.2017 § 78
18.5.2017 § 29

TILINPÄÄTÖS 2016

TOIMINTAKERTOMUS 2016

Sisällysluettelo

1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	1
1.1	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	1
1.2	KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET	3
1.3	YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	4
1.4	OLENNAISET MUUTOKSET KUNNAN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	5
1.5	ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	5
1.6	KUNNAN HENKILÖSTÖ 31.12.2016	6
1.7	ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA.....	8
1.8	YMPÄRISTÖTEKIJÄT	9
1.9	KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	9
2	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	11
2.1	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN (KUNTA+LIIKELAITOKSET)	11
2.2	TOIMINNAN RAHOITUS	12
3	RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	14
3.1	TASE JA SEN TUNNUSLUVUT (PERUSKUNTA)	14
3.2	KUNNAN KOKONAISTULOT JA MENOT	15
4	KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	16
4.1	VAALAN KUNNAN KONSERNIRAKENNE.....	16
4.2	OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	16
4.3	ARVIO KONSERNIN TULEVASTA KEHITYKSESTÄ.....	18
4.4	SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	18
4.5	KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT.....	19
4.6	KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	20
4.7	KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT	21
5	KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALouden TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ	22
5.1	TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	22
5.2	TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	22
6	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	24
6.1	KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	24
6.1.1	Hallintopalvelut.....	24
6.1.2	Sivistyspalvelut.....	43
6.1.3	Tekniset palvelut	63
6.1.4	Liikelaitokset.....	70
6.2	TULOSLASKELMA (PERUSKUNTA) MUKANA SISÄISET ERÄT.....	71
6.3	INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU / PERUSKUNTA.....	73
6.4	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	74
6.5	TASE / PERUSKUNTA.....	75
6.6	YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEHÄN SITOVIEN MÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMISESTA	76
7	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	77
7.1	TULOSLASKELMA (PERUSKUNTA JA LIIKELAITOKSET)	77
7.2	RAHOITUSLASKELMA (PERUSKUNTA).....	78
7.3	TASE (PERUSKUNTA).....	79
7.4	KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	80
7.5	KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	81
7.6	KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT	82
8	TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	83
8.1	TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	84
8.2	TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	87
8.3	VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	95
8.4	HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	98
9	LIIKELAITOSTEN TILINPÄÄTÖSTIEDOT.....	99
9.1	VESIHUOLTOLAITOS	99
9.2	KAUKOLÄMPÖLAITOS	100
9.3	LIIKELAITOKSIEN TOIMINTAKERTOMUSTIEDOT	100
10	KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT TILIKAUDELLA	110
11	VUODEN 2016 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	111

TOIMINTAKERTOMUS

1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Kuntakentän murros ja muutos jatkuvat. Tällä samalla lauseella olen aloittanut katsauksen jo viisi vuotta. Tilinpäätöstä valmisteltaessa sote- ja maakuntalaki ovat eduskunnan käsittelyssä ja valinnanvapauslain-säädäntö sekä kasvupalvelulaki lausunnoilla. Vaikka emme voi olla täysin varmoja siitä, miten kunnan rooli ja elinvoiman edellytykset muuttuvat, suuntaamme kuntana jo vahvasti tulevaisuuteen. Vuoden 2016 puo- lella käynnistimme kunnan laajan hyvinvointikertomuksen valmistelun ja uuden kuntastrategian laadinnan. Myös kunnan hallintosäätö ja luottamushenkilöorganisaatio uudistetaan.

Teemme kolmatta vuotta peräkkäin erinomaisen tuloksen. Siitä huolimatta joudumme nyt ja jatkossa te- kemään isoja valintoja, joilla pidämme tulot ja menot tasapainossa sekä vältämme lisävelkaantumisen. Kuntaliiton pääekonomisti Minna Paunakalliota lainatakseni, vielä ei ole jakovaran aika. Taloudellinen taantuma, väestön ikärakenteen muutokset ja valtionosuuksien leikkaukset ovat edelleenkin läsnä ja kun- tamme toimintaympäristön haasteena.

EK:n tammikuussa tekemän suhdannebarometrin mukaan suomalaisyritysten suhdannenäkymät seuraa- valle puolelle vuodelle ovat jonkin verran aiempaa valoisimmat. Yleisen suhdannetilanteen arvioidaan vähitellen kohentuvan. Vastaajayritykset arvioivat tuotantonsa ja myyntinsä kasvavan jonkin verran. Hen- kilöstön ennustetaan pysyvän likimain ennallaan. Suhdannebarometrin mukaan viime vuoden alussa al- kanut hidas käänne parempaan vauhdittui hieman vuoden 2016 loppua kohti. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan rakentamisessa keskimääräiseksi. Teollisuudessa ja palveluissa suhdanteita arvioidaan elpymi- sestä huolimatta hieman keskimääräistä heikommiksi.

Vaalan kunnan alueella toimivien yritysten toimintaedellytykset ovat hieman parantuneet, mutta haasteita on työvoiman rekrytoimisessa ja rahoituksen saamisessa investoinneille. Usealla yrityksellä on uudistus ja kasvuhaluja. Tämä on erittäin myönteinen merkki. Vuonna 2016 kunta ja Vaalan Juustola investoivat yhdessä juustoleivän tuotantoon lähes 1 miljoonaa euroa. Yritykset ovat olleet halukkaita lähtemään mu- kaan myös Kasvua Kainuuseen hankkeeseen. Matkailuyritykset ovat aktiivisesti mukana Geopark-verkos- tossa. Matkailun osalta kaipaamme kuitenkin uusia toimijoita ohjelmapalveluihin. Selvää on, että alan kasvu edellyttää investointeja alueelle.

Vaalan tuloveroprosentti vuonna 2016 oli 21,50. Kunnallisveroprosenttiaan korotti vuodelle 2017 kaikkiaan 47 kuntaa, kun vuonna 2016 korottajia oli 45. Veroprosenttia laski 14 kuntaa. Keskimääräinen tulovero- prosentti on 19,91. Pohjois-Pohjanmaalla luku on 20,44 % ja Kainuussa 21,14 %. 2000-6000 asukkaan kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on 20,85. 50 kunnalla on korkeampi veroprosentti kuin Vaalassa. 102 kunnalla veroprosentti on 21,0-21,5.

Vaikka nimellinen tuloveroprosentti on noussut, efektiivinen veroaste on kuitenkin jopa laskenut. Vaalan kunnan efektiivinen veroaste on ollut Kuntaliiton laskemien mukaan vuonna 2015 14,06 %. Kunnan tulo- veron ja efektiivisen veroasteen välinen kuilu on kasvanut jatkuvasti. Kun vuonna 2001 erotus oli 4,77 niin vuonna 2017 se on jo 7,61. Keskimäärin erotus koko maassa on 5,47.

Vaalan kunnan talous on jatkanut hyvällä suunnalla. Vuoden 2016 positiiviseen tulokseen vaikuttivat mer- kittävästi korkokulujen (n. 92 500) ja kunnan toimintakulujen alittuminen. Verotulot toteutuivat 38 000 euroa yli ja valtionosuudet noin 31 500 euroa alle budjetoidun. Verotuloja kertyi yhteensä noin 11,4 miljoonaa euroa. Vuoteen 2015 verrattuna verotulot vähenivät n. 100 000 euroa (-0,9 %:a). Valtionosuudet olivat n. 13,2 miljoonaa euroa ja ne lisääntyivät edellisvuodesta noin 90 000 eurolla. Yhteensä verotulot ja valtion- osuudet pysyivät vuoden 2015 tasolla.

Toimintakulujen kasvua selittää erikoissairaanhoidon toteuma 5,35 miljoonaa euroa, joka on 737 000 eu- roa budjetoitua suurempi. Erikoissairaanhoidon kulut kasvoivat vuodesta 2015 yhteensä 502 000 euroa (10,4 %:a). Oulunkaaren sosiaali- ja terveystalouden oma toiminta alitti budjetin sen sijaan -130 000 eurolla ja kasvu vuoteen 2015 verrattuna oli 194 000 euroa (2,3 %:a). Kokonaisuutena Oulunkaaren sosi- aali- ja terveystalouden toteuma oli 13,86 miljoonaa euroa, jossa kasvua vuoteen 2015 verrattuna oli 696 000 euroa (5,3 %:a).

Kunnan toimintakulut ilman sosiaali- ja terveystalouksia laskivat vuodesta 2015 yhteensä n. 140 000 eu- roa (-0,5 %). Tätä selittää mm. kilpailukykysovimuksen mukainen 30%:n lomarahojen leikkaus (n. 70 000 euroa) vuoden 2016 tilinpäätökseen ja se, että vuoden 2015 toimintakuluihin sisältyy poikkeuksellinen n.

130 000 euron kertakulu Vanhustentaloyhdistys ry:n käyttökorvauksista. Kun nämä erät otetaan huomioon, voidaan todeta, että kunnan toimintakulut ilman sosiaali- ja terveystalouden kustannuksia säilyivät vuoden 2015 tasolla olennaisilta osin.

Vuonna 2016 valmisteltiin ja toteutettiin kaukolämpö- ja vesihuoltoliikelaitosten yhtiöittäminen. Kunnanvaltuusto päätti yhtiöittää sekä kaukolämpö- että vesihuoltoliiketoiminnat yhteen perustettavaan yhtiöön. Tätä varten perustettiin syksyllä 2016 Vaalan Vesi ja Lämpö Oy, joka on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö. Liikelaitosten liiketoiminnat ja niihin sisältyvät varat ja velat siirtyivät liiketoimintakaupalla Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:lle 31.12.2016. Kauppahinta oli 2,1 miljoonaa euroa, josta 1 650 000 euroa konvertoitiin yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon ja 450 000 jäi yhtiön velaksi kunnalle. Kaupasta aiheutui kunnalle n. 509 000 myyntivoitto, joka on eliminoitu pois konsernitiilinpäätöksessä. Kaupan myötä liikelaitokset purkautuivat. Lisäksi yhtiöön siirtyi liikelaitosten henkilökunta ns. vanhoina työntekijöinä ja liikelaitosten sopimukset. Yhtiön ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.2017. Yhtiön varat ja velat on yhdistelty konsernitiilinpäätökseen 2016 liiketoimintakaupan mukaisen, yhtiön avaavan taseen perusteella.

Vuonna 2016 valmisteltiin taloyhtiöiden fuusio. Kunnanvaltuusto päätti fuusioda taloyhtiöt siten, että kunnan omistamat taloyhtiöt As Oy Vaalan Uitonkartano ja Koy Vaalahaka sulautuvat Koy Vaalan Niskaan. Uudessa muodossaan Koy Vaalan Niskan toiminta alkaa vuoden 2017 alusta. Vuodelta 2016 yhtiöt esittävät vielä omat tilinpäätöksensä.

Liikelaitosten yhtiöittämisellä ja taloyhtiöfuusiolla kunnan konsernirakennetta on selkeytetty ja tiivistetty. Uusi konsernirakenne mahdollistaa tehokkaamman talouden seurannan ja suunnittelun ja antaa hyvät edellytykset onnistuneelle ja tehokkaalle konsernijohtamiselle. Vuosi 2017 on tärkeä vuosi konsernijohtamisen kannalta molempien tytäryhtiöiden (Vaalan Vesi ja Lämpö Oy ja Koy Vaalan Niska) toiminnan ja talouden vakiintumisen kannalta ja se antaa suuntaa kunnan konsernin kehitykselle.

Vaalan kunnan lainamäärä on pienelle kunnalle korkea. Useat kunnan kiinteistöt kuitenkin kaipaavat peruskorjausta ja yritystilojen investointejakin on jatkossa tehtävä. Kunnan vuosikate määrittää sen, paljonko kunnalla on rahaa vuosittaisiin investointeihin ilman lainarahoitusta. Vuosikatteen pitäminen hyvällä tasolla takaa sen, että korjausvelka saadaan purettua ilman lainamäärän kasvua.

Vaalan päiväkodin hankesuunnittelu aloitettiin kesällä 2013. Hankkeen tavoitteena on ollut turvata hyvät ja terveelliset tilat päiväkotilapsille ja henkilöstölle. Päiväkoti valmistui elokuussa 2016 uuden koulukeskuksen yhteyteen. Käyttäjiltä saatu palaute on uusista tiloista ollut erittäin myönteistä.

Oulujokilaaksossa keskeisiä yhteistyöasioita ovat olleet Montan kalojen kiinniottolaitteen suunnittelu ja hankkeen käynnistäminen, VT22 edunvalvonta ja kehittämissyhtiö Humanpoliksen kehittäminen. Vuonna 2013 aloitettiin keskustelu tiivistetystä yhteistyöstä matkailun markkinoinnin ja kehittämisen edistämiseksi Humanpolis Oy: kautta. Tämä johti yhteisen kehittämissyhtiön perustamiseen vuoden 2014 lopussa. Vuosi 2015 oli kehittämissyhtiön ensimmäinen toimintavuosi ja vuonna 2016 jatkettiin yhtiön toiminnan suuntaamista.

Valtion aluehallinnon palvelujen säilyttäminen ja erityisesti Pelson vankila, valtionosuus uudistukseen vaikuttaminen sekä maakuntauudistus ovat olleet kunnan edunvalvonnan painopisteinä. Edunvalvontaa tehdään yhteistyössä naapurikuntien ja maakunnan liittojen kanssa. Valtionosuus uudistuksessa koottiin verkosto kaikkien voimalaitospaikkakuntien kanssa. Edunvalvonnassa myös onnistuttiin.

Henkilöstömuutokset ovat läsnä jatkossa yhä useammin eläköitymisen myötä. Uuden henkilöstön rekrytointiin pitää panostaa ja samalla säilyttää eläkkeelle siirtyvien osaaminen organisaatiossa. Tällaisessa tilanteessa usein myös jäävien työntekijöiden tehtäväkuvat ja roolit työyhteisössä ovat muutoksessa.

Kiitokset kaikille kuntamme työntekijöille ja luottamushenkilöille vuodesta 2016. Taloudellisesti niukoista ajoista huolimatta, Vaalan kunta on pystynyt turvaamaan kuntalaisilleen hyvät peruspalvelut lähellä. Tulevaisuuden suunnittelun kannalta on välttämätöntä saada selvyyttä kuntakentän uudistuksiin, jotta voimme kunnassa tarkemmin määrittää sen, mitä kohti olemme menossa ja miksi. Tehty työ talouden tasapainottamiseksi on mahdollistanut itsenäisenä kuntana jatkamisen. Tulevaisuuden kuntaa rakennetaan nyt. Vaalalla on erinomaiset mahdollisuudet erottua alueen kunnista Oulujärven kuntana, jossa vapaa-ajan mahdollisuudet ja hyvät lähipalvelut tekevät arjesta sujuvaa.

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Hallinto-organisaatio

Kunnan organisaatiokaavio on toimintakertomuksen liitteenä.

Kunnanvaltuusto 2013-2016

Vuonna 2012 valitussa valtuustossa on 21 jäsentä, joista Suomen Keskustan edustajia on 14, Vasemmistoliiton edustajia 3, sosiaalidemokraatteja 1 ja perussuomalaisia 3. Kunnanvaltuusto kokoontui vuonna 2016 kuusi kertaa.

Valtuutettu	Puolue
Esa Karjalainen, pj.	KESK
Pentti Kemppainen, I vpj.	KESK
Pekka K. Lämsä, II vpj	SDP
Pekka Huovinen	PS
Tapani Karhu	KESK
Vuokko Karjalainen	KESK.
Auvo Kilpeläinen	VAS
Terttu Kuusela	KESK
Tiina Kylmänen	VAS
Aino Leinonen	KESK
Erkki Leinonen	KESK
Pekka J. Lämsä	KESK
Helmi Moilanen	PS
Kalle Moilanen	PS
Osmo Mustonen	VAS
Reijo Rasinkangas	KESK
Jouko Roivainen	KESK
Tero Seppänen	KESK
Timo Tervonen	KESK
Reijo Virkkunen	KESK
Niina Välinen	KESK

Kunnanhallitus 2015-2016

Kunnanhallitus		Kokouksia 19
Puheenjohtaja	Reijo Virkkunen	KESK
I varapuheenjohtaja	Kalle Moilanen	PS
II varapuheenjohtaja	Tiina Kylmänen	VAS
Jäsenet:	Tapani Karhu	KESK
	Vuokko Karjalainen	KESK
	Aune Kesälahti	KESK
	Terttu Kuusela	KESK
	Erkki Leinonen	KESK
	Helmi Moilanen	PS
Esittelijä	Kunnanjohtaja Tytti Määttä	
Sihteeri	Hallintojohtaja Juho Leppänen	

Lautakunnat

Sivistyslautakunnan ja ympäristölautakunnan kokoonpanot ovat käyttötalousosassa ao. hallintokuntien kohdalla.

Tilivelvolliset

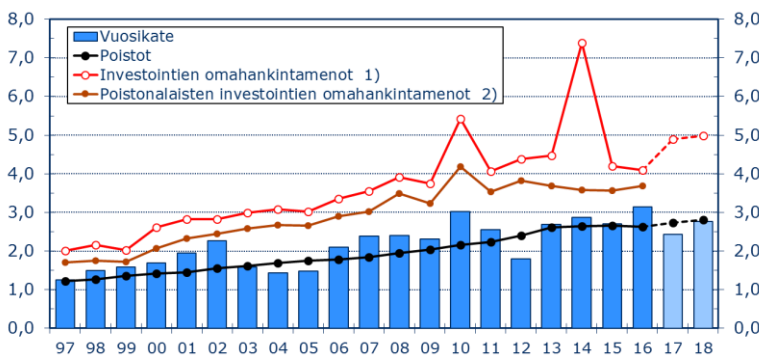
Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat kunnallisen toimielimen jäsenet ja ao. toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kunnallistalous

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2016 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden etenevän hyvään suuntaan, arvioidaan Kuntaliiton analyysissä tilinpäätösten ennakkotiedoista. Samalla lähivuosien tulopohjamuutokset kuntataloudessa vaativat tarkkaa taloudenpitoa jo vuoden 2017 aikana.

Kuntasektorin menot kasvoivat maltillisesti koko maassa, keskimäärin 1,3 prosenttiyksikköä. Vuoden 2016

tilikauden tulos parani ennakkoarvion mukaan lähes puoli miljardia euroa. Tilikauden tulos oli kuitenkin negatiivinen 111 kunnassa, yhteensä 0,2 miljardia euroa. Kaikkiaan kuntia on Manner-Suomessa tällä hetkellä 295. Kuntatalouden rahoituksellista tasapainoa kuvaava toiminnan ja investoinnin rahavirta parani puoli miljardia euroa. Lainakanta nousi 18 miljardiin euroon ja velkaantumisen kasvu hidastui 3,6 prosenttiin. Negatiivisen vuosikatteen, eli niin sanotun ”syömävelan”

osuus kuntien lainakannan muutoksesta on erittäin pieni, vuosina 2000-2016 se on ollut viiden prosentin luokkaa.

Kuntaliiton mukaan kuntien ja kuntayhtymien talouden tasapainottamistoimet ovat tuottaneet tulosta ja kuntatalous lähenee nykyisen hallituskauden kuntatalouden tasapainottamistavoitetta. Hallituksen parin vuoden takaisissa ennusteissa kuntasektorin velan arvioitiin nousevan kolme miljardia nyt toteutunutta suuremmaksi. Lisäksi toiminnan ja investoinnin rahavirran ennakoitiin painuvan raskaasti negatiiviseksi. Tämä ennuste ei toteutunut, mutta edessä on sen sijaan tiukempi taloustilanne johtuen valtionosuuksien ja verotulojen heikkenemisestä jo tänä vuonna. Tasapainoisen talouden taustalla maltillinen menokehitys ja parantuneet tulot.

Kuntien ja kuntayhtymien tulot lisääntyivät erityisesti kasvaneiden valtionosuuksien kautta. Vuoden 2016 valtionosuuksissa kompensoitiin kuntien veroperustemuutoksista johtuvia veromenetyksiä 260 miljoonaa euroa ja lisäksi kunnat saivat 270 miljoonaa euroa valtionosuuksia kuntien ja valtion välisen kustannusjaon tarkistuksen seurauksena. Kuntien verotulot 2016 kasvoivat maltillisesti koko maan tasolla yhteensä 1,4 prosenttia, eli 300 miljoonaa euroa. Vaimeaa kehitystä selittää muun muassa kuntien korotetun yhteisöveron jako-osuuden poistuminen.

Oman talousalueen kehitys

Vaalan ennakkoväkiluku 31.12.2016 oli 3043 henkilöä. Vuonna 2016 väkiluku vähentyi -31 henkilöllä (väkiluku 31.12.2015 3074). Vähennys oli n. 1 %:n luokkaa, mikä on hieman vähemmän kuin vuonna 2015, jolloin väkiluku vähentyi -63 hengellä (2,0 %). Vähennys on ollut alhaisempi myös kuin vuonna 2014, jolloin väkiluku väheni -55 hengellä.

Väkiluvun alhaisempaa vähennystä selittää tulomuuton lisääntyminen. Kuntaan muutti vuonna 2016 134 henkilöä ja kunnasta muutti pois 135 henkilöä. Vuonna 2015 nettomuutto oli puolestaan -35, jolloin kunnasta muutti pois 148 asukasta ja kuntaan muutti 113 asukasta. Vuonna 2016 syntyneitä oli 25 ja kuolleita 53 henkeä, mitkä ovat edellisvuoden tasolla. Väestön väheneminen selittyy korkealla kuolleisuudella ja vähäisellä syntyneiden määrällä.

Pohjois-Pohjanmaan joulukuun työllisyyskatsauksen mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella 15,3 %, mikä on 0,9 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuosi

sitten. ELY-alueittain Pohjois-Pohjanmaan työttömyysaste oli maan kuudenneksi korkein. Kunnittain työttömien osuus työvoimasta vaihteli Merijärven 9,6 ja Iin 18,5 prosentin välillä. Joulukuun lopussa Pohjois-Pohjanmaalla oli 28 500 työtöntä työnhakijaa. Työttömyys laski vuoden takaisesta 1 660:llä. Työttömyys laski nuorten, yli 50-vuotiaiden, vammaisten/pitkäaikaissairaiden ja pitkäaikaistyöttömien ryhmissä ja lomautettujen määrä väheni 650:llä. Työttömyyden lasku koski miehiä (8,3 %) selvästi enemmän kuin naisia (1,6%). Kainuussa työttömien osuus työvoimasta oli samalla tasolla kuin Pohjois-Pohjanmaalla (15,2 %:a).

Vaalan työttömien osuus työvoimasta oli joulukuussa 2016 17,7 %:a. Luku on yksi korkeimmista Pohjois-Pohjanmaalla. Keskimäärin vastaava luku on ollut vuoden 2015 aikana 17,7 %, joten Vaalan työttömyysaste on säilynyt olennaisilta osin ennallaan verrattuna vuoteen 2015. Yhteensä työttömiä työnhakijoita oli 212, joista pitkäaikaistyöttömiä oli 74, yli 50-vuotiaita työttömiä 115 ja alle 25-vuotiaita 24 henkeä.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Toiminta

Vuonna 2016 jatkettiin kunnan organisaatiouudistusta. Hallinto-osaston osalta organisaatiouudistus pantiin täytäntöön jo vuonna 2015 ja vuonna 2016 organisaatiouudistus pantiin täytäntöön myös sivistysosaston osalta. Tekniikan osastolla organisaatiouudistusta valmisteltiin vuonna 2016 ja se jatkuu edelleen 2017.

Organisaatiouudistuksen myötä vapaa-aikapalvelut ovat siirtyneet sivistysosastolta hallinto-osastolle kunnanvaltuuston päätöksellä 1.8.2016 alkaen. Kirjanpidossa vapaa-aikapalvelut siirtyvät hallinto-osastolle kuitenkin 1.1.2017 lukien ja siten tilinpäätöksessä 2016 vapaa-aikapalvelut sisältyvät sivistysosaston tilinpäätös- ja toimintakertomustietoihin.

Vuonna 2016 valmisteltiin ja toteutettiin kaukolämpö- ja vesihuoltoliikelaitosten yhtiöittäminen. Kunnanvaltuusto päätti yhtiöittää sekä kaukolämpö- että vesihuoltoliiketoiminnat yhteen perustettavaan yhtiöön. Tätä varten perustettiin Vaalan Vesi ja Lämpö Oy, joka on kunnan 100 %:sti omistama osakeyhtiö. Liikelaitosten liiketoiminnat ja niihin sisältyvät varat ja velat siirtyivät liiketoimintakaupalle Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:lle 31.12.2016. Siirron myötä liikelaitokset purkautuivat. Lisäksi yhtiöön siirtyi liikelaitosten henkilökunta ns. vanhoina työntekijöinä ja liikelaitosten sopimukset. Yhtiö on aloittanut liiketoimintansa 1.1.2017. Yhtiöittämisen tavoitteena on saada aikaan liikelaitoksista yksi toimiva kokonaisuus ja että yhtiö pystyisi itse vastaamaan omista velvoitteistaan ja kehittämään molempia liiketoimintoja. Koska liikelaitosten varat ja velat ovat siirtyneet Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:lle ennen tilinpäätöshetkeä, liikelaitosten osalta esitetään pelkästään tuloslaskelman tiedot kunnan tilinpäätöksessä. Tase ja rahoituslaskelma esitetään kunnan osalta pelkästään peruskunnan osalta.

Lisäksi vuonna 2016 valmisteltiin taloyhtiöiden fuusio. Kunnanvaltuusto päätti fuusioda taloyhtiöt siten, että kunnan omistamat taloyhtiöt As Oy Vaalan Uitonkartano ja Koy Vaalahaka sulautuvat Koy Vaalan Niskaan. Uudessa muodossaan Koy Vaalan Niskan toiminta on alkanut vuoden 2017 alusta. Lisäksi kunnanvaltuusto päätti, että fuusion jälkeen Koy Vaalan Niskaan siirretään kunnan omistamat taajama-alueella olevat rivitalot. Näin osoitteessa Puistotie 2 ja 5, Rahkatie 1D sekä Rahkatie 2 C olevat rivitalot ovat siirtyneet Koy Vaalan Niskaan vuoden 2017 alusta. Näiden toimien tavoitteena on saada myös taloyhtiöstä yksi toimiva kokonaisuus ja että myös se pystyisi itse vastaamaan omista velvoitteistaan ja huolehtimaan kunnan vuokra-asuntojen kunnossa pysymisestä.

Talous

Vaalan kunnan talous on edelleen jatkanut hyvällä suunnalla. Vuoden 2016 hyvä tulos on seurausta siitä, että kunnan toimintakulut ovat pysyneet hyvällä tasolla lukuun ottamatta erikoissairaanhoidon talousarvion ylitystä. Toimintakulut ylittivät budjetin n. 200 000 eurolla, mutta tähän sisältyy erikoissairaanhoidon talousarvion ylitys 737 000 euroa.

Toimintatuotot toteutuivat 130 000 euroa budjetoitua paremmin kasvaen 90 000 vuoden 2015 tilinpäätöksestä. Lisäksi korkokuluissa on syntynyt säästöä budjetoitua verrattuna n. 93 000 euroa. Verotulot ja valtionosuudet ovat toteutuneet budjetoitusti.

1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vaalan kunnan tulevaisuuden näkymät talouden suhteen ovat edelleen haastavat. Tilanne on kohentunut siinä mielessä, että kunnalla ei ole taseessa kertynyttä alijäämää. Vuonna 2016 Vaalan kunnan toimintamenot nousivat vuoteen 2015 verrattuna noin 2,2 %:a. Tämä on kohtuullinen tulos.

Talouden ennustaminen pitkälle tulevaisuuteen on hyvin vaikeaa. Talouden taantuma näyttää hieman taittuneen, mutta suuria odotuksia talouden kasvusta ei ole olemassa. Tätä kirjoittaessa sote- ja maakuntauudistus

on eduskunnan käsittelyssä. Mikäli sote:n rahoitusjärjestelmä muuttuu Vaalan kunnalle edulliseksi, voi kunnalla olla merkittävästi paremmat mahdollisuudet säilyä itsenäisenä kuntana. Sote-ratkaisu kuitenkin heikentää mahdollisuuksia vaikuttaa vaalalaisten lähipalveluihin ja valinnanvapausmallissa on harvaan asuttujen kuntien näkökulmassa riskinsä.

Vaalan kunnan lainamäärä on pienelle kunnalle korkea. Talouden taantuma on kuitenkin onneksemme pitänyt korot matalana. Useat kunnan kiinteistöt kuitenkin kaipaavat peruskorjausta ja yritystilojen investointejakin on jatkossa tehtävä. Kunnan vuosikate määrittää sen, paljonko kunnalla on rahaa vuosittaisiin investointeihin ilman lainarahoitusta. Vuosikatteen pitäminen hyvällä tasolla myös jatkossa takaa sen, että korjausvelka saadaan purettua ilman lainamäärän kasvua. Tiedossa olevia investointeja on Vaalan osalta pienempien korjausinvestointien lisäksi Vaalantien peruskorjaus ja Lukion sisäilmaongelmien ratkaiseminen. Muiden kiinteistöjen osalta tarvitaan jatkossa osalta vakavaa harkintaa. Terveysaseman saneeraamattoman puolen korjaaminen sekä päiväkodin käytöstä poistettujen tilojen osalta tuleva sote-uudistus vaikuttaa tilojen tarpeeseen.

Tulevaisuuden osalta valtion uudistukset vaikuttavat merkittävästi Vaalan kunnan kykyyn toimia itsenäisenä kuntana. Kuntalain mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja järjestää kuntalaisille vähintään laissa säädetyt palvelut. Kunta myös edistää alueensa elinvoimaa. Valtuuston vaihtuessa tulee myös Vaalan kunnan päivittää oma strategiansa, jotta se kykenee vastaamaan tuleviin haasteisiin ja tarttumaan mahdollisuuksiin.

Tytti Määttä
Vaalan kunnanjohtaja

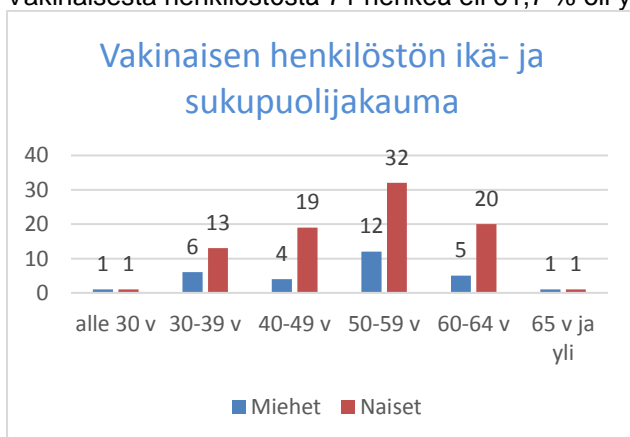
1.6 Kunnan henkilöstö 31.12.2016

Kunnan henkilöstön kokonaismäärä ilman työllistettyjä on vähentynyt kahdeksalla vuonna 2016. Vuonna 2015 vastaava vähennys oli 6 henkilöä. Vakinaisten henkilöiden määrä on vähentynyt kuudella ja määräaikaisten määrä on vähentynyt kahdella henkilöllä. Henkilöstölukeihin sisältyvät myös liikelaitosten henkilökunta osana tekniikan lukuja.

Toimiala	Vakinaiset	Määrä- aik.	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä			Vakinaiset muutos
					2015	2016	Muutos	2015-2016
Hallinto- osasto	8	3		11	10	11	1	0
Työpaja	0	0	6	6	0	0	0	0
Sivistys- osasto	64	17	1	82	89	81	-8	-4
Tekninen osasto	44	13	4	61	58	57	-1	-2
YHTEENSÄ	116	33	11	160	157	149	-8	-6

*Teknisen osaston lukeihin sisältyvät liikelaitosten työntekijät

Vakinaisesta henkilöstöstä 71 henkeä eli 61,7 % oli yli 50-vuotiaita. Henkilöstön keski-ikä oli 50 vuotta. Koko kunta-alalla henkilöstön keski-ikä on 45,8, joten Vaalan henkilöstö on keskimääräistä iäkkäämpää.

Vakinaisten henkilöstön ikä- ja sukupuolijakauma 2016

	alle 30 v	30-39 v	40-49 v	50-59 v	60-64 v	65 v ja yli	Yht.	%
Miehet	1	6	4	12	5	1	29	25,2
Naiset	1	13	19	32	20	1	86	74,8
Yhteensä	2	19	23	44	25	2	115	100
%	1,7	16,5	20	38,4	21,7	1,7	100	

Sairaspäiviä oli yhteensä 2506 kalenteripäivää, mikä on noin 1050 päivää vähemmän kuin edellisenä vuonna. Keskimäärin kunnissa sairauspäiviä on ollut vuonna 2015 yhtä henkilötyövuotta kohti 16,5 ja vakituisilla 17,5 kalenteripäivää/HTV.

	Sairauspäivät			Tapaturmat			Kuntoutustuki		
	2015	2016	Muutos	2015	2016	Muutos	2015	2016	Muutos
Hallinto	14/5	206/8	+192/+3	0	0		0	0	
Työpaja	62/3	74/9	+12/+6	0	0		0	0	
Sivistystoimi	1805/76	1334/76	-471/0	0	0		400/2	914/4	+514/+2
Tekninen toimi	1674/40	892/44	-782/+4	0	52/3	+52/+3	0	187/3	+187/+3
Yhteensä	3555/124	2506/137	-1049/+13	0	52/3	+52/+3	400/2	1101/7	+702/+5
poissaolopäivät/ henkilöökm, johon kohdistunut									

Poissaolokerrat ja niiden kestot v. 2016 (suluissa vuoden 2015 luku)

	Kesto 1-3 pv	Kesto 4-10 pv	Kesto 11-60 pv	Kesto 61-90 pv	Kesto 91-180 pv	Kesto 181-365 pv
Hallinto	6	0	1	0	1	0
Työpaja	17	1	2	0	0	0
Sivistys	169	57	15	1	0	0
Tekniikka	68	26	14	1	0	0
yht.	260 (246)	84 (57)	32 (57)	2 (4)	1 (2)	0

Koulutuspäiviä oli hallintokunnittain seuraavasti: yleishallinto 23 (28), sivistystoimi 179 (197) ja tekninen toimi 50 (28). Suluissa on ilmoitettu vuoden 2015 vastaavat luvut.

Vuonna 2016 jäi eläkkeelle yhdeksän henkilöä ja osa-aikaisille eläkkeille kolme henkilöä.

Eläkepäätokset eläkeläjeittäin	2012	2013	2014	2015	2016
Työkyvyttömyyseläkkeet					5
Työttömyyseläkkeet					
Osatyökyvyttömyyseläkkeet					2
Yksilölliset varhaiseläkkeet					
Osa-aikaeläkkeet				2	1
Vanhuuseläkkeet	3	2	4	5	4
Yhteensä henkilöä	3	2	4	7	12

Henkilöstökulut toteutuivat seuraavasti:

Henkilöstökulut	2016	2015
Palkat ja palkkiot	5 483 326	5 330 970
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	1 684 568	1 728 444
Muut henkilösivukulut	259 883	284 123
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	7 427 777	7 343 536
Henkilöstökorvaukset	-124 780	-114 285
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	105 758	209 093
Henkilöstökulut yhteensä	7 408 755	7 438 344

1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Kunnan toimintaan vaikuttavat yleensä mm. toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Vaalan kunnan toimintaa voi kohdata eri tyyppisiä riskejä, joista osaan voimme omalla toiminnalla vaikuttaa ja osaan emme. Riskit ovat myös eri tasoisia.

Nyt käynnissä olevalla hallituskaudella valmistellaan uudistuksia, jotka koskevat kuntia. Tällaisiin uudistuksiin Vaalan kunnan omat vaikuttamismahdollisuudet ovat pienet. Edunvalvontatyö on kuitenkin tärkeää. Koska Vaalan kunnan tulorahoituksesta valtionosuudet muodostavat merkittävän osan, on tehtävillä valtionosuusuu- distuksilla poikkeuksellisen suuri vaikutus kuntaamme.

Strategiset riskit:

Sote- ja maakuntauudistuksen tuomat muutokset kunnan talouteen ja organisaatioon.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset rahoituksen, yhteistyökumppaneiden ja lainsäädännön suhteen

Toiminnan vastaavuus kuntalaisten tarpeisiin väestön ikääntyessä ja lapsimäärän vähentyessä

Sisäilmaongelmien vaikutukset palvelurakenteeseen esimerkiksi terveysasema ja lukio

Taloudelliset riskit:

Talousarvion tavoitetasossa pysyminen

Äkilliset muutokset palvelujen oston määrässä tai palvelujen hinnassa, erityisesti erikoissairaanhoidon

Isoissa hankinnoissa onnistuminen ja hankintaosaaminen näissä

Korjausvelan yhtäkkinen realisoituminen esim. pahana sisäilmaongelmana

Rahoitusriskit:

Korkoriski korkeasta lainamäärästä johtuen

Rahoituksen saamisen vaikeutuminen

Toiminnalliset riskit:

Kunnan monet toiminnot ovat haavoittuvaisia henkilöstön vähyyden ja varahenkilöstön vajavaisuuden taikka henkilöstön erikoisosaamisen takia

Riittävän erityisosaamisen turvaaminen mm. maakuntauudistuksen seurauksena ja uusien kunnan veloitteiden vuoksi

Sairauspoissaolot

Tapaturmat

Tietojärjestelmähäiriöt

Avainhenkilöiden eläköityminen ja rekrytoinnissa onnistuminen

Vahinkoriskit ja kriisit:

Kriisitilanteiden johtaminen ja niissä onnistuminen (esim. myrskytuhot, pilaantunut vesi tai ruoka, sähkökatkokset, ihmisiin kohdistuvat uhat)

Vakuutusten ajanmukaisuus

Jätevesiverkoston kunto

Kunnan vakuutukset:

Kunnan vakuutukset on kilpailutettu vuoden 2016 aikana. Vakuutukset ovat siirtyneet vuoden vaihteessa uudelle vakuutusyhtiölle lukuun ottamatta tapaturmavakuutusta, joka siirtyy 1.4.2017. Kunnalla on seuraavat vakuutukset:

Henkilövakuutukset: Lakisääteinen tapaturmavakuutus, ryhmätapaturmavakuutus kunnan asukkaille ja muille ulkokuntalaisille kunnan järjestämässä toiminnassa sekä matkavakuutus

Omaisuusvakuutukset: Julkisyhteisön vakuutus, Venevakuutus, Lisäkuluvakuutus

Metsävakuutus

Ajoneuvovakuutukset

Toiminnan vakuutukset: Toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset, lisäkulukeskeytysvakuutus

1.8 Ympäristökijät

Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä tunnusluvut ja muut tiedot ympäristöstä. Toimintakertomukseen on syytä sisällyttää kuvaus niistä ympäristökysymyksistä, jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen. Kunnan on vältettävä sellaisia päätöksiä, jotka sisältävät suuria taloudellisia riskejä tai kuormittavat kohtuuttomasti ympäristöä tai tulevia sukupolvia.

Kunnan strategiassa on korostettu kunnan toimintojen ja palvelujen kehittämisessä kestävä kehityksen periaatteita. Ympäristökijöiden osalta kunnassa on kiinnitetty huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

Energian kulutus:

Energian kulutuksen seuranta. Vaihtoehtojen etsiminen öljylämmitykselle.

Liikenteen päästöt:

Yhteiskäyttöautoihin siirtyminen

Lähirooka:

Pyrimme käyttämään julkisessa ruokahuollossa lähiruokaa ja olemme mukana portaan Luomuun ohjelmassa.

1.9 Kunnanhallituksen selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan toimintakertomukseen tulee lisätä kohta ”Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä”. Selontekojen tulee perustua kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan systemaattiseen arviointiin ja siitä tulisi käydä ilmi:

1. Mihin selonteko perustuu
2. Mitä sisäisen valvonnan osa-alueita on arvioitu selonteon perustaksi ja miten arviointi on suoritettu sekä miten arviointitulokset on käsitelty
3. Mihin yksiköihin, toimintoihin, tietojärjestelmiin jne. arviointi on kohdistunut eli kuinka kattava arviointi on ollut
4. Mitä olennaisia puutteita ja virheitä sisäisessä valvonnassa, riskienhallinnassa ja konsernivalvonnassa on havaittu ja kuinka puutteita ja virheitä aiotaan korjata
5. Täsmällinen kannanotto sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan riittävydestä ja toimivuudesta

Tilintarkastajan on tarkastuskertomuksessa annettava lausunto siitä, onko sisäinen valvonta kunnassa asianmukaisesti järjestetty.

Tämä selonteko perustuu kunnan johtoryhmän ja eri hallintokuntien tekemiin havaintoihin.

Vaalan kunnanhallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 22.5.2012 § 107. Sisäinen valvonta koostuu luottamushenkilöiden toimintaseurannasta, sisäisestä tarkkailusta ja sisäisestä tarkastuksesta. Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesti.

Sisäinen valvonta on johtamisen apuväline kohtuullisen varmuuden hankkimiseksi tavoitteiden saavuttamiseksi. Johdon on varmistettava, että luodaan oikeanlainen sisäisen valvonnan rakenne ja pidetään se tehokkaana tarkastamalla sitä ja pitämällä se ajan tasalla.

Sisäisen valvonnan voidaan todeta kokonaisuudessaan onnistuneen hyvin. Sisäisen valvonnan onnistumisesta raportoidaan toimielimille (lautakunnat, kunnanhallitus, valtuusto) useita kertoja vuodessa esimerkiksi

talousraporttien yhteydessä. Arviointi on suoritettu aikaisemmin tarvittaessa myös tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä. Vuonna 2016 kaikki osastot antoivat myös vastineensa tarkastuslautakunnan kertomuksen johdosta.

Olemme laatineet kunnan johtoryhmässä arvion kunnan merkittävimmistä riskeistä maaliskuussa 2017. Vaalan kunnan suurimmat riskit ovat tällä hetkellä luonteeltaan strategisia, taloudellisia ja osaamiseen liittyviä. Isoimpana ja merkittävämpänä strategisena riskinä on sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset kunnan palvelurakenteeseen ja tukipalveluihin. Johtoryhmä tunnisti riskiksi myös sisäilmaongelmat. Erityisinä riskeinä vuonna 2016 esille nousivat sisäilmaongelmat, jotka koettiin sietämättömäksi riskiksi. Hienoista parannusta sisäilmariskeissä on tapahtunut sisäilmajohtoryhmän toimiessa hyvin, mutta strategisesti tärkeät kohteet kuten lukio ja terveyskeskus ovat edelleen jatkuvassa seurannassa. Merkittävä riski on myös eläköityminen/tiedon-siirto/uuden henkilökunnan rekrytoinnissa epäonnistuminen. Elinkeinopalveluiden osalta merkittäväksi riskiksi nousi yritysten ongelmat rahoituksen saamisessa ja rekrytoinnissa. Riskien osalta laadittiin riskikortit, jossa arvioitiin riskin hallintakeinoja ja niiden riittävyttä. Onnistumista seurataan.

Korkotason ja erikoissairaanhoidon kustannusten vaihteluun on vaikeaa varautua etukäteen. Korkotason heilahteluun on pyritty vaikuttamaan lainasalkkua järjestelemällä ja varautumalla korkojen kasvuun taloussuunnitelmassa. Kunnan riskinä on myös tiettyjen toimintojen haavoittuvaisuus esimerkiksi ennalta arvaamattomien sairaslomien aktivoituessa. Riskiksi ja toisaalta mahdollisuudeksi voidaan arvioida myös organisaation uudistuminen: Miten siirtää vanhojen työntekijöiden osaaminen ja onnistua uusien työntekijöiden rekrytoimisessa. Myös valtion talous- ja kuntapolitiikan linjaukset tuovat epävakautta talouden suunnitteluun.

Kuntalain uudistuessa on hyvä tarkastella myös Vaalan kunnan johtamis- ja hallintojärjestelmää sekä riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa. Konserniohjeet päivitettiin alkuvuodesta 2017. Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnanhallitus puolestaan vastaa kunnan toiminnan omistajaohjauksesta sekä sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan järjestämisestä.

Taloussuunnittelukaudella Vaalan kunnan on hyvä:

- päivittää ja osin uudistaa hallintosääntö ja kunnan johtamisjärjestelmä
 - tehdä päivityksen ja uudistustyön pohjaksi arvio nykytilasta ja tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista (riskit ja mahdollisuudet) kunnan tehtävien toteuttamiseen sekä
 - laatia tältä pohjalta myös uuden kuntalain mukainen kuntastrategia uudella valtuustokaudella.
- kaikkien kolmen osalta työ on käynnistynyt vuoden 2017 alussa.

2 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

2.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen (kunta+liikelaitokset)

Kunnan tuloslaskelma osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tässä yhteydessä esitetty tuloslaskelma sisältää kunnan ja liikelaitoksien ulkoiset tuotot ja kulut (tarkempi taulukko esitetty kappaleessa 7.1).

Vuoden 2016 tilikauden tulos oli noin 683 000 euroa ylijäämäinen. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli noin 741 000 euroa. Tilikauden tulos pieneni n. 277 000 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuotot

Toimintatuotot olivat noin 3,8 miljoonaa euroa ja ne kasvoivat tilinpäätöksestä 2015 90 000 eurolla eli 2,4 %:lla.

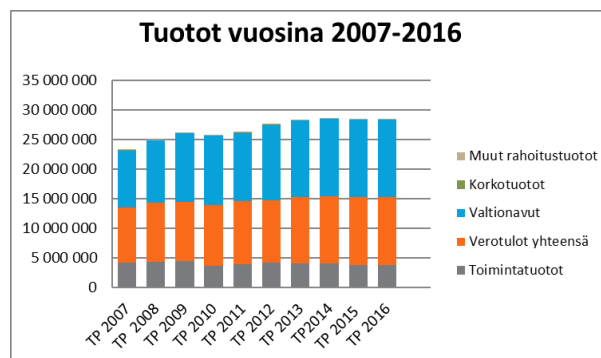
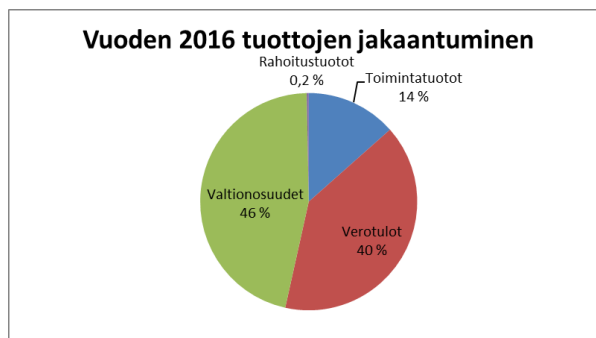
Verotuloja kertyi yhteensä noin 11,4 miljoonaa euroa. Vuoteen 2015 verrattuna verotulot vähenivät n. 100 000 euroa (-0,9 %:a). Valtionosuudet olivat n. 13,2 miljoonaa euroa ja ne lisääntyivät edellisvuodesta noin 90 000 eurolla. Yhteensä verotulot ja valtionosuudet pysyivät vuoden 2015 tasolla.

Rahoitustuottoja kertyi noin 84 000 tuhatta euroa. Summaan sisältyy sijoitussopimuksen vaihdoksesta aiheutunut sijoitussalkun arvonnousun tuloutus n. 45 000 euroa.

Yhteensä tuottoja kertyi 28,5 miljoonaa, joka on 100 000 euroa enemmän kuin vuonna 2015.

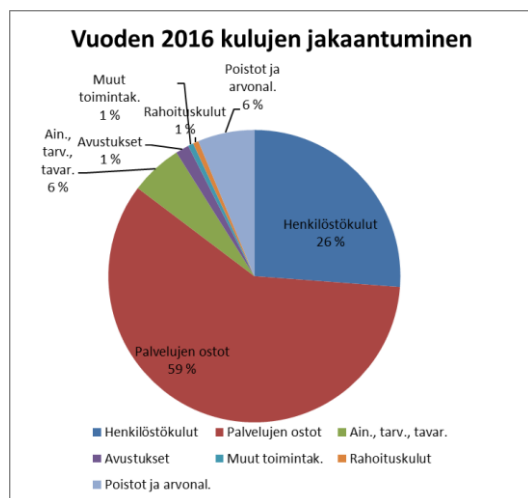
Satunnaiset tuotot

Tilinpäätökseen 2016 sisältyy satunnaisia tuottoja yhteensä 522 000 euroa. Tämä on syntynyt kaukolämpö- ja vesihuoltoliikelaitosten yhtiöittämisestä. Tästä luovutusvoiton osuus on 509 000 euroa ja 13 000 euroa kaukolämpölaitoksen poistoeron tuloutusta.

Kulut

Toimintakulujen kokonaismäärä vuonna 2016 oli n. 26,4 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli n. 556 000 euroa (2,2 prosenttia).

Toimintakulujen kasvua selittää erikoissairaanhoidon toteuma 5,35 miljoonaa euroa, joka on 737 000 euroa budjetoitua suurempi. Erikoissairaanhoidon kulut kasvoivat vuodesta 2015 yhteensä 502 000 euroa (10,4 %:a). Oulunkaaren sosiaali- ja terveyspalveluiden oma toiminta alitti budjetin sen sijaan -130 000 eurolla ja kasvu vuoteen 2015 verrattuna oli 194 000 euroa (2,3 %:a). Kokonaisuutena Oulunkaaren sosiaali- ja terveyspalveluiden toteuma oli 13,86 miljoonaa euroa, jossa kasvua vuoteen 2015 verrattuna oli 696 000 euroa (5,3 %:a).

Kunnan toimintakulut ilman sosiaali- ja terveyspalveluita laskivat vuodesta 2015 yhteensä n. 140 000 euroa (-0,5 %). Tätä selittää mm. kilpailukykysojimuksen mukainen 30%:n lomarahojen leikkaus (n. 70 000 euroa) vuoden 2016 tilinpäätökseen ja se, että vuoden 2015 toimintakuluihin sisältyy poikkeuksellinen n. 130 000 euron kertakulu Vanhustentaloyhdistys ry:n

käyttökorvauksista. Kun nämä erät otetaan huomioon, voidaan todeta, että kunnan toimintakulut ilman sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuksia säilyivät vuoden 2015 tasolla olennaisilta osin.

Rahoituskulut olivat n. 173 000 euroa. Kasvua edellisvuoteen oli noin 11 000 euroa.

Poistoja ja arvonalentumisia kirjattiin n. 1 780 000 euroa, johon sisältyy kiinteistöjen arvonalentumiskirjauksia yhteensä n. 468 000 euroa. Arvonalentumisien perusteena olivat kiinteistöjen käyttötarkoitusten muutokset ja

Rahoituksen rahavirta oli noin -533 000 euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa ei otettu lainkaan, vaan rahoitustarve kyettiin hoitamaan lyhytaikaisella rahoituksella. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin n. 1 671 000 euroa. Uutta lyhytaikaista lainaa nostettiin 800 000 euroa. Peruskunnan lainakanta oli vuoden lopussa n. 10 873 000 euroa. Lainakanta aleni vuoden takaisesta n. 870 000 euroa.

Rahavarojen muutos

Rahavarojen muutos muodostuu rahoitustoiminnan muutosten nettomäärän sekä tulorahoituksen ja investointien nettomäärän erotuksena. Rahavarojen muutos oli n. -714 209 euroa.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten mak-suun. Lainanhoitokate oli vuonna 2016 0,9. Tunnuslukuun tulee kiinnittää huomiota, sillä tulorahoituksen voi-daan katsoa olevan riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraanpääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentä-mään rahavaroja. Hyvänä lainanhoitokykyä voidaan pitää silloin, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Vuoden 2015 lopun rahavaroilla olisi voitu kattaa n. 7,8 päivän kassasta maksut.

Toiminnan ja investointien rahavirran positiivisuus ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolai-naukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä puolestaan ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toi-minnan ja investointien rahavirran kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta peruskunnan osalta on n. 1,9 miljoonaa euroa.

3 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

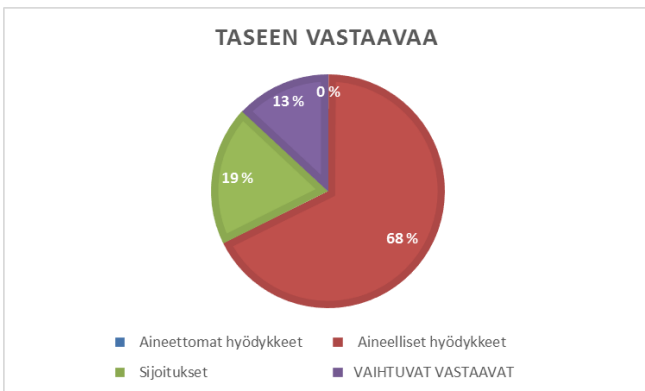
3.1 Tase ja sen tunnusluvut (peruskunta)

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase ja esitetyt taseen vertailutiedot sisältävät pelkästään peruskunnan tase-erät. Liikelaitosten tase-erät eivät sisälly taselaskelmiin, sillä yhtiöittämisen seurauksena liikelaitosten tase-erät (varat + velat) ovat siirtyneet Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:lle 31.12.2016 ennen tilinpäätöshetkeä. Siten taseen luvut eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien taselukujen kanssa, joihin on sisällytetty liikelaitosten luvut.

Sisäiset erät, kuten keskinäiset saatavat ja velat eivät sisälly taseeseen (tarkempi taulukko kappaleessa 7.3).

Vastaavaa

Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat tuotannontekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset. Pysyvät vastaavat on arvostettu hankintahintaan ja poistot on laskettu hyväksytyin poistosuunnitelman perusteella.

Poistosuunnitelmat ja pysyvien vastaavien muutokset on esitetty liitetiedoissa. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli vuoden 2015 lopussa noin 25,20 miljoonaa euroa. Pysyvien vastaavien suurin erä on aineelliset hyödykkeet, joita oli 19,6 miljoonaa euroa vuoden 2016 lopussa (68 prosenttia taseen loppusummasta). Rakennusten arvo oli n. 14,4 miljoonaa euroa ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden arvo oli noin 1,1 miljoonaa.

Sijoituksia eli osakkeita ja osuuksia sekä muita saamisista oli n. 5,6 miljoonaa euroa (19 prosenttia vastaavien kokonaismäärästä). Sijoitukset ovat lisäänty-

neet n. 500 000 eurolla. Tätä selittää lähinnä liikelaitosten yhtiöittäminen. Yhtiöittämisen myötä sijoituksiin on tullut Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n osakkeet (arvo 1 652 500 euroa) ja vastaavasti sijoituksista on poistunut liikelaitosten peruspääomat (yhteensä 1 141 221 euroa).

Vaihtuviin vastaaviin luetaan vaihto-omaisuus, pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Vaihtuvia vastaavia oli vuoden lopussa yhteensä 3,8 miljoonaa euroa (13 prosenttia taseen loppusummasta).

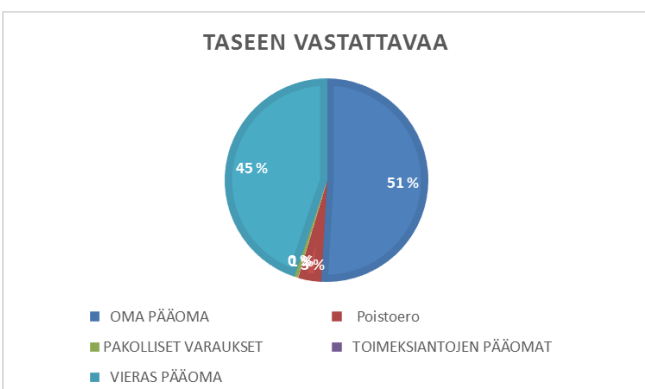
Pitkäaikaisia saamisista oli yhteensä noin 910 000. Kasvua vuoteen 2015 verrattuna oli n. 385 000 euroa, mikä selittyy liikelaitosten yhtiöittämisen kauppahinnan velkaosuudella (450 000 euroa).

Lyhytaikaiset saamiset säilyivät ennallaan n. 2,2 miljoonassa. Näistä lyhytaikaisia myyntisaamisista oli n. 930 000 euroa, joista suurin osa (n. 470 000 €) on saamisista kunnan taloyhtiöiltä. Näiden myyntisaatavien käsittelystä kunta ja taloyhtiöt ovat sopineet vuoden 2017 puolella eikä käsittelyä ole kirjattu tilinpäätökseen 2016.

Rahoitusarvopapereita oli 338 000 euroa, jotka koostuivat kunnan sijoituksesta sijoitusrahastoon. Kunnan sijoitusrahasto vaihtui vuoden 2016 aikana toiseen sijoitusrahastoon ja aiemman sijoitusrahaston arvonnousu (n. 45 000 euroa) tuloutui vuodelle 2016. Rahat ja pankkisaamiset olivat 293 000 euroa. Vuonna 2015 vastaava luku oli noin 1 miljoona.

Vastattavaa

Oma pääoma oli vuoden lopussa n. 14,78 miljoonaa euroa (45 prosenttia taseen loppusummasta). Oma pääoma koostui peruspääomasta 10,52 miljoonaa, arvonkorotusrahastosta 1,57 miljoonaa sekä edellisten tilikausien ylijäämästä 1,95 miljoonaa ja tilikauden ylijäämästä 741 000 euroa.

Vieras pääoma oli vuoden lopussa yhteensä 13,0 miljoonaa euroa. Vieras pääoma on vähentynyt n. 460 000 eurolla. Ostovelat ovat ennallaan n. 650 000 eurossa.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Ohessa peruskunnan taseen tunnusluvut.

TASEEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Omavaraisuusaste, %	55,17	52,64
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	47,49	49,15
Kertynyt yli-/alijäämä	2 692 674	1 604 092
Kertynyt yli-/alijäämä, € /asukas	885	522
Lainakanta 31.12	10 873 061	11 743 797
Lainat euroa / asukas	3 573	3 820
Lainasaamiset 31.12	1 227 700	1 349 970
Asukasmäärä 31.12	3 043	3 074

3.2 Kunnan kokonaistulot ja menot

TULOT	euroa	%	MENOT	euroa	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	2 787 824	9,33	Toimintakulut	25 896 692	87,45
Verotulot	11 407 842	38,16	- Valmistus omaan käyttöön		0,00
Valtionosuudet	13 175 591	44,08	Korkokulut	157 490	0,53
Korkotuotot	8 266	0,03	Muut rahoituskulut	666	0,00
Muut rahoitustuotot	144 391	0,48	Satunnaiset kulut		
Satunnaiset tuotot	610 769	2,04	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			+/- Pakollisten varausten muutos	0	0,00
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-603 628	-2,02	- Käyttöomaisuuden myyntitappiot	7 141	0,02
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet inv.menoihin	9 055	0,03	Käyttöomaisuusinvestoinnit	1 830 174	6,18
Käyttöomaisuuden myyntitulot	1 199 886	4,01	Rahoitustoiminta		
Rahoitustoiminta			Antolainasaamisten vähennykset	50 000	0,17
Antolainasaamisten vähennykset	4 049	0,01	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 670 736	5,64
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	800 000	2,68	Oman pääoman vähennykset		0,00
Oman pääoman lisäykset	348 009	1,16			
Kokonaistulot yhteensä	29 892 054	100,00	Kokonaismenot yhteensä	29 612 898	100,00

4 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

4.1 Vaalan kunnan konsernirakenne

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty kpl	Ei- yhdistelty kpl
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	3	
Muut yhtiöt	1	
Kuntayhtymät	3	
Osakkuusyhteisöt	1	

Selvitys konserniryhteisöistä on liitetiedostossa nro 22-24.

4.2 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kaukolämpö- ja vesihuoltoliikelaitosten yhtiöittäminen

Vuonna 2016 valmisteltiin ja toteutettiin kaukolämpö- ja vesihuoltoliikelaitosten yhtiöittäminen. Kunnanvaltuusto päätti yhtiöittää sekä kaukolämpö- että vesihuoltoliiketoiminnat yhteen perustettavaan yhtiöön. Tätä varten perustettiin syksyllä 2016 Vaalan Vesi ja Lämpö Oy, joka on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö.

Liikelaitosten liiketoiminnat ja niihin sisältyvät varat ja velat siirtyivät liiketoimintakaupalle Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:lle 31.12.2016. Kauppahinta oli 2,1 miljoonaa euroa, josta 1 650 000 euroa konvertoitiin yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon ja 450 000 jäi yhtiön velaksi kunnalle. Kaupasta aiheutui kunnalle n. 509 000 myyntivoitto, joka on eliminoitu pois konsernitilinpäätöksessä. Kaupan myötä liikelaitokset purkautuivat 31.12.2016. Lisäksi yhtiöön siirtyi liikelaitosten henkilökunta ns. vanhoina työntekijöinä ja liikelaitosten sopimukset. Yhtiön ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.2017. Yhtiön varat ja velat on yhdistelty konsernitilinpäätökseen 2016 liiketoimintakaupan mukaisen, yhtiön avaavan taseen perusteella.

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy on aloittanut liiketoimintansa 1.1.2017. Yhtiöittämisen tavoitteena on ollut saada aikaan kaukolämpö- ja vesihuoltoliiketoiminnoista yksi toimiva kokonaisuus niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti. Tavoitteena on, että yhtiö pystyisi itse vastaamaan omista velvoitteistaan ja kehittämään molempia liiketoimintoja.

Vuosi 2017 on yhtiön ensimmäinen vuosi. Vuosi on toiminnan ja talouden vakiintumisen kannalta epävarma ja riskinen. Vuoden aikana tulee kiinnittää erityistä huomiota yhtiön toiminnan ja talouden kehitykseen.

Taloyhtiöiden fuusio

Vuonna 2016 valmisteltiin taloyhtiöiden fuusio. Kunnanvaltuusto päätti fuusioda taloyhtiöt siten, että kunnan omistamat taloyhtiöt As Oy Vaalan Uitonkartano ja Koy Vaalahaka sulautuivat Koy Vaalan Niskaan. Uudessa muodossaan Koy Vaalan Niskan toiminta alkaa vuoden 2017 alusta. Vuodelta 2016 yhtiöt esittävät vielä omat tilinpäätöksensä.

Lisäksi kunnanvaltuusto päätti, että fuusion jälkeen Koy Vaalan Niskaan siirretään kunnan omistamat taajama-alueella sijaitsevat rivitalot. Näin osoitteessa Puistotie 2 ja 5, Rahkatie 1D sekä Rahkatie 2 C olevat rivitalot ovat siirtyneet Koy Vaalan Niskaan vuoden 2017 alusta. Näiden toimien tavoitteena on saada myös taloyhtiöstä yksi toimiva kokonaisuus ja että myös se pystyisi itse vastaamaan omista velvoitteistaan ja huolehtimaan kunnan vuokra-asuntojen kunnossa pysymisestä.

Kiinteistö Oy Vaalan Niska

Yhtiöllä on Pelson kylässä ja Vaalan kuntakeskuksessa eri osoitteissa sijaitsevia aravalainoitettuja vuokrataloja. Yhtiön koko osakepääoman omistaa Vaalan kunta. Asuntoja on yhteensä 104 kpl ja huoneistoala on 6.555,0 m². Asunnoista on peritty vuokraa 6,60 – 8,75 e/m²/kk. Vuokran määrään vaikuttaa asuntojen lämmitysmuoto, rakennus- tai peruskorjausvuosi, sijainti sekä varuste- ja laatutaso. Osassa kiinteistöjä on peritty kulutusperusteista kylmä- ja lämminvesimaksua, joiden tuotto on 0,25 – 0,45 €/m²/kk.

Tilinpäätöksessä on tehty suunnitelman mukaisia poistoja yhteensä 97.252 euroa ja muita poistoja 6.014 euroa. Tilikauden voitto on 54.277 euroa. Pitkäaikaisia lainoja on lyhennetty yhteensä 149.886 euroa ja maksettu korkoja 14.836 euroa. Tyhjien asuntojen aiheuttama tappio on 73.438 euroa, käyttöaste 86,94 %.

Poukamonkankaalla sijainnut Lummanpuisto, asuntoja 8 kappaletta, on purettu keväällä 2016. Poukamonkankaalla sijaitsevassa kahdessa kiinteistössä, asuntoja yht. 22 kpl, on edelleen tyhjänä olevia isoja kaksioita ja

kolmioita. Näiden osuus tyhjänä olevien asuntojen aiheuttamasta tappiosta on 48.258 euroa. Ydintaajamassa asunnot on kohtuullisen hyvin vuokrattuna.

Kiinteistö Oy Vaalahaka

Yhtiö on Vaalan kuntakeskuksessa kahdessa eri osoitteessa sijaitseva aravalainoitettu vuokraloyhtiö, jonka koko osakepääoman omistaa Vaalan kunta. Vaalan kunnanvaltuusto on 16.6.2016 päättänyt sulauttaa yhtiön Kiinteistö Oy Vaalan Niskaan. Yhtiökokous on 17.8.2016 päättänyt sulautumisesta sisaryhtiösulautumisena 17.8.2016 allekirjoitetun sulautumissuunnitelman mukaisesti. Kiinteistö Oy Vaalahaka on purkautunut 31.12.2016

Välitiellä sijaitsevat kaksi rivitaloa, yhteensä kymmenen (10) asuntoa, on rakennettu vuosina 1981 - 82, asuinhuoneistoala 593,5 m². Tilikaudella 2016 asunnoista peritty vuokra on 7,30 €/m²/kk. Lämmitys ja vesi kuuluvat vuokraan. Asunnot on pääsääntöisesti vuokrattuna.

Karpalotien kolme rivitaloa, yhteensä kolmetoista (13) asuntoa, on rakennettu vuosina 1982 - 84, asuinhuoneistoala yhteensä 578,5 m². Tilikaudella 2016 asunnoista peritty vuokra on 7,50 €/m²/kk sekä lisäksi yhdistetty sauna-vesimaksu 10,00 €/hlö/kk. Yhtiön koko käyttöaste on 97,21 %. Tyhjien asuntojen aiheuttama tappio on yhteensä 2.897 euroa. Tilinpäätöksessä on tehty suunnitelman mukaisia poistoja yhteensä 12.587 euroa. Tilikauden voitto on 5.399 euroa.

Yhtiön omistamat kiinteistöt ovat kohtuullisen hyvässä kunnossa, ja rakentamislainat on maksettu loppuun. Huoneistoremontteja on tehty jo usean vuoden ajan 1- 2 kappaletta, tavoitteena on uudistaa kaikki asunnot vastaamaan paremmin asukkaiden toiveita ja sitä kautta vaikuttamaan käyttöasteen säilymiseksi hyvänä.

Asunto Oy Vaalan Uitonkartano

Yhtiö on Vaalan Sahanrannassa omalla tontilla sijaitseva vuonna 1990 rakennettu asuntolainoitettu as. oy muotoinen vuokratalo. Yhtiössä on yhteensä 10 asuntoa, huoneistoala 523,0 m². Yhtiötä hoidetaan kuten kiinteistöosakeyhtiötä. Osakkeiden omistaja, Vaalan kunta, ei maksa yhtiövastiketta, vaan yhtiön tuotot muodostuvat asukkailta perittävistä vuokrasta, kulutukseen perustuvista lämmin- ja kylmävesimaksuista sekä autopaikkamaksuista.

Vaalan kunnanvaltuusto on 16.6.2016 päättänyt sulauttaa yhtiön Kiinteistö Oy Vaalan Niskaan. Yhtiökokous on 17.8.2016 päättänyt sulautumisesta sisaryhtiösulautumisena 17.8.2016 allekirjoitetun sulautumissuunnitelman mukaisesti. Asunto Oy Vaalan Uitonkartanon purkautuminen on rekisteröity 31.12.2016.

Tilikaudella asunnoista peritty vuokra on 8,70 €/m²/kk. Tuotot yhteensä vesi- ja autopaikkamaksuineen 9,23 €/m²/kk. Lämmitys kuuluu vuokraan.

Tilinpäätöksessä 31.12.2016 on tehty 2.806,37 euron (20 %) poisto rakennuksen koneista ja kalustosta sekä 15.345,88 euron (3 %) poisto asuinrakennuksista. Tilikauden voitto on 987 euroa. Toimintavuotena yhtiön asunnot on olleet hyvin vuokrattuna, käyttöaste 96,74 %. Kiinteistö on hyvässä kunnossa eikä suuria peruskorjausluoteisia toimenpiteitä ole odotettavissa lähivuosina. Valtion laina on ns. vuosimaksulaina, lyhennyksen määrä riippuu perittävästä korosta. Lainamäärä suhteessa asuntojen huoneistoalaan on melko suuri. Tilikaudella 2016 valtion asuntolainan lyhennys on 26.296,97 euroa.

Humanpolis Oy

Humanpolis Oy:n toinen toimintavuosi kuntien omistuksessa on sujunut suunnitellusti. Ensimmäinen vuosi 2015 oli haasteellinen ja vaikea toimintavuosi monesta syystä. Vuosi oli vahvasti tappiollinen ja tilanne korjattiinkin kuntien myöntämällä pääomallainoilla (50 000 / kunta, yhteensä 150 000). Pääomallainan myöntämisen yhteydessä määriteltiin yhtiön tarvitseman hallinnon laajuus resursseineen. Lisäksi päätettiin laatia uudenlainen toimintamalli loppuvuodesta. Tätä valmistelevalle tulevaisuustyöpajalle pidettiin syksyllä 2016 ja sen tulosten perusteella päätettiin laatia esitykset kunnille vuoden 2017 toiminnasta.

Pitkin vuotta 2016 keskusteltiin Humanpolioksen roolista; onko se vain matkailun markkinointiyhtiö (Rokua Geopark) vai onko sillä laajempaa elinkeinojen kehittäjän roolia. Koko yhtiön kuntaomisteisuuden ajan on keskusteltu yritysneuvonnan liittämistä yhtiön toimintaan. Tähän ei kuitenkaan ole vielä päädytty. Kaikissa kolmessa kunnassa on kuluvan kahden vuoden aikana hyväksytty elinkeino-/voimaohjelma, jonka mukaan yhtiön edustaja/t osallistuvat sitä kautta kuntien elinvoiman kehittämiseen. Tämän avulla pyritään vahvistamaan tiedonkulkua ja yhteistyötä yhtiön sekä kuntien välillä. Merkittävänä muutoksena 2016 voidaan pitää myös yhtiön toiminnan siirtymistä Muhoksen keskusta, mikä on tuonut yhtiön toiminnan paremmin alueen ihmisten tietoon sekä helpottanut yhteydenottoa. Vuodelle 2016 suunniteltu hanketoiminta toteutui yli odotusten.

Vuoden 2016 tulos oli n. -12 000 euroa tappiollinen, kuitenkin tulos parani huomattavasti edellisestä vuodesta, jolloin se oli tappiollinen n. -115 000 euroa. Yhtiön oma pääoma on negatiivinen n. -107 000 euroa. Kuitenkin pääomallainat mukaan lukien yhtiön oma pääoma on positiivinen 43 000 euroa.

4.3 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Liikelaitosten yhtiöittämisellä ja taloyhtiöfuusiolla kunnan konsernirakennetta on selkeytetty ja tiivistetty. Uusi konsernirakenne mahdollistaa tehokkaamman talouden seurannan ja suunnittelun ja antaa hyvät edellytykset onnistuneelle ja tehokkaalle konsernijohtamiselle. Vuosi 2017 on tärkeä vuosi konsernijohtamisen kannalta molempien tytäryhtiöiden (Vaalán Vesi ja Lämpö Oy ja Koy Vaalan Niska) toiminnan ja talouden vakiintumisen kannalta ja se antaa suuntaa kunnan konsernin kehitykselle.

4.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on mainituilla kohdealueilla tarkoitettu kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Vaalán kunnanvaltuusto on hyväksynyt vuonna 2016 voimassa olleet konserniohjeet 29.10.2009. Vuoden 2017 puolella kunnanvaltuusto on hyväksynyt uudet konserniohjeet. Konserniohjeilla Vaalan kunnanvaltuusto antaa konsernitason toimintaohjeet ja -periaatteet sekä täsmentää kunnan ja kunnanhallituksen asemaa konsernin johtajana. Yhtiöt toimivat kunnanhallituksen ohjauksen alaisina. Käytännössä yhtiöiden toimintaa ja näiden konserniohjeiden noudattamista valvoo kunnanjohtaja ja kunnanjohtajan määräämä henkilö.

Konserniohje sisältää konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä asioita sekä määrittelee, min-kälaista yhteistyötä konsernitasolla tehdään esimerkiksi rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa sekä henkilöstöasioissa.

Konserniohjeita sovelletaan seuraaviin Vaalan kunnan omistamiin osakeyhtiöihin:

Kiinteistö Oy Vaalan Niska
 Kiinteistö Oy Vaalan Haka (sulautui Koy Vaalan Niskaan 31.12.2016)
 As. Oy Vaalan Uitonkartano (sulautui Koy Vaalan Niskaan 31.12.2016)

Ja liikelaitoksiin:

Vaalán kaukolämpö -liikelaitos ja Vaalan vesihuolto –liikelaitos (1.1.2017 alkaen Vaalan Vesi ja Lämpö Oy).

Konsernivalvonnassa ei ole havaittu suuria puutteita tai ongelmia. Aktiivista konsernin seuraamista ja ohjaamista vahvistettiin ja vastuunjako täsmennettiin vuoden 2017 puolella hyväksytyllä uudella konserniohjeella.

Taloussuunnittelukaudella Vaalan kunnan on hyvä:

- Seurata uuden Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n ja taloyhtiöfuusion seurauksena muodostuneen Koy Vaalan Niskan talouden ja toiminnan kehitystä johtuen ensimmäisestä tilikaudesta tässä muodossaan
- päivittää ja osin uudistaa ohjeet, jotka liittyvät hallintoon sekä sisäiseen valvontaan ja riskien hallintaan,
- tehdä päivityksen ja uudistustyön pohjaksi arvio nykytilasta ja tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista (riskit ja mahdollisuudet) kunnan ja konsernin tehtävien toteuttamiseen,
- laatia tältä pohjalta myös uuden kuntalain mukainen kuntastrategia uudella valtuustokaudella.

4.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toimintatuotot	26 872 009,18	26 141 705,37
Toimintakulut	-48 591 844,37	-47 370 824,47
Osuus osakkuusyht. voitosta (tappiosta)	-3 346,38	3 974,03
Toimintakate	-21 723 181,57	-21 225 145,07
Verotulot	11 392 508,29	11 493 523,43
Valtionosuudet	13 175 591,00	13 085 145,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-115 780,05	-165 155,03
Korkotuotot	10 053,42	11 366,32
Muut rahoitustuotot	79 944,37	36 952,38
Korkokulut	-203 041,73	-208 727,79
Muut rahoituskulut	-2 736,11	-4 745,94
Vuosikate	2 729 137,67	3 188 368,33
Poistot ja arvonalentumiset	-2 388 896,43	-2 111 398,98
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 920 480,83	-2 111 398,98
Arvonalentumiset	-468 415,60	
Satunnaiset erät	1 467,39	
Tilikauden tulos	341 708,63	1 076 969,35
Tilinpäätössiirrot	52 684,10	135 388,54
Tilikauden verot	-2 581,71	-463,33
Laskennalliset verot	-1 713,33	135,86
Vähemmistöosuudet	-1 818,47	-840,85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	388 279,22	1 211 189,57
KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	55,30	55,19
Vuosikate poistoista %	114,24	151,01
Vuosikate, euroa/asukas	896,86	1036,87
Asukasmäärä	3043	3075

4.6 Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA	2016	2015
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
VUOSIKATE	2 278 773,73	3 188 368,33
SATUNNAISET ERÄT	1 467,39	
TILIKAUDEN VEROT	-2 581,71	-463,33
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	141 569,85	-18 294,89
TOIMINNAN RAHAVIRTA	2 419 229,26	3 169 610,11
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
INVESTOINTIMENOT	-2 339 666,85	-3 275 106,24
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTEIHIN	9 055,48	161 507,00
PYS.VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULO	59 625,55	536 073,84
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 270 985,82	-2 577 525,40
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	148 243,44	592 084,71
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYKSET	-53 864,01	94 696,16
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	6 064,02	4 030,43
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	-47 799,99	98 726,59
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	364 631,28	3 019 656,83
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-2 090 160,82	-2 282 277,85
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	776 858,53	-1 199 183,80
LAINAKANNAN MUUTOKSET	-948 671,01	-461 804,82
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	-9 738,06	-12 109,80
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOM. MUUTOS	-2 958,29	8 300,43
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	-5 257,70	-3 477,01
SAAMISTEN MUUTOS	1 446 911,81	692 026,74
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-1 054 314,39	-893 605,98
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	384 381,43	-196 755,82
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-621 827,63	-571 943,85
RAHAVAROJEN MUUTOS	-473 584,19	20 140,86
RAHAVARAT 31.12.	2 837 533,80	3 120 367,82
RAHAVARAT 1.1.	3 120 367,82	3 100 226,96
*Liikelaitosten rahavarojen muutos v. 2016	190 750,17	
RAHAVAROJEN MUUTOS	-473 584,19	20 140,86

* Lisätty kaukolämpö- ja vesihuoltoliikelaitosten rahavarojen muutos v. 2016.

Laskelma ei muutoin sisällä liikelaitosten rahoituslaskelman lukuja.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toiminnan ja investointien rahavirta	148 243,44	592 084,71
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	1 587 928,45	-838 013,73
Investointien tulorahoitus, %	97,78	102,40
Lainanhoitokate	1,08	1,36
Kassan riittävyys (pv)	19,48	21,39
Asukasmäärä	3043	3075

4.7 Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE JA SEN
TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT	30 595 992,41	30 279 157,31	OMA PÄÄOMA	14 975 472,69	14 585 488,82
Aineettomat hyödykkeet	143 203,90	156 230,47	Peruspääoma	10 523 049,71	10 523 049,71
Aineettomat oikeudet	83 880,71	86 018,10	Arvonkorotusrahasto	1 566 842,88	1 566 842,88
Muut pitkävaikutteiset menot	34 334,17	45 527,60	Muut omat rahastot	67 968,76	66 264,11
Ennakkomaksut	24 989,02	24 684,77	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 429 332,12	1 218 142,52
Aineelliset hyödykkeet	30 071 771,12	29 776 137,04	Tilikauden yli-/alijäämä	388 279,22	1 211 189,60
Maa- ja vesialueet	3 401 018,47	3 406 540,11	VÄHEMMISTÖSUUDET	22 386,69	20 568,23
Rakennukset	19 819 851,16	19 944 283,14	PAKOLLISET VARAUKSET	528 602,48	397 491,84
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 911 017,50	4 034 187,32	Muut pakolliset varaukset	528 602,48	397 491,84
Koneet ja kalusto	2 087 135,01	1 202 367,71	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	15 802,63	8 983,05
Muut aineelliset hyödykkeet	67 488,33	67 343,04	Lahjoitusrahastojen pääomat	7 505,78	210,09
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	785 260,65	1 121 415,72	Muut toimeksiantojen pääomat	8 296,85	8 772,96
Sijoitukset	381 017,39	346 789,80	VIERAS PÄÄOMA	21 684 052,05	21 948 681,45
Osakkuusyhteisöosuudet	36 757,80	33 393,85	Pitkäaikainen	12 432 026,42	14 489 652,42
Muut osakkeet ja osuudet	187 223,22	220 058,43	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 668 068,92	13 143 317,30
Joukkovelkakirjalainasaamiset	14 043,27		Lainat julkisyhteisöiltä	755 705,44	1 032 618,57
Muut lainasaamiset	84 458,18	32 156,60	Saadut ennakot	7 653,87	6 152,45
Muut saamiset	58 534,92	61 180,92	Ostovelat	598,19	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 630 324,13	6 682 056,08	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat		307 564,10
Vaihto-omaisuus	98 535,84	93 278,15	Lyhytaikainen	9 252 025,63	7 459 029,03
Saamiset	3 694 254,49	3 478 187,98	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 688 463,12	1 912 737,28
Pitkäaikaiset saamiset	910 989,48	521 740,23	Lainat julkisyhteisöiltä	276 913,14	389 110,02
Myyntisaamiset	282 309,60	294 516,72	Saadut ennakot	14 201,51	13 713,57
Lainasaamiset	628 679,88	227 223,51	Ostovelat	1 825 021,01	1 773 053,56
Lyhytaikaiset saamiset	2 783 265,01	2 956 447,75	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 162 304,33	395 034,11
Myyntisaamiset	1 945 928,49	1 972 246,86	Siirtovelat	3 277 129,03	2 969 100,32
Lainasaamiset	52 748,66	30 910,51	Laskennallinen verovelka	7 993,49	6 280,17
Muut saamiset	255 070,30	436 839,45	VASTATTAVAA	37 226 316,54	36 961 213,39
Siirtosaamiset	529 517,56	516 450,93			
Rahoitusarvopaperit	431 635,47	385 234,94	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Osakkeet ja osuudet	155,09	155,09	Konsernin omavaraisuus %	40,31	39,54
Sijoitukset			Suhteellinen velkaantuneisuus	42,11	43,23
rahamarkkinainstrumentteihin	93 171,92	86 371,00	Kertynyt ylijäämä	2 817 611,34	2 429 332,12
Muut arvopaperit	338 308,46	298 708,85	Kertynyt ylijäämä €/asukas	925,93	790,03
Rahat ja pankkisaamiset	2 405 898,33	2 725 355,01	Konsernin lainakanta 31.12.	15 397 742,30	16 791 627,44
VASTAAVAA	37 226 316,54	36 961 213,39	Konsernin lainat eur/asukas	5 060,05	5 460,69
			Lainasaamiset 31.12.	98 501,45	32 156,00
			Asukkaat	3043	3075

5 KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

5.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.

Peruskunta:

Tilikauden tulos tuloslaskelmassa ennen tuloksenkäsittelyeriä on 685 429,94 euroa. Poistoeron muutosta kirjataan 55 143 €, minkä jälkeen kunnan tilikauden ylijäämä 740 572,94 euroa.

Vesihuoltolaitos:

Tilikauden ylijäämä on 34 968,48 euroa.

Kaukolämpölaitos:

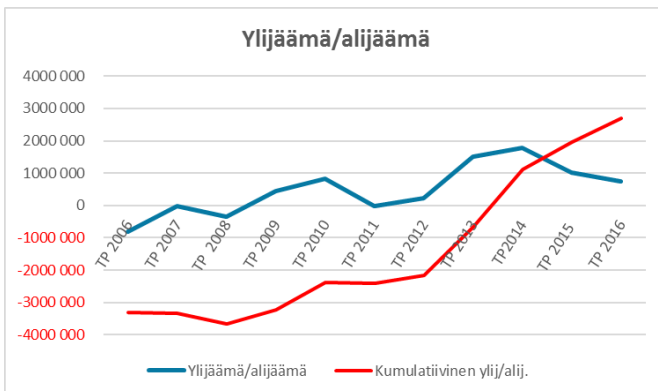
Tilikauden ylijäämä on 53 433,88 euroa.

Kunnanhallitus esittää tuloksen käsittelystä, että peruskunnan tilikauden ylijäämä 740 572,94 euroa kirjataan kunnan omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämä-tilille ja vesihuoltolaitoksen ylijäämä 34 968,48 euroa sekä kaukolämpölaitoksen 53 433,88 € ylijäämä kirjataan kunnan tuloslaskelman (satunnaiset tuotot) kautta kunnan omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämä tilille.

Ylijäämää on peruskunnan taseessa tämän jälkeen 2 692 673,91 euroa, johon sisältyvät liikelaitosten ylijäämät yhteensä 436 411,37 euroa.

5.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vaalan kunnalla ei ole enää velvoitetta alijäämän kattamissuunnitelman laatimiseen. Talouden tarkka seuranta on kuitenkin tarpeen.

Talousarviossa 2017 arvioidaan, että kunnan verotulot ja valtionosuudet ovat yhteensä n. 150 000 euroa (-0,6 %:a) alhaisemmat kuin tilinpäätöksessä 2016. Peruskunnan vuosikatteen arvioidaan olevan n. 1 415 000 euroa, joka on 75 000 (5 %:a) euroa vähemmän kuin tilinpäätöksessä 2016. Pitkäaikaisten lainojen lyhennys on n. 1,6 miljoonaa. Johtuen kunnan korkeasta lainamäärästä, kunnan vuosikatteen tulee säilyä hyvällä tasolla, jotta kunta selviää sen lainhoitokustannuksista.

nanhoitokustannuksista.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että vuoden 2017 budjetin seurannassa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakulujen kehitykseen. Kesäkuussa valtuustolle tuodaan väliarvio vuoden 2017 toukokuun toteumasta valtuustolle sitovalla tasolla. Lisäksi arvioidaan sitä, miten vuoden 2017 tavoitteissa on onnistuttu. Lisäksi valtuusto arvio vuoden 2016 määrärahojen sitovuustasoja loppuvuodeksi.

	TP 2006	TP 2007	TP 2008	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP2014	TP 2015	TP 2016	TS 2017	TS 2018
							Kunta+liikelait	(kunta+liikel.)	Kunta+liikel.	Kunta+liikel.	Kunta+liikel.		
Asukasluku	3 611	3 562	3 472	3 400	3 366	3 311	3 255	3 193	3 136	3 075	3 043	3 041	3 006
Veroprosentti	19,50	19,50	19,50	20,50	20,50	21,00	21,00	21,50	21,50	21,50	21,50	21,50	21,50
Toimintatuotot	3 877 075	4 274 456	4 379 674	4 540 828	3 712 450	3 995 120	4 182 904	4 096 207	4 100 122	3 748 548	3 838 655	3 800 000	3 900 000
Toimintatuottojen muutos, %	1,5 %	10,2 %	2,5 %	4	-18,2 %	7,6 %	4,7 %	-2,1 %	0,1 %	-8,6 %	2,4 %	-1,0 %	2,6 %
Toimintakulut	-21 361 064	-22 005 068	-23 951 743	-24 475 681	-23 720 525	-24 929 767	-25 905 152	-25 139 295	-25 217 396	-25 858 955	-26 415 179	-27 150 000	-27 500 000
Toimintakulujen muutos %	4,1 %	3,0 %	8,8 %	2,2 %	-3,1 %	5,1 %	3,9 %	-3,0 %	0,3 %	2,5 %	2,2 %	2,8 %	1,3 %
TOIMINTAKATE	-17 484 786	-17 704 345	-19 531 590	-19 895 388	-19 982 916	-20 934 647	-21 722 248	-21 043 088	-21 117 274	-22 064 709	-22 553 719	-23 350 000	-23 600 000
TOIMINTAKATTEEN MUUTOS, %	4,7	1,4	10,3	1,9	0,4	4,8	3,8	-3,1	0,4	4,5	2,2	3,5	1,1
Kunnallisverot	6 771 159	6 984 625	7 488 407	7 523 876	7 512 937	7 592 361	7 834 806	8 323 785	8 187 223	8 293 080			
Yhteisöverot	524 641	604 904	619 621	528 055	720 453	783 448	488 104	560 514	621 026	668 196			
Kiinteistöverot	1 585 750	1 725 353	1 797 747	1 856 299	1 989 032	2 276 053	2 294 043	2 343 393	2 532 542	2 547 824			
Verotulot yhteensä	8 881 550	9 314 882	9 905 775	9 908 230	10 222 423	10 651 863	10 616 952	11 227 692	11 340 791	11 509 101	11 407 842	11 518 000	11 699 000
Verotulujen muutos, %	8,6	4,9	6,3	0,0	3,2	4,2	-0,3	5,8	1,0	1,5	-0,9	1,0	1,6
Vahionavut	8 931 627	9 582 654	10 597 703	11 666 723	11 769 168	11 524 543	12 710 816	12 893 752	13 144 123	13 085 145	13 175 591	13 200 000	13 200 000
(Harkinnanvarainen)	297 000	181 000		295 000	0,9	-2,1	10,3	1,4	1,9	-0,4	0,7	0,2	0,0
Korkotuotot	40 081	49 951	45 704	22 617	26 636	29 066	11 254	4 344	4 385	9 998	8 219	22 000	22 000
Muut rahoitustuotot	27 370	13 875	20 471	9 586	9 977	11 565	14 837	40 679	11 626	30 137	76 235	72 470	72 470
Korkokulut	-314 186	-385 355	-442 665	-315 085	-215 444	-279 436	-263 080	-259 003	-199 007	-161 209	-172 283	-300 000	-350 000
Muut rahoituskulut	-13 268	-2 644	-7 568	-8 523	-6 746	-5 678	-2 856	-2 695	-776	-499	-704	-5 300	-5 300
UUSIKATE	98 388	869 017	587 830	1 388 160	1 823 098	997 276	1 365 675	2 876 292	3 183 868	2 407 964	1 941 181	1 157 170	1 038 170
Poistot	-990 008	-966 733	-999 830	-999 054	-1 048 063	-1 081 065	-1 197 962	-1 418 990	-1 467 099	-1 448 281	-1 780 454	-1 085 000	-1 085 000
Satunnaiset tuotot											522 367		
Satunnaiset kulut													
Poistoon muutos	71 223	68 600	66 412	64 587	63 062	61 789	60 723	63 368	58 375	57 890	57 478	55 000	55 000
Rahastojen muutos													
Varausten muutos													
	TP 2006	TP 2007	TP 2008	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TS 2017	TS 2018
Ylijäämä/ali jäämä	-820 398	-29 115	-345 588	453 693	838 097	-22 000	228 436	1 520 670	1 775 144	1 017 573	740 572	127 170	8 170
Kumulatiivinen ylijäämä	-3 294 578	-3 323 693	-3 669 928	-3 216 235	-2 378 138	-2 400 138	-2 171 702	-651 032	1 124 760	1 952 101	2 692 673	2 819 843	2 828 013
Kumulatiivinen ylijäämä/as	-912	-933	-1 057	-946	-707	-725	-667	-204	359	635	885	927	941
UUSIKATE	98 388	869 017	587 830	1 388 160	1 823 098	997 276	1 365 675	2 876 292	3 183 868	2 407 964	1 941 181	1 157 170	1 038 170
Nettoinvestoinnit (kunta)	401 272	949 711	788 478	1 149 743	1 220 470	2 676 212	4 449 032	589 000	544 175	1 683 750	1 843 130	805 000	660 000
Uusikate - poistot	-891 620	-97 716	-412 000	389 106	775 035	-83 789	167 713	1 457 302	1 716 769	959 683	160 727	72 170	-46 830
Uusikate - tod. lyhennys													
Uusikate - nettoinv.	-302 884	-80 694	-200 648	238 417	602 628	-1 678 936	-3 083 357	2 287 292	2 639 694	724 214	98 051	352 170	378 170
Taseesta													
Lainakanta 1000 euroa	9 076	9 116	9 640	10 383	11 772	13 061	17 478	16 530	13 463	13 609	10 873		
Lainakanta euroa/as	2 514	2 559	2 776	3 054	3 497	3 945	5 370	5 177	4 293	4 426	3 573	0	0
Kassavarat 1000 euroa	669	512	603	817									
Kassavarat euroa/as	185	143	173	240									
Saamiset 1000 euroa	1 566	2 110	1 940	2 452									
Saamiset euroa/as	433	592	558	721									
Erikoissairaanhoido	-3 591 000	-3 441 000	-4 547 000	-4 328 000	-4 230 000	-4 691 000	-4 759 000	-4 368 000	-4 615 000	-4 843 613	-5 346 000		

Yleisesti:

- Tehdään väliarvio talousarvion 2017 toteutumisesta kesäkuun valtuustossa.

Tulot:

- Tontti- ja yritysmarkkinointia tehostetaan Vetoa Vaalaan -hankkeella.
- Verojen nostopaine arvioidaan vuoden 2016 tilinpäätöksen valmistuttua ja talousarvion 2017 toteutuman perusteella. Tavoitteena saada vuoden 2018 talousarvio valmiiksi kokoukseen, jossa päätetään veroista.
- Reagoidaan nopeasti yritysten tarpeisiin ja tarjotaan apua rahoituksen ja kehittämispalveluiden hakeamiseen. Toteutetaan elinvoimaohjelmaa.

Menot:

- Palvelurakenteen ja kattavuuden tarkastelu.
- Henkilöstömenoja hillitään. Tavoitteena palvelurakenteen sopeutuksen mukana sopeutuva henkilöstörakenne.
- Henkilöstön jaksamiseen, alaitaitoihin ja esimiestyöhön sekä muutosjohtamiseen panostetaan mm. työnohjauksella ja tiedottamisella sekä yhteistyöllä työterveyshuollon kanssa. Henkilöstön osaaminen pidetään hyvällä tasolla koulutuksen avulla.
- Pyritään edelleen eroon vajaakäyttöisistä kiinteistöistä kuitenkin minimoimalla myyntitappiot ja ylimääräiset poistot.
- Vähennetään vuokra-asuntokantaa.
- Toimintakulujen kasvua hillitään niiden ollessa koko kunnan (sis. Oulunkaari) osalta n. 1-1,5% aina vuoteen 2019.
- Lainojen osalta varaudutaan markkinakorkojen vaihteluun.

6 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

6.1 Käyttötalouden toteutumisvertailu

Käyttötalouden toteutumisvertailu on laadittu tulosalueittain (tehtävittäin) siten, että poistot on ilmoitettu perustelutietoina erikseen.

6.1.1 Hallintopalvelut

Hallinto-osaston tulosalueita ovat vaalit, tarkastustoimi sekä kunnanhallituksen alaiset hallinto- ja talouspalvelut, elinkeino- ja kulttuuritoimi, työllistäminen, Oulunkaaren kuntayhtymä sekä ostopalvelut muilta. Ulkopuolisilta ostettavia palveluja ovat velkaneuvonta- ja kuluttajaneuvontapalvelut sekä maaseutuhallinnon palvelut, palkanlaskenta, kirjanpito sekä tietohallinnon palvelut. Lisäksi toiminta sisältää kuntayhtymien maksusuudet.

Taloudellisesti hallintopalveluiden vuosi toteutui hyvin lukuun ottamatta sosiaali- ja terveystalouden reilua budjetin ylitystä. Ilman sosiaali- ja terveystalouden budjetin ylitystä hallinto-osaston talous kokonaisuutena toteutui budjetoidun suuruisena.

Sosiaali- ja terveystalouden erikoissairaanhoidon talousarvion ylitys vuonna 2016 oli n. 737 000 euroa. Oulunkaaren oma toiminta sen sijaan alitti talousarvion n. 130 000 eurolla. Kokonaisuutena sosiaali- ja terveystalouden palvelut ylittivät talousarvion 607 000 eurolla toteutumaprosentin ollessa 104,6 %:a.

Vapaa-aikapalvelut ovat siirtyneet kunnanvaltuuston päätöksellä 1.8.2016 lukien hallinto-osastolle sivistysosastolta. Vapaa-aikapalvelut sisältyvät kuitenkin vuoden 2016 tilinpäätöksessä sivistysosastoon ja ensimmäisen kerran vapaa-aikapalvelut on kirjattu hallinto-osastolle talousarvioon 2017.

	TP 2016	TP 2015	Muutos %	Euromääräinen muutos	TA 2016	Toteuma %
1000 HALLINTOPALVELUT sisäinen/ulkoinen						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	101 668,47	92 804,27	9,6	8 864,20	49 850,00	203,9
Maksutuotot	8 649,01	13 635,63	-36,6	-4 986,62	2 700,00	320,3
Tuet ja avustukset	128 751,74	111 773,88	15,2	16 977,86	92 847,00	138,7
Muut toimintatuotot	5 923,81	35 019,34	-83,1	-29 095,53	800	740,5
Toimintatuotot yhteensä	244 993,03	253 233,12	-3,3	-8 240,09	146 197,00	167,6
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-1 097 809,16	-982 202,32	11,8	-115 606,84	-1 076 308,00	102,0
Palvelujen ostot	-15 004 212,28	-14 365 483,75	4,4	-638 728,53	-14 357 873,00	104,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-47 635,93	-35 615,10	33,8	-12 020,83	-40 360,00	118,0
Avustukset	-148 150,37	-85 563,33	73,1	-62 587,04	-145 700,00	101,7
Muut toimintakulut	-33 514,27	-162 584,98	-79,4	129 070,71	-71 650,00	46,8
Toimintakulut yhteensä	-16 331 322,01	-15 631 449,48	4,5	-699 872,53	-15 691 891,00	104,1
TOIMINTAKATE	-16 086 328,98	-15 378 216,36	4,6	-708 112,62	-15 545 694,00	103,5
1100 VAALIT						
TOIMINTATUOTOT	0,00	5 446,40	-100,0	-5 446,40		
TOIMINTAKULUT	0,16	-4 616,24	-100,0	4 616,40		
TOIMINTAKATE	0,16	830,16	-100,0	-830,00		
1200 TARKASTUSTOIMI						
TOIMINTAKULUT	-13 696,49	-11 848,06	15,6	-1 848,43	-16 910,00	81,0
TOIMINTAKATE	-13 696,49	-11 848,06	15,6	-1 848,43	-16 910,00	81,0
1300 HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT						
TOIMINTATUOTOT	81 778,88	127 257,92	-35,7	-45 479,04	67 987,00	120,3
TOIMINTAKULUT	-863 290,73	-998 032,68	-13,5	134 741,95	-914 984,00	94,4
TOIMINTAKATE/	-781 511,85	-870 774,76	-10,3	89 262,91	-846 997,00	92,3
1400 ELINKEINOTOIMI						
TOIMINTATUOTOT	12 614,62	8 192,27	54,0	4 422,35	5 800,00	217,5
TOIMINTAKULUT	-386 603,24	-261 755,77	47,7	-124 847,47	-320 058,00	120,8
TOIMINTAKATE	-373 988,62	-253 563,50	47,5	-120 425,12	-314 258,00	119,0
1500 MAASEUTUTOIMI						
TOIMINTATUOTOT						
TOIMINTAKULUT	-59 976,01	-57 069,37	5,1	-2 906,64	-69 814,00	85,9
TOIMINTAKATE	-59 976,01	-57 069,37	5,1	-2 906,64	-69 814,00	85,9
1600 TYÖLLISTÄMINEN						
TOIMINTATUOTOT	111 028,79	71 286,57	55,7	39 742,22	72 410,00	153,3
TOIMINTAKULUT	-371 984,60	-191 888,82	93,9	-180 095,78	-328 630,00	113,2
TOIMINTAKATE	-260 955,81	-120 602,25	116,4	-140 353,56	-256 220,00	101,8
1700 OULUNKAAREN KUNTAYHTYMÄ						
TOIMINTATUOTOT	39 570,74	41 049,96	-3,6	-1 479,22		-100,0
TOIMINTAKULUT	-14 536 333,88	-13 994 425,34	3,9	-541 908,54	-13 939 249,00	104,3
TOIMINTAKATE	-14 496 763,14	-13 953 375,38	3,9	-543 387,76	-13 939 249,00	104,0
1702 OSTOPALVELUT MUILTA						
TOIMINTAKULUT	-99 191,73	-111 485,18	-11,0	12 293,45	-102 246,00	97,0
TOIMINTAKATE	-99 191,73	-111 485,18	-11,0	12 293,45	-102 246,00	97,0

Vaalit (Keskusvaalilautakunta)

Puheenjohtaja	Reijo Rasinkangas
Varapuheenjohtaja	Eila Torvinen
Jäsenet	Tapani Kuusela/3.11.2016 alkaen Pekka Huovinen Ritva Lämsä /3.11.2016 alkaen Eija Hepo-oja Paula Kymäläinen
Sihteeri	Arja Aaltonen

Kokouksia 2016 -

Tilinpäätösvuonna ei järjestetty vaaleja.

Tarkastustoimi**Tarkastuslautakunta**

Puheenjohtaja	Pekka K. Lämsä
Varapuheenjohtaja	Niina Välinen
Jäsenet	Ismo Kalliokoski Mauri Huotari Jorma Salomaa
Sihteeri	Lea Karppinen/Arja Aaltonen

Kokouksia 2016 6 kpl

Tilintarkastusyhtiönä toimii KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy, jossa vastuullisena tilintarkastajana toimi JHTT, KHT Antti Kääriäinen. Tilintarkastajan palkkiot on esitetty liitetiedoissa.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä kunnanvaltuuston asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Se johtaa myös kunnan strategisten päämäärien saavuttamiseen tähtäävää työskentelyä ja päätöksentekoa sekä vastaa sisäisestä valvonnasta.

Vaalan kunnan strategiset päämäärät ja kriittiset menestystekijät

Vaalan kunta uudisti strategiansa vuonna 2010 ja se päivitettiin 2015 syksyllä. Tulevaisuuden suunnittelu tehtiin valtuustossa ryhmätöiden kautta ja valmistelussa kuultiin työntekijöitä ja kunnassa toimivia yhdistyksiä sekä mökkitoimikunnan jäseniä. Tavoitteena on ollut laatia helposti ymmärrettävä strategia, jonka jalkauttaminen henkilöstölle onnistuu mutkattomasti. Visio kuvaa sitä tulevaisuuden kuvaa, johon toiminnallamme pyrimme.

<p>Visio Vuonna 2018:</p> <p>Vaalan maisema ja viihtyisä ympäristö houkuttavat asumaan ja viettämään vapaa-aikaa.</p> <p>Vaalalaiset voivat hyvin ja kuntalaisten keskuudessa vallitsee voimakas me-henki.</p> <p>Alueemme tarjoaa erinomaiset edellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle, alkutuotannolle ja työlle.</p> <p>Kunnan talous on kunnossa ja peruspalvelut järjestetty lähipalveluina</p>

Yhteiset tavoitteet	Missä on onnistuttava	Onnistumista mitataan seuraavilla mitareilla
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvointi Rekrytointi Laadukas johtaminen ja esimiestyö Työntekijöiden kuuleminen Sisäinen viestintä 	<ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvointikyselyn tulokset Pätevien hakijoiden määrä Sairaspoissaolojen määrä Henkilöstöpalaverien ja tiedotteiden määrä Koulutuspäivien määrä suhteessa työntekijöiden määrään

Yhteiset tavoitteet	Missä on onnistuttava	Onnistumista mitataan seuraavilla mitareilla
	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön osaamista tukeva kouluttautuminen 	
Toimivat lähipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö naapurikuntien kanssa Kuntayhtymän ja kunnan yhteistyö Yhteistyö yhdistysten kanssa Palveluyritysten toimintaedellytykset Valtionaluehallinnon palvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Naapurikuntien kanssa tehdyn yhteistyön määrä Lähipalveluiden kattavuus ja laatu sosiaali- ja terveystaloudissa (Oulunkaari) Yhdistysten ja kunnan välisen yhteistyön määrä Valtionaluehallinnon toimijoille tehtyjen yhteistyöaloitteiden määrä
Työtä ja toimeentuloa	<ul style="list-style-type: none"> Nykyisten yritysten ja maatalojen toimintaedellytykset Edellytyksien luominen yritystoiminnalle Yrittäjyyskasvatus Matkailualan yritystoiminnan kasvu Kunnan ja kuntayhtymän työpaikkojen säilyttämien väestömäärän suhteessa Valtionhallinnon työpaikkojen turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Yritysten lukumäärä Työpaikkojen määrä Keskimääräinen työttömyysaste Matkailuyritysten lukumäärä Matkailutulon määrä Yrittäjyyskasvatustoimien määrä Valtionaluehallinnon toimijoille tehtyjen yhteistyöaloitteiden määrä Edunvalvontatoimenpiteiden määrä

Yhteiset tavoitteet	Missä on onnistuttava	Onnistumista mitataan seuraavilla mitareilla
Viihtyisä elinympäristö	<ul style="list-style-type: none"> Laadukas kaavoitus Siisti ympäristö kuntakeskuksessa ja kyläkeskuksissa Maisemanhoito Kunnan kiinteistöt kunnossa Toimivat ulkoilureitit ja liikunta- ja leikkipaikat korkealla käyttöasteella Turvallinen toimintaympäristö kaikille ikäluokille 	<ul style="list-style-type: none"> Tonttien myyntitulo Käyttäjien antama palaute Tilojen käyttöaste
Talous tasapainossa	<ul style="list-style-type: none"> Oman toiminnan jatkuva kustannustehokkuus Matala työttömyys Terveystalouden edistäminen Yritysten toimintaedellytykset Verotaso ja maksut oikealla tasolla Tulomuuton aktivointi Edunvalvonta valtiosuhteissa 	<ul style="list-style-type: none"> Tilinpäätös Tasapainottamissuunnitelma Erikoissairaanhoidon menot Keskimääräinen työttömyysaste Tulomuuttajien määrä ja palvelusta annettu palaute Edunvalvontatoimenpiteiden määrä .
Hyvinvoivat ja osallistuvat asukkaat	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointia edistävä toiminta kaikille ikäryhmille Yhteistyö kuntayhtymän ja sairaanhoitopiirin kanssa Yhteistyö yhdistysten ja yritysten kanssa Työllistämistoimet Toimivat vaikuttamisen kanavat Laadukas julkinen ruokahuolto 	<ul style="list-style-type: none"> Erikoissairaanhoidon menot Kouluterveyskyselyn tulokset Hyvinvointi-indikaattorit Tapahtumien lukumäärä ja kävijämäärät sekä annettu palaute Pitkäaikaistyöttömien määrä Nuorisotyöttömien määrä

Yhteiset tavoitteet	Missä on onnistuttava	Onnistumista mitataan seuraavilla mittareilla
		<ul style="list-style-type: none"> • Lähiruuan osuus julkisen ruokahuollon hankinnoista ja asiakkaiden antama palaute
Myönteinen tunnettuus	<ul style="list-style-type: none"> • Kotiseudun arvostus nousee • Markkinointi ja myönteisen julkisuuden hakeminen tekemisen kautta • Oikea-aikainen ja laadukas viestintä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kotiseutu sivistystoimessa • Ajantasainen viestintäsuunnitelma • Julkaistujen juttujen ja artikkeleiden määrä • Annettujen tiedotteiden määrä
Omistajapolitiikka on johdonmukaista ja tuloksekasta	<ul style="list-style-type: none"> • Johtamisjärjestelmä on läpinäkyvä ja sujuva • Konsernijohtaminen on tehokasta ja tuloksellista • Sisäinen valvonta toimii • Riskit pystytään minimoimaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Tytäryhteisöjen tilinpäätöstiedot • Ajantasaiset konserniohjeet, riskikartoitukset sekä omistajapolitiikan linjaukset

Kunnanhallitus huolehtii kehittämisstrategioiden valmistelusta, elinkeinopolitiikan suuntaviivoista ja tietojen tuottamisesta. Kuntasuunnittelussa avainasioita ovat lähipalveluiden turvaaminen, aktiivinen elinkeinopolitiikka, talouden tasapaino ja päätöksien pohjaksi tarvittavan tiedon riittävyys.

Hallinto- ja talouspalvelujen katsaus

Hallinto- ja talouspalveluita työllisti tavanomaisten tehtävien lisäksi mm. liikelaitosten yhtiöittäminen, taloyhtiöfuusio ja organisaatiouudistuksen läpivieminen. Lisäksi kilpailutettiin kunnan ja sen tytäryhtiöiden vakuutukset. Kaikki nämä vaativat huomattavan määrän henkilöstöresurssia, mutta ne olivat tärkeitä toimia koko kunnan toimintaa ajatellen. Henkilöstöresurssi oli edelleen tiukoilla hallinto-osastolla myös pitkästä poissaolosta johtuen, joka paikattiin osaston sisältä eikä sijaista palkattu.

Vuoden aikana kehitettiin kunnan sopimus- ja asiakirjahallintaa. Sopimus- ja asiakirjahallinta on tärkeä osa kunnan riskienhallintaa ja tätä työtä tulee jatkaa edelleen. Mm. kunnan sopimukset on aloitettu arkistoida myös sähköisesti. Uusien henkilöiden aloittaessa huomiota tulee kiinnittää asiakirjojen arkistoinnin perehdytykseen. Lisäksi otettiin käyttöön sähköinen kilpailutus- ja hankintajärjestelmä, jolla pyritään lisäämään hankintojen avoimuutta ja parantamaan hankintojen dokumentointia. Lisäksi arkistoinnin tiedonohjausjärjestelmä -projektia jatkettiin. Projekti on viivästynyt aikataulusta Vaalasta riippumattomista syistä, mutta se pyritään samaan valmiiksi vuoden 2017 aikana.

Sisäilmajohtoryhmä jatkoi työskentelyään vuoden 2016 aikana. Sisäilmajohtoryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Sisäilmajohtoryhmän työ painottui koulukeskuksen, terveyskeskuksen ja kirjaston asioihin. Sisäilmajohtoryhmän toiminnan seurauksena sisäilma-asiat menivät eteenpäin vuoden 2016 aikana, mutta edelleen työtä on tehtävänä. Koulukeskuksella teetettiin kesän 2016 aikana mm. laajat tutkimukset sisäilma-asioihin liittyen ja suoritettiin työterveyslaitoksen sisäilma-kysely. Näiden perusteella tekniikan henkilöstö suoritti toimenpiteitä syksyn 2016 aikana, minkä seurauksena tilanne on osittain parantunut koululla, mutta edelleen tilanne on kriittinen erityisesti lukion osalta. Lisäksi terveyskeskuksella ja kirjastolla tekniikan henkilöstö suoritti suunniteltuja toimenpiteitä sisäilman parantamiseksi. Sisäilmajohtoryhmän työskentelyä on syytä jatkaa ja henkilöstöasioissa sisäilma-asioihin kiinnitetään erityisesti huomiota myös vuoden 2017 aikana.

Koko henkilöstön osalta vuonna 2016 sairauspoissaoloja kertyi noin 2500 kpl. Sairaspäivät ovat vähentyneet huomattavasti vuodesta 2015 ja 2014, jolloin sairauspäiviä on ollut noin 3500 kpl. Sairaspäivien laskua selittää osittain pitkien sairauslomien vähentyminen. Sairauspoissaolojen seuranta ja kirjaamista on edelleen tarkennettu ja varhaisen tuen mallia käytetään tarpeettomien työstä johtuvien sairauspoissaolojen hillitsemiseksi.

Vuonna 2016 jatkettiin kuukausittaista henkilöstöpalaverikäytäntöä. Esimiespalaverit pidettiin neljä kertaa vuoden aikana. Henkilöstötiedotteet tehtiin kuukausittain ja ne julkaistiin myös sisäisessä verkossa. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa jatkettiin erityisesti sairauspoissaolojen hillitsemisen ja työhyvinvoinnin edistämisen tiimoilta. Työhön liittyvät ASLAK- ja TYK-kuntoutusjaksot (1.5.2016 lukien KIILA-kuntoutus) päätettiin toteuttaa palkallisina.

Taloudellisesti vuosi oli positiivinen lukuun ottamatta Oulunkaaren budjetin ylitystä. Koko hallinto-osaston toimintakatteen toteutumaprosentti oli 103,5 %:a. Kokonaisuutena osaston budjetti ylittyi 540 000 eurolla, mikä

selittyy Oulunkaaren vastualueen ylityksellä. Oulunkaaren vastualue ylitti budjetin 548 000 eurolla toteuma-prosentin ollessa 103,9 %. Muiden vastualueiden toimintakatteiden toteutumaprosentit olivat seuraavat: tarkastustoimi 81,0 %, hallinto- ja talouspalvelut 92,3 % elinkeinotoimi 122,0 %, maaseututoimi 85,9 %, työllistämisen 101,8 %, Oulunkaaren kuntayhtymä 103,9 % ja ostopalvelut muilta 97 % talousarviosta. Elinkeinotoiminnan budjetin ylittymisen selittää Vetoa Vaalaan hanketulon puuttuminen tilinpäätösluvuista, kun nämä otetaan huomioon, vastualue on toteutunut budjetoidusti.

Toiminnan kuvaus

Tehtäväalue sisältää kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, keskustoimiston, taloushallinnon, henkilöstöhallinnon ja atk-palvelujen tulot ja menot. Ulkopuolisilta ostettavia palveluja ovat velkaneuvonta- ja kuluttajaneuvontapalvelut sekä kuntapalvelutoimistosta ostettavat talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelut.

Kriittiset menestystekijät (Missä on onnistuttava)	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mittarit	Talousarvion toimenpiteet 2016	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta v. 2016
Rekrytointi	<p>Tuleviin rekrytointeihin ja eläköitymisiin valmistaudutaan.</p> <p>Työpaikan houkuttelevuuden lisääminen</p> <p>Yhteiset rekrytointitoimenpiteet yritysten ja muiden julkishallinnon toimijoiden kanssa.</p>	Pätevien hakijoiden määrä	<p>Kuntarekryn tehokas käyttö.</p> <p>Ulkoisen ja sisäisen viestinnän avulla pidetään huolta kuntakuvasta.</p> <p>Kunta on ajan tasalla oleva työyhteisö.</p> <p>Rekrytointiyhteistyön pilotointi osana Leader-hanketta.</p> <p>Henkilöstösuunnitelma päivitetään</p>	<p>Kuntarekry on ollut tehokkaassa käytössä. Tämä on sujuvoittanut rekrytointia.</p> <p>Päteviä hakijoita on ollut hyvin kaikilla alueilla.</p> <p>Ulkoisessa viestinnässä on oltu aktiivisia, mikä on edes auttanut kuntakuvan säilymiseen hyvänä.</p> <p>Koulutus- ja henkilöstösuunnitelma on päivitetty. Jatkossa päivitys tulee tapahtua aiemmin syksyllä talousarvioprosessi yhteydessä.</p>

<p>Laadukas johtaminen ja esimiestyö</p>	<p>Johtoryhmätyöskente- lyn kehittäminen</p> <p>Uuden organisaation mukaisen johtamisjär- jestelmän toiminta</p> <p>Arkistointi ja tiedonoh- jausjärjestelmä toimii johtamisen tukena</p>	<p>Strategisten linjausten määrä</p> <p>Henkilöstöltä saatu palaute</p>	<p>Johtoryhmä roolia vahvis- tetaan strategisten linjo- jen ja kunnan toiminnan kehittäjänä.</p> <p>Saatetaan organisaatio- uudistus loppuun. Laadi- taan tehtäväkuvaukset uuden organisaation mu- kaisille virkanimikkeille. (Nykyisille on olemassa)</p> <p>Viedään arkistointisuun- nitelma ja tiedonohjaus- järjestelmä projektit lop- puun ja otetaan ne käyt- töön tehokkaasti.</p>	<p>Johtoryhmän rooli kas- vanut strategisessa työssä, mikä näkyy mm. kuntastrategian valmis- telussa.</p> <p>Organisaatiouudistus saatettu loppuun sivi- tysosastolla. Tehtäväku- vat osittain tekemättä ja ne tehdään vuoden 2017 aikana. Tekniikan osastolla organisaatio- uudistus jatkuu henkilö- tövaihdoksista johtuen. Myös luottamushenkilö- organisaation uudistus käynnistetty</p> <p>Arkistointisuunnitelma ja tiedonohjausjärjestelmä –projektit vieläkin kes- ken johtuen projektin ve- täjän poissaoloista.</p>
---	---	---	---	---

<p>Työhyvinvointi</p>	<p>Eläkeikää lähestyvien henkilöiden työkyvyn ylläpito ja motivoiminen</p> <p>Osaaminen ja kyky uudistaa työtä kasvaa.</p> <p>Positiivinen ja aikaansaava ja työskentelyilmapiiri sekä motivoituneet työntekijät.</p> <p>Turvallinen työympäristö.</p>	<p>Sairaspoissaolojen määrä</p> <p>Koulutuspäivien määrä suhteessa työntekijöiden määrään.</p> <p>Päivittäinen asioiden hoitamisen sujuvuus.</p>	<p>Työtehtävien sovittelu ja joustavien työntekomuotojen hyödyntäminen.</p> <p>Osallistutaan ajankohtaisiin koulutuksiin ja huolehditaan osaamisesta.</p> <p>Hyödynnetään henkilöstön erityisosaaminen.</p> <p>Sisäilmajohtoryhmän työ sisäilmaongelmien hallinnassa.</p>	<p>Sairaspoissaolot laskeutuneet.</p> <p>Työtehtävien sovitteluilla ja Tyky-neuvotteluilla saatu hyviä tuloksia ja näiden avulla työkykyä saatu tuettua.</p> <p>Koulutuksiin on osallistuttu edellisvuosien tasolla. Järjestetty kunnan henkilöstölle yhteisiä koulutuksia, jotka on koettu hyväksi.</p> <p>Erytisosaaminen on hyödynnetty joustavasti. Jatkossa huolena erityisosaamisen turvaaminen henkilöstövaihdoksissa ja maakuntaudistuksessa.</p> <p>Henkilöstö erittäin motivoitunutta ja pääasiassa työskentelyilmapiiri on hyvä, mikä on suuri vahvuutemme.</p> <p>Sisäilmajohtoryhmän työ on tuottanut tuloksia. Muutoinkin työturvallisuusasioihin on kiinnitetty huomiota ja niitä on kehitetty.</p>
<p>Oman toiminnan jatkuva kustannustehokkuus</p>	<p>Kunnan hyvään talouden hoitoon sitoudutaan joka tasolla.</p> <p>Talouden tasapainoon pyritään työn kehittämisellä sekä kulujen karsiminen</p> <p>Riskien hallinta</p>	<p>Talousarvion ylitykset.</p> <p>Toimintasuunnitelmassa valittujen toimenpiteiden toteutuminen.</p>	<p>Koko kunnan toimintaa seurataan systemaattisesti</p> <p>Kustannuksien toteuman vertaaminen talousarvioon tilikauden aikana</p> <p>Talousraportointi ja sen kehittäminen.</p> <p>Riskikartoitus osaksi toimintaa</p>	<p>Talouden hoitoon sitouduttu joka tasolla, mikä näkyy kunnan omien toimien (ilman sotea) osalta budjetoitua parempana tuloksena. Koko kunnan taloutta on seurattu kohtuullisen tehokkaasti</p> <p>Talouden tasapainoon on pyritty tiukalla talouskurilla ja tämä on onnistunut. Toimet olleet tarpeen kunnan koko talouden kannalta.</p> <p>Tilikauden aikana suoritettu korkoriskianalyysi ja kilpailutettu vakuutukset. Lisäksi tilinpäätöstyöhön sisällytetty osastokohtainen riskien arviointityöskentely.</p>

<p>Oikea-aikainen ja laadukas viestintä</p>	<p>Tiedotusvälineillä, kuntalaisilla, henkilöstöllä ja yhteistyötahoilla on ajantasainen ja oikea tietoa kunnan toiminnasta.</p> <p>Kunnan nettisivut ovat selkeät ja niiltä löytyvät kaikki tärkeät tiedot kuntaan liittyen.</p>	<p>Palaute nettisivuista.</p> <p>Julkaistut tiedotteet.</p> <p>Henkilöstön palaute.</p> <p>Näkyvyys mediassa.</p>	<p>Nettisivuja päivitetään säännöllisesti ja siellä on esillä kaikki olennainen tieto kuntaan ja sen toimintaan liittyen.</p> <p>Tiedotteiden systemaattinen laadinta ja lähettämisen medialle.</p> <p>Henkilöstötiedotteen julkaiseminen 9-10 krt vuodessa.</p> <p>Intran ja sähköisen kalenterin käyttöä tehostetaan.</p>	<p>Kaiken kaikkiaan kunnan viestintä on ollut hyvällä tasolla. Viestintää ja sen ajantasaisuutta on parantanut lisääntynyt sosiaalisen median käyttö.</p> <p>Netti-sivut ovat olleet olennaisilta osin ajan tasalla, mutta hieman on parannettavaa.</p> <p>Mediassa näkyvyys ja tiedottaminen on ollut erinomaisella tasolla.</p> <p>Intran käytössä olisi huomattavasti parannettavaa ja sen käyttöä tulisi lisätä henkilöstön tiedonvälityksessä.</p> <p>Sähköisen kalenterin käyttö on tehostunut osittain, mutta edelleen käyttöä tulisi lisätä.</p>
--	---	---	---	--

Elinkeinot ja kulttuuri

Yksi kunnan keskeisistä tavoitteista on paikkakunnan elinvoimaisuuden lisääminen. Aktiivisella elinkeinon kehittämistyöllä ja auttamalla yrityksiä laajentamaan toimintaansa voidaan saada aikaan uusia työpaikkoja. Kehittyvä talouselämä luo voimavaroja myös kunnan tuottamien palvelujen kehittämiseen. Elinkeinojen kehittämisen tavoitteena on saada lisättyä tulomuuttoa ja kunnan elinvoima kasvamaan auttamalla nykyisiä yrityksiä ja maatiloja parantamaan tuottavuuttaan sekä edistämällä uusien yritysten ja työpaikkojen syntymistä.

<p>Perustehtävä / Toiminta-ajatus</p>	<p>Tehtävänä on perusedellytysten luominen eri elinkeinoille, yritysneuvonta ja aktiivinen elinkeinon kehittämistyö mm. hankkeiden avulla. Tavoitteena on nykyisten yritysten ja työpaikkojen säilyminen, yritysten omistajavaihdosten tukeminen, laajentumishaluisten yritysten auttaminen sekä uusien yritysten saaminen kuntaan. Toimintaan liittyvät oleellisesti myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisten tapahtumien järjestäminen ja tukeminen.</p>
<p>Visio 2017</p>	<p>Vaalassa on hyvät perusedellytykset yritystoiminnalle, riittävästi tonttimaata ja hyvät kunnallistekniset valmiudet. Yrittäjäksi aikova saa yrityksen perustamiseksi tarvitsemansa palvelut elinkeinopalveluiden avulla. Kunnassa on asiantuntemusta yhteistyöverkostojen kautta uusien ja olemassa olevien yritysten kehittämiseksi. Omistajavaihdosta suunnittelevat on tavoitettu ja vaihdoksia on toteutettu onnistuneesti. Rokua Geopark, Oulujärvi ja Tervantie -teemojen alle on syntynyt merkittävää uutta yritystoimintaa ja työpaikkoja. Myös nykyiset yritykset ovat kyettyneet hyödyntämään nämä uudet teemat omassa liiketoiminnassaan. Eri järjestäjät toteuttavat kulttuuri- ym. tapahtumia, joilla on myös matkailullista merkitystä. Kunnan markkinointi on johdonmukaista ja innovatiivista. Internetin mahdollisuudet markkinoinnissa on hyödynnetty hyvin. Vaalan tunnettuus on kasvamassa luovien alojen toimijoiden keskuudessa ja etä- ja monimuotoisuutta tekevien määrä Vaalassa lisääntyy.</p>

Toiminnan kuvaus

Vaala tekee yhteistyötä elinkeinon kehittämiseksi ja edunvalvontakysymyksissä sekä Kainuun että Oulun ja Muhoksen kuntien kanssa. Suhtautuminen yhteistyöhön on positiivista. Alueellisen yhteistyön suunnittelu, seuraaminen ja ohjaaminen tehdään maakäyttö- ja elinkeinotoimikunnassa kunnanjohtajan esittelystä. Toimikunta tekee esitykset kunnanhallitukselle. Valtuusto linjaa strategiset yhteistyösuunnat ja tavat.

Kulttuuri- ja matkailupalvelut ja vapaa-aikapalvelut ovat kunnanhallituksen (elinkeinotoimi) ja sivistyslautakunnan alaisuudessa. Vastuualueen johdossa vapaa-aikajohtaja, jonka työpanos ja palkkaus on jaettu (50/50 %).

Elinkeinoitoimen vastuualueeseen sisältyivät kulttuuritapahtumien sekä matkailullista merkitystä omaavien tapahtumien kehittäminen, järjestäminen tai tukeminen, Lamminahon talon museotoiminta sekä osallistuminen Kassu Halonen Taidetalon toiminnan kehittämiseen ja markkinointiin. Yritystilojen ja -tonttien rakennuttamisesta, vuokrauksesta ja myymisestä vastaa tekninen johtaja yhdessä kunnanjohtajan kanssa.

Kuntamarkkinointia (tontit ja tapahtumat) tehdään pääsääntöisesti yksin, mutta matkailun osalta myös yhteistyössä Geopark -kuntien ja Oulujärven Jättiläiset ry:n kanssa. Vaalan kunta on osakkaana kahdessa kehittämissyhtiössä: Kainuun Edussa ja Humanpolis Oy:ssa.

Elinkeinojen kehittämistä tehdään Vaalan kunnassa erityisesti hallinto-osastolla mutta myös teknisellä osastolla. Elinkeinojen kehittämisen kokonaisuuden johtamisesta vastaa kunnanjohtaja. Yritysneuvonnan järjestäminen, yritystilojen markkinointi ja kuntamarkkinointi sekä elinkeinohankkeiden ohjaus ovat kunnanjohtajan vastuulla. Tässä hänellä on apunaan vapaa-aikajohtaja ja tekninen johtaja sekä yhteistyökumppanit. Työllistämisen kokonaisuudesta vastaa hallintojohtaja.

Yritystilojen ja -tonttien rakennuttamisesta, vuokrauksesta ja myymisestä vastaa tekninen johtaja yhdessä kunnanjohtajan kanssa. Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus ovat teknisen johtajan vastuulla. Vaalassa työskentelee Paltamon ja Vaalan kunnan yhteinen aluearkkitehti.

Uusien yritysten neuvontapalvelut ostetaan tällä hetkellä Oulunkaaren kuntayhtymältä. Jo olemassa olevia yrityksiä auttaa ja neuvoo toiminnassa Kainuun Edun Kasvua Kainuuseen hanketoimijat sekä toimialan mukaan Humanpolis Oy. Lisäksi apuna on Oulujärvi Leaderin henkilökunta.

Vuonna 2016 yritysten määrä Vaalassa väheni kaupparekisterin mukaan viidellä yrityksellä. Toiminnan aloittamisesta ilmoitti 10 yritystä ja vastaavasti lopettamisilmoituksen teki 15 yritystä. Työpaikkatilastoja ei ole enää tilastokeskukselta saatavissa ajantasaisina

Taantumasta huolimatta yritykset ovat olleet kiinnostuneita kehittämään toimintaansa. Kasvua Kainuuseen – hanke käynnistyi vuoden alusta ja siihen on saatu mukaan yli kymmenen vaalalaista yritystä. Vaalan näkökulmasta on tärkeää kunnan aktiivinen rooli yritysten ja Kainuun Edun toimijoiden verkottamisessa. Tämä on huomattu mm. Kasvua Kainuuseen -hankkeen osalta. Aktiivinen verkottaminen ja tiedottaminen ovat tuottavat tulosta. Myös omistajavaihdoksiin on voitu antaa apua.

Yrittäjien ilta järjestettiin kolmannen kerran ja palaute oli jälleen hyvää. Joulupassi muutettiin sosiaalisessa mediassa julkaistavaksi yritysten joulukalenteriksi ja se sai suuren suosion. Syksyllä 2015 laadittiin elinkeino-ohjelma, jonka toimenpiteitä ryhdyttiin toteuttamaan vuoden 2016 toimintasuunnitelmalla. Oulujärvi Leaderille valmistelimme oman kehittämishankkeen toteuttamaan elinkeino-ohjelman tavoitteita. Rahoitus saatiin ja projektipäällikkö palkattiin. Hanke on kaksivuotinen ja vuoden 2016 toiminta on ollut myönteistä. Hankkeessa toteutettiin mm. kyselyt entisille vaalalaisille ja mökkiläisille sekä Aarre-tapahtumaviikko.

Kainuun Etu Oy:n toteuttamien EU- osarahoitteisten hankkeiden rahoitukseen kunta osallistui 32 746 eurolla. Oulujärvi Leader ry- toimintaryhmän myöntämien kehittämistukien rahoitukseen käytettiin 47.000 euroa.

Oulunkaaren elinkeinojen kehittämistoimintaa on toteutettu yhtymähallituksen hyväksymän seudullisen elinkeinostrategian mukaisesti yhteistyössä peruskuntien kanssa. Elinvoiman kehittämisessä huomioidaan sekä hyvinvoinnin että elinkeinojen kehittämisen näkökulmat. Työllisyyden edistämiseen tähtäävät toimet ovat oleellinen osa elinvoiman vahvistamista. Oulunkaaren kuntayhtymällä on jäsenyys Oulun Kauppakamarissa, Bothnia Arcis-sa ja EU:n Brysselin toimistossa.

Alla olevassa taulukossa on Oulunkaaren seudullisen yritysneuvojan yrityskontaktit 1.1.- 31.12.2016 seuraavasti:

- Yritysten perustamiseen liittyvät kontaktit (tapaamiset tai puhelinneuvonta)
- Perustetut yritykset, lakanneet yritykset ja yritysten nettolisäys sekä niiden perustettujen yritysten määrä, joissa yritysneuvoja on ollut mukana
- Olemassa olevien yritysten neuvontaan liittyvät kontaktit (mukana on osittain samoja yrityksiä), yritysneuvojan kontaktimäärät ja niistä syntyneiden rahoitus- ja tukihakemusten määrät
- Sidosryhmäkontaktit (tapaamisia tai puhelimitse hoidettuja)

Kunta	Yritysten perustaminen					Yritysneuvonta		Sidosryhmät
	kontaktit	perustetut yrit. yht.	perustamisessa yritysn. mukana	lakanneet yritykset	yritysten nettolisäys	kontaktit	tulosteet	kontaktit
li	32	38	9	34	4	35	4	
Pudasjärvi	23	36	10	30	6	69	6	
Utajärvi	24	10	9	18	- 8	49	5	
Vaala	9	10	3	15	- 5	6	3	
Kaikki yht.	88	94	31	97	- 3	159	18	42

Kuntayhtymä oli mukana seuraavissa osallishankkeissa: 1) Tuottava hajautettu lähienergia EnergiaPlus 2) Rakennuskivituotannon resurssitehokkuuden kehittäminen - uudet esiintymät, kiveä säästävä louhinta ja kilpailukykyinen jalostus, RARE. 3) Pk-yritysten omistajanvaihdosten muutostilanteiden hallinta. 4) Hankinta-asiamiespalvelu Pohjois-Pohjanmaalle. Omat hankkeet: 1) KANTAMA-hanke: Hankeen tavoitteena on tarjota maaseudulla toimiville pienyrityksille tietoa siitä, miten pienet yritykset voivat jatkossa yhdessä harjoittaa tapahtumamyyntiä koti- ja ulkomailla. Hanke tukee yritysten kansainvälistymistä ja kasvua. 2) TyöTakomo: Työtömien työllistyminen yksityiselle sektorille joko suoraan henkilökohtaisen ohjauksen tukemana tai hankkeessa kehitettävän VuokraWerstas-mallin välityksellä. Hankkeessa luodaan ohjaava linkki elinkeinoelämän ja työnhakijan välille

Valaan kunta osallistui Oulunkaaren elineinojen kehittämisen toimintaan 13 400 euroa. Suurin yksittäinen hankeosuus maksettiin TyöTakomo –hankkeelle (n. 4470 euroa).

Matkailuelinkeinon edistämiseen ja markkinointiin käytettiin ilmoituskuluina ja yhteistoimintaosuuksina yhteensä 18.200 euroa, mihin sisältyy 3.000 euron rahoitus Oulujärven Jättiläiset ry:n toteuttamaan matkailun yhteismarkkinointiin, Kassu Halonen Taidetalon yhteistoimintaosuus 8.000 sekä osallistuminen mm. Hauki EM:n, Tervasoudun ja Asfalttisprintin markkinointiin.

Kulttuuri- ja matkailutapahtumien järjestämiseen, markkinointiin ja avustamiseen meni yhteensä 22.503 €, joista kohdeavustusten osuus oli 3.845 €. Myynti- ja lipputuloja saatiin 1.603 €. Lamminahon museotilan toimintaan käytettiin 18.935 euroa, josta tulojen jälkeen kunnan nettomenoksi jäi 8.731 euroa. Lamminahossa vietettiin museotoiminnan 20 –vuotisjuhlaa, jonka kunniaksi järjestettiin juhla ja juhlaseminaari. Lamminahon kävijämäärä oli noin 1.600 henkeä eli 400 enemmän kuin edellisellä vuonna. Suurimmassa yksittäisessä tapahtumassa, perinnepäivässä, kävi noin 350 kävijää ja juhlaseminaariin osallistui yli 80 henkeä eri puolelta Suomea.

Vuonna 2013 aloitettiin keskustelu tiivistetystä yhteistyöstä matkailun markkinoinnin ja kehittämisen edistämiseksi Humanpolis Oy:n kautta. Tämä johti yhteisen kehittämissuhteiden perustamiseen vuoden 2014 lopussa. Vuosi 2015 oli kehittämissuhteiden ensimmäinen toimintavuosi ja vuonna 2016 toimintaa kehitettiin. Rokua Geopark sopimuksen 2015-2018 mukaisella perustajatahojen (Muhos, Utajärvi, Vaala, Rokuan terveys- ja kuntouttamissäätiö sekä Metsähallitus) rahoituksella katetaan Rokua UNESCO Global Geopark toiminnasta aiheutuvat kustannukset (palkat, vuokrat, ostopalvelut, markkinointi, matkustaminen, kokouskustannukset) sekä maksetaan Geopark toiminnan kehittämissuhteiden omarahoitusosuudet. Perusrahoituksesta maksetaan myös Geopark –verkoston jäsenmaksut sekä Oulun Matkailu Oy:n markkinointimaksu. Lisäksi yhteensuhteiden perusrahoituksesta ohjataan vuosittain rahoitusta Geopark ympäristöjooston käyttöön alueen reitistöjen kehittämis-, ylläpito- ja kunnostamistoimenpiteisiin. Geopark toimintaan osallistuttiin 43 975 eurolla.

Kehittämissuhteilla on Humanpolis Oy:n toiminnassa edelleen merkittävä osa. Kehittämissuhteet työllistävät yhtiön henkilöstöstä toimitusjohtajan n 8,5 kk/v, Rokua Geoparkin toiminnanjohtajan n 9kk/v ja osa-aikaisen (80%) projektipäällikön n 9,5kk/v. Lisäksi pienissä hankkeissa työskentelee määräaikaissa työsuhteissa muutama henkilö. Hankkeista suurin osa on Humanpoliksen hakemia ja hallinnoimia hankkeita, poikkeuksen tekevät vain yhteishankkeet, Vaalan Lukion hallinnoima Erasmus+ -hanke sekä suunniteltu yhteispohjoismainen geopark-hanke. Lisäksi yhtiö hallinnoi ja ohjaa muutamia Oulujoen Moninaiskäyttö-ohjelman hankkeita. 1) Matkailullisesti monipuolinen - kansainvälistyvä Oulun seutu, ATTRACTIVE OULU REGION 2018 2) Kyläpaikat kartalle- Alueellisella opastusverkostolla potkua matkailuun ja kylätoimintaan 3) Erasmus+ / Geodiversity and climate change opening the secrets of home 4) OUMO-Oulujokiesittely 5) OUMO- Fortumin valokuvaarkisto digitointi 6) Rokuan Maastopyöräreitistöjen kehittäminen 7) Rokua Geopark aikamatka- hankesuunnittelu.

Vuonna 2016 valmistui tutkimus matkailun aluetaloudellisista vaikutuksista Rokua Geopark alueella. Matkailun roolia aluetaloudessa kuvaa matkailuelinkeinon suhteellinen osuus alueen koko yritystoiminnasta. Vuonna 2014 välittömän matkailutulon (5 912 000 euroa) osuus Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaisesta Vaalan koko yritystoiminnan liikevaihdosta oli kahdeksan prosenttia ja välittömän matkailutyöllisyyden (23,49 htv.)

osuus koko yritystoiminnan henkilötyövuosista kuusi prosenttia (ks. Tilastokeskus 2016d). Mikäli otetaan huomioon myös matkailun kerrannaisvaikutukset, vuonna 2014 kokonaismatkailu-tulon (6 857 920 euroa) osuus Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaisesta Vaalan koko yritystoiminnan liikevaihdosta olisi yhdeksän prosenttia ja kokonaismatkailutyöllisyysvaikutusten (24,90 htv.) osuus koko yritystoiminnan henkilötyövuosista kuusi prosenttia (ks. Tilasto-keskus 2016d). Vaalassa tarvitaan hieman yli 250 000 euroa välitöntä matkailutuloa yhtä välitöntä matkailutyöpaikkaa (henkilötyövuotta) kohti. Huomioitavaa on, että Vaalassa vähittäiskaupan matkailutulo- ja -työllisyysprosentit ovat kohtalaisen suuria. Tähän ovat syynä mökkiläiset, joiden tärkeää roolia matkailun taloudellisissa vaikutuksissa korostettiin. Muhoksella ja Utajärvellä osa mökkiläisistä tunnistettiin Kainuuseen ja Oulujärven seuduille matkalla oleviksi mökkiläisiksi, jotka tekevät ostoksiaan matkan varrelta. Rokua Geopark -alueella päätoimialoittaiset matkailutulo- ja -työllisyysprosentit ovat kauttaaltaan kohtalaisen pieniä. Toisin sanoen, matkailun suhteellinen merkitys aluetalouteen on melko vähäinen. Kehittämispotentiaalin sijaan on näin ollen suuri.

Vuoden 2016 alussa käynnistyi kaksivuotinen Vetoa Vaalaan –kehittämishanke, jonka tavoitteena on tuoda Vaalaan uutta vetovoimaa. Ensimmäisen vuoden aikana hankkeessa muun muassa kartoitettiin kyselyillä sekä entisten vaalalaisten että kunnan vapaa-ajanasukkaiden halukkuutta muuttaa asumaan, tulla yrittämään tai töihin Vaalaan tai muuten edistää alueen elinvoimaisuutta. Kyselyihin vastasi lähes 600 henkilöä. joista yhteensä 250 oli jossain määrin kiinnostunut olemaan mukana. Uusia keinoja Vaalan työpaikkojen markkinointiin etsittiin osallistumalla Oulussa syyskuussa järjestettyyn rekrytointitapahtumaan yhdessä muiden Vaalassa rekrytoivien organisaatioiden kanssa. Merkittävä, yhteisöllinen ponnistus oli myös heinäkuussa järjestetty ensimmäinen Aarre-kesätapahtumaviikko, jota oli tekemässä iso joukko vaalalaisia yhdistyksiä, yrityksiä ja kuntalaisia. Tapahtumaviikkoa kehitetään saadun palautteen pohjalta kesälle 2017. Hanke on toteutunut suunnitellusti. Joitakin toimenpiteitä on siirtynyt vuodelle 2016. Hankkeen kustannukset näkyvät elinkeinopuolen budjetin henkilöstömenojen kasvuna. Hanketuloja ei ole vielä kirjattu, jolloin vaikutus vuoden 2016 tilinpäätökseen on - 68 000 euroa.

Hyvinvoinnin edistäminen

Vapaa-aikajohtaja toimii myös kunnan hyvinvointivastaavana. Hyvinvointi- ja turvallisuustyön johtoryhmä ja virkamiehistä koostuva työryhmä kokoontuivat kaksi kertaa. Lasten ja nuorten moniammatillinen työryhmä on ei ole kokoontunut. Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti 2016 ja suunnitelma 2017 tehty. Kuntalaisten hyvinvointia on edistetty mm. työllistämistoiminnan avulla, hankkeilla sekä toteuttamalla erilaisia tapahtumia yhteistyössä vapaa-aikapalvelujen kanssa.

Kriittiset menestyskijät	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit/ mittarit	Toimenpiteet 2016	Tavoitteiden toteutuminen 2016
<p>Nykyisten yritysten ja maatilojen toimintaedellytykset</p>	<p>Hyvä yritysilmasto</p> <p>Säännölliset tapaamiset yrittäjien kanssa.</p> <p>Kunta järjestää neuvontapalvelut yrityksille yhteistyötahojen kanssa.</p> <p>Vastataan yrittäjien palvelutarpeisiin ja alueen kehittämiseen.</p> <p>Ajan tasalla oleva palveluhakemisto.</p> <p>Markkinoiden laajentaminen, tuotekehitys ja laadukas markkinointi .</p> <p>Laadukas työvoima yrityksille.</p> <p>Tapahtumilla elinvoimaa kaupan alan yrityksille.</p> <p>Yritysten johtaminen vahvistuu.</p> <p>Omistajavaihdoksissa onnistuminen.</p>	<p>Yksityisen sektorin työpaikkojen lukumäärä vuoden alussa ja lopussa.</p> <p>Yritysilmastomittari</p>	<p>Yrittäjien aamukahvit, elinkeinotiimi</p> <p>Yritysten kehittämistarpeiden ja -mahdollisuuksien kartoitus yritysvierailujen ja muun yhteydenpidon yhteydessä.</p> <p>Yritysneuvonta ja yrityskohtaiset kehittämishankkeet, mm. Leader</p> <p>Toimitilojen laajennustarpeiden huomioon ottaminen</p> <p>Vaalalaisten yritysten huomioiminen kunnan hankinnoissa (tarjouspyynnöt). Hankintaosaamisen kasvattaminen niin yrityksissä kuin hankintayksiköissä.</p> <p>Nykyisten tapahtumien laadukkaampi markkinointi ja toimijoiden yhteistyön lisääminen. Uuden tapahtumakonseptin luominen.</p> <p>Yritysten markkinoinnin avustaminen (Leader-hanke koskien internetin ja sosiaalisen median hyödyntämistä)</p>	<p>Yrittäjien aamukahvit-laisuuksia pidettiin 4 kertaa ja yrittäjäyhdistystä ja yrittäjiä on tavattu säännöllisesti. Yritysten palveluhakemisto on ajantasainen. Yritysilmastomittariin tuli liian vähän vastauksia, joten tulosta ei voi analysoida.</p> <p>Kehittämistarpeita ja mahdollisuuksia kartoitettiin. Osa edennyt toimenpiteiksi.</p> <p>Yritysneuvontaa toteutettu suunnitellusti Oulunkaaren yrityspalveluiden ja Kainuun Edun Boosteri -hankkeen kautta.</p> <p>Juustolan laajennus toteutettu.</p> <p>Elintarvikkeista 32% hankitaan läheltä. Cloudia otettu käyttöön. Vaatii vielä koulutusta.</p> <p>Aarre-tapahtumakonsepti luotu. Kehitetään yhdessä kaupan alan toimijoiden kanssa.</p> <p>Tiedonvälityshanketta ei tehty Leaderille, koska KANTAMA-hankkeella sama tavoite.</p> <p>Omistajavaihdospalveluita on annettu. Osa vaihdoksista on onnistunut.</p>

<p>Edellytysten luominen yritystoiminnalle</p>	<p>Uusien yritysten syntyminen, laajentaminen tai siirtyminen Vaalaan.</p> <p>Aktiiviset verkostot yrittäjän tukena (Kehittämisyhtiöt, Oulunkaari, Leader).</p> <p>Humanpolis Oy:n toiminnan vakiintuminen ja tunnettuus</p> <p>Yrityskummitoiminta käynnistyy ja vakiintuu</p>	<p>Yritysten lukumäärä vuoden alussa ja loppussa.</p>	<p>Raakamaan hankkiminen, yritysalueiden kaavoituksen ajantasaistaminen ja rakentamisen valmiuden nostaminen.</p> <p>Vaalan markkinointi yrityksille sijaintipaikana.</p> <p>Pienyritystuen hakemisen avustaminen (Leader).</p> <p>Yritysneuvonta ja asiantuntija-apu. Aloittavien yrittäjien koulutukset.</p> <p>Kasvualojen toimintamahdollisuuksien kartottaminen</p> <p>Yritysten kansainvälistyminen</p> <p>Kehittämisyhtiöiden toiminnan aktiivinen ohjaaminen.</p> <p>Yrityskummitoiminta laajenee</p>	<p>Maankäytön suunnittelu alueella ei ole edennyt. Tähän tulee panostaa vuonna 2017.</p> <p>Markkinointia on tehty, mutta resurssit ovat vähäiset. Kunnan yritystilat on kuvattu loppuvuodesta 2016.</p> <p>Pienyritystuen hakemisessa on avustettu tai ohjattu hankevalmistelijan luo.</p> <p>Kasvuhallukkaita ja kansainvälistyviä yrityksiä palvelee Kasvu Kainuuseen hanke, AOR-hanke ja KANTAMA-hanke.</p> <p>Kehittämisyhtiöiden toimintaa on ohjattu aktiivisesti.</p> <p>Yrityskummitoiminta ei ole laajentunut.</p>
<p>Yrittäjyyskasvatus</p>	<p>Yrittäjyyskasvatus kaikille ikäluokille.</p> <p>Positiiviseen yritteliäisyyteen kannustaminen osana syrjäytymisen ehkäisyä ja osallisuuden lisääntymistä.</p> <p>Mökkiläiset ja senioriyrittäjät osallistuvat yrittäjyyskasvatukseen</p>	<p>Yrittäjyyskasvatustoimenpiteiden määrä ja laatu.</p>	<p>Kehitetään edelleen kannustavaa kasvatusta ja yrityskasvatusta yhteistyössä yhdistysten (MTK, yrittäjähdistys, 4-H) ja yritysten kanssa.</p> <p>Aloitetaan kummiluokkatoiminta. Yritysten / yrittäjän / yrityskummin kummiluokka.</p>	<p>Tietoa ja taitoa yrittäjyyteen -hankkeen puitteissa on valittu 7. luokille kummiyrittäjät, jotka syksyllä 2016 kävivät esittelemässä omille kummiluokilleen omaa yritystään ja yrittäjäpolkuaan. Ensi syksynä on tarkoitus oppilaiden kanssa vierailla kummiyrittäjien luona. Kummiyrittäjät ovat: 7A Hovin tila Petri Kurvinen ja Sini Simola, 7B Taikaloora Terho ja Päivi Jylhälehto. Hankkeen toiminta-aikana on joka vuosi tarkoitus valita aloittaville seiskaluokille omat kummiyrittäjät. Ja niin kauan kuin hanke toimii (2018 alkuperäisessä hankehakemuksessa) voidaan kustannuksia hakea sen kautta, esim. vierailuihin käytettäviin bussimatkoihin, mutta sen jälkeen tulisi miettiä</p>

				kustannusten jakautumista toteuttajien kesken.
Matkailualan ja kaupan yritystoiminnan kasvu	<p>Nykyiset yritykset toimivat hyvin ja kehittävät uusia tuotteita.</p> <p>Kehittämissyhtiö Humanpolis Oy toimii ja Geoparkin kautta osa yrityksistä pääsee kansainvälisille markkinoille.</p> <p>Ohjelmalveluyritykset toimivat yhteistyössä nykyisten yritysten kanssa. Yritysten välinen yhteistyö lisääntyy.</p> <p>Ympärivuotisten matkailupalvelujen tarjonta lisääntyy.</p> <p>Matkailua ja kauppaa tukevia tapahtumia on ympäri vuoden ja niiden markkinoinnissa tehdään yhteistyötä.</p> <p>Antiikista ja kulttuurista nousee vielä voimakkaammin yksi Vaalan vetovoimatekijä.</p> <p>Vaala on suosittu lapsiperheiden lähimatkailukohde Oulun seudun lapsiperheille.</p>	<p>Matkailuyritysten määrä.</p> <p>Työpaikkojen määrä matkailuyrityksissä.</p> <p>Vuodepaikat/käyttöaste.</p>	<p>Yritykset ovat mukana Humanpolis Oy:n toimenpiteissä ja hyödynnevät Rokua Geopark, Oulujärvi ja Tervantie -statusta</p> <p>Kunta kehittää matkailupalvelujen ja alueen markkinointia. Nykyisten tapahtumien laadukkaampi markkinointi ja toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen. Uuden tapahtumakonseptin luominen antiikin ja kulttuurin ympärille.</p> <p>Investoijien ja uusien yrittäjien saaminen alueelle</p> <p>Lähimatkailun tuotteistaminen</p>	<p>Vaala ollut aktiivisesti mukana Rokua Geoparkin toiminnassa.</p> <p>Vetoa Vaalasta hankkeen toimenpiteet, mm. Aarre-viikko toteutui. Antiikki ja kulttuuri on noussut Vaalan vetovoimatekijäksi.</p> <p>AOR-hankkeen osalta vaalalaiset matkailuyritykset voisivat olla aktiivisemmin mukana tuotteistuksessa ja kansainvälistymisessä.</p> <p>Lamminahon juhluvuo- den kulttuurirakentamisen seminaariin osallistui noin 80 henkilöä ympäri Suomea.</p> <p>Investoijien ja uusien yrittäjien saaminen alueelle on haaste. Suoraan matkailuliiketoimintaan liittyen kaksi alan yrittäjää on investoinut matkailuun (kalastusmatkailu ja majoitus.)</p> <p>Myös pienempiä investointeja on tehtyolemassa olevissa yrityksissä.</p> <p>Lähimatkailun tuotteistaminen ei käynnistynyt.</p>
Elintarviketuotannon kehittäminen	<p>Maataloustuotannon työpaikkojen säilyminen ja tilojen elinvoimaisuus.</p> <p>Elintarvikeyritysten tuotekehitys.</p>	<p>Maatilojen ja muiden ruokatuottavien yritysten lukumäärä ja niissä olevien työpaikkojen määrä.</p> <p>Lähirookateeman näkyvyys.</p>	<p>Lähirookakonseptin kehittäminen ja juurruttaminen paikallisiin yrityksiin.</p> <p>Leader-hankkeen käynnistäminen elintarvikeyritysten tuotekehitykseen.</p>	<p>On onnistunut.</p> <p>Euroina lähipaikallistalouteen (n. 90 km säteellä) käytetään vuosittain 32% kaikista raaka-ainemenoista ja tämä on n. 82 000 euroa vuositason eli noin ¼ kunnallisveroprosentin tuotto.</p>

				Leader-hanke käynnistynyt.
Hyvinvointia edistävä toiminta kaikille ikäryhmille	Tapahtumia ja tekemistä kuntalaisille, vapaa-ajan asukkaille ja matkailijoille ympäri vuoden. Vapaa-ajan asukkaat mukaan toimintaan ja tapahtumiin. Tapahtumista tunnettuutta paikkakunnalle sekä työtä ja elinvoimaa	Tapahtumien lukumäärä ja kävijämäärät	Kunnan organisoimina Vaala-päivät, itsenäisyyspäiväjuhla, 1-2 teatteriesitystä ja -2 konserttia yhteistyössä koulun kanssa. Järjestöjen tai yritysten järjestämiä tapahtumia 5-8, joita tuetaan joko yhteistoimintaosueella tai avustuksella. Mökkiläistapahtuma kesäkuussa. Nykyisten tapahtumien laadukkaampi markkinointi ja yhteistyö. Uuden tapahtumakonseptin luominen antiikin ja kulttuurin ympärille.	Kunnan omat tapahtumat toteutettu suunnitelmien mukaisesti yhteistyössä järjestöjen kanssa Kohdeavustuksia kulttuuritapahtumiin on myönnetty yhteensä 12 kpl yht. 3.485 €. Tapahtumia markkinoitu paikallislehdissä ja Facebookissa sekä julistein ja tehty yhteis-markkinointia Rokua Geoparkin kautta Tapahtumissa ja käyntikohteissa käynyt tuhansia ihmisiä
Markkinointi ja positiivisen julkisuuden hakeminen tekemisen kautta	Markkinointi ja todellisuus kohtaavat: laatu ja luotettava toiminta. Hyvät yhteyden maa-kunta- ja valtionhallintoon. Tulomuuton aktivoiminen. Vetovoimaiset tapahtumat. Ajantasainen tonttipörssi ja laadukas tonttitarjonta	Eri medioissa julkaistut jutut Mainokset Esitteet Asiakaspalaute	Suunnitellaan ja haetaan rahoitusta kunnan omaan tulomuuton ja elinvoiman aktivointi hankkeeseen. Ajantasainen viestintäsuunnitelma ja tapahtumakalenteri. Aktiivinen ja oikea-aikainen tiedottaminen tiedotusvälineille, kuntalaisille ja matkailijoille. Hyvät markkinointimateriaalit sekä sähköisen median hyödyntäminen. Laadukas ja toimiva markkinointisuunnitelma. Englannin kielinen info nettisivuille	Osallistuminen Matkamessuille ja Kainuun erämessuille Geoparkin yhteisosastolla. Vetoa Vaalaan –hanke käynnistynyt. Lähestytty kyselyllä sekä vapaa-ajanasukkaita että entisiä vaalalaisia. Vuonna 2017 aloittaa kuntien yhteinen ja Humanpoliksen palkkaama viestinnän ammattilainen. Viestintä- ja markkinointisuunnitelmat päivitetään. Tiedottaminen on ollut aktiivista ja kanavat monipuolisia. Tulomuuttoesite siirtyi vuodelle 2017 samoin kieliversiot nettisivuista.

Tulomuuton aktivoiminen	<p>Uusien asukkaiden saaminen kuntaan vapaa-ajanasukkaat vaalalaiset juuret omaavat lapsiperheet</p> <p>Työelämän murros hyödynnetään Vaalan hyväksi. Vaala vetovoimainen etätyön ympäristö.</p> <p>Tutkimuslaitosten ja kunnan välinen yhteistyö on hedelmällistä.</p>	Nettomuutto	<p>Haetaan rahoitusta kunnan omaan tulomuuton ja elinvoiman aktivointi hankkeeseen.</p> <p>Hankeen toimenpiteet moninaisia: Kartoitetaan mm. vapaa-ajanasukkaiden halu ja tarpeet liittyen vakituiseen asumiseen. Etätyön ympäristöjen kehittäminen yhdessä tutkimuslaitosten ja rahoittajien kanssa. Etätyökokeilut.</p>	<p>Vetoa Vaalaan –hanke käynnistynyt. Lähes tytty kyselyllä sekä vapaa-ajanasukkaita että entisiä vaalalaisia. Tarpeet karotettu.</p> <p>Tulomuuttoesite siirtyi vuodelle 2017 samoin kieliversiot nettisivuista.</p> <p>Etätyökokeilut siirtyivät vuodelle 2017.</p> <p>Nettomuutto on ollut edelleen negatiivinen.</p>
--------------------------------	---	--------------------	---	--

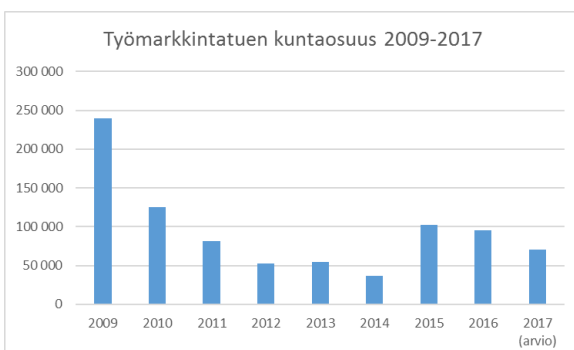
Maaseututoimi

Maaseutuhallinnon vastuualue sisältää maaseutuhallinnon kaikki toiminnot. Palvelut ostetaan Siikalatvan kunnalta. Maaseutuhallinto alitti budjettinsa noin 10 000 eurolla. Vaalan tilamäärä ja viljelyn pellon ala on säilynyt olennaisilta osin ennallaan. Maaseutuhallinnon mukaan kokonaisviljelty ala ei tule kasvamaan tulevina vuosina ainakaan merkittävästi, sillä tehokkaasti viljeltävät alueet ovat pitkälti jo viljelykäytössä. Lisäksi Vaalassa keskimääräisen viljelyn pellon määrä per tila on suuri verrattuna muihin yhteistoiminta-alueen kuntiin.

Mittarit	TP 2016	TP 2015	TP 2014	TP 2013	TP 2012	TP 2011
Toimivia tiloja kpl	100	98	109	112	115	120
Viljeltyä peltoa ha	6770	6701,25	6537,97	6270,35	6232,59	6392,86

Työllistäminen

Työllistämismäärärahat on jaettu osastoittain taloudellisen vastuun korostamiseksi. Hallinnon työllistäminen koostuu nuorten kesätyöllistämisestä, Valmennuspaja Lokin työllistämistoiminnasta, kuntouttavasta työtoiminnasta (30% työntekijä) ja yhdistysten työllistämisavustuksista (20 000€). Nämä työllistämisen kustannukset olivat yhteensä nettona n. 260 000 euroa. Tähän summaan sisältyy kunnan työmarkkinatuen kuntaosuus 95 000 euroa. Sivistus käytti työllistettyjen palkkaamiseen noin 38 000 euroa, tekniikka n. 85 000 euroa ja Oulunkaaren kuntayhtymä 63 000 euroa. Työllistämisen kokonaisuuteen kuuluu myös vapaa-aikapalveluiden alla olevat nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö, joiden kustannukset katetaan lähes kokonaan ELY:n ja OKM:n avustuksella. Kaiken kaikkiaan työllistämisen nettokustannukset olivat Vaalassa vuonna 2016 noin 351 000 euroa ilman työmarkkinatuen kuntaosuutta (n. 95 000 euroa).

Työmarkkinatuen kuntaosuutta Vaala maksoi 95 605 euroa eli 6 500 vähemmän kuin vuonna 2015 (102 167 euroa). Työmarkkinatuen kuntaosuutta oli budjetoitu 70 000 euroa vuodelle 2016, joten työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin n. 25 000 euroa yli arvioidun. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että kunta ei saanut palkkatukea kevään 2016 aikana aluksi TE-toimiston vaihtumisen vuoksi ja sitten kunnan ja Oulunkaaren yhteistoimintaneuvotteluiden takia.

Vuosi 2016 oli Työpajalta töihin II –hankkeen viimeinen vuosi. Hankkeen lopputuloksena voidaan todeta, että hankkeen asiakasryhmä tarvitsee moniammatillista tukea eikä

pelkkä työpajatoiminta ole riittävää henkilöiden työkyvyn nostamiseen. Tältä pohjalta valmisteltiin uusi ESR-hanke Työkykyä ja hyvinvointia luonnosta. Hanke käynnistyy vuoden 2017 aikana ja hankkeessa hyödynnetään kunnan ympäristöä ja kuntaorganisaatiota kokonaisuudessaan hankkeeseen osallistuvien henkilöiden työkyvyn ja hyvinvoinnin lisäämisessä. Tavoitteena on hankkeeseen osallistuvien kokonaisvaltainen hyvinvoinnin nostaminen.

Kesän 2016 aikana palkattiin kunnan, Oulunkaaren ja 4H:n työtehtäviin 46 nuorta (vuosina 1998-2000 syntyneet) kahden viikon työkajoissa. Kaikille kesätöitä hakeneille tarjottiin työpaikkaa. Palkkaa maksettiin työmarkkinajärjestöjen sopiman ”Tutustu työelämään ja tienaa” -suosituksen mukaisesti 335 euroa kahden viikon

jaksolta/nuori. Lisäksi jaettiin yhteensä 25 kesäseteliä arvoltaan 270 euroa, joilla nuoret voivat työllistyä yrityksissä tai kotitalouksissa. Näistä yritykset tai kotitaloudet ovat laskuttaneet 21. Vaalan 4H-yhdistys hoiti palkan maksun ja työosopimusten teon, mistä sille maksettiin yhteensä 2.260 €. Nuorten kesätyöllistämisen nettomenot olivat 26.738 €.

Oulunkaaren katsaus vuoteen 2016

Oulunkaaren kuntayhtymä on vastannut seitsemän vuotta jäsenkuntiansa lin, Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan sosiaali- ja terveystalouksien järjestämisestä ja tuottamisesta. Simon kunta liittyi kuntayhtymän jäseneksi vuoden 2011 alusta. Kuntayhtymä on tuottanut myös seudullisen kuntapalvelutoimiston palvelut vuodesta 2009 lähtien sekä elinkeinojen kehittämistoimintaa alueen yrityksille. Lisäksi Oulunkaaren kuntayhtymällä on aluekehittämiseen liittyviä tehtäviä.

Kuntayhtymässä hyväksyttiin päivitetty strategia vuoteen 2019 saakka. Visiomme on mielekäs elämä kotona. Strategisiksi tavoitteiksi määriteltiin laaja-alainen hyvinvointi, alueellinen vaikuttavuus ja osallisuus. Keinoiksi strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi määriteltiin hyvinvointityön yhdyspinnat ja yhdessä tekeminen, omasta ja lähipiirin hyvinvoinnista ja turvallisuudesta arjesta huolehtiminen sekä lähipalvelut. Palvelutyypinä tärkeällä sijalla ovat digitaaliset palvelut. Arvojamme ovat yhdessä tekeminen, vastuullinen omatoimijuus sekä rohkea kehittäminen. Kuntayhtymän strategian päivityksessä huomioitiin kansalliset linjaukset sekä sote- ja maakuntauudistuksen alueellisen valmistelun muutosvisiosta johdetut linjaukset.

Kuntayhtymän kehittämistyö jatkui tuloksetta. Vuonna 2016 saimme THL:n TerveSos-palkinnon ja Kuntaliitto palkitsi kuntayhtymän vuoden kokeilutekona ketteristä kokeiluista. Lisäksi Suomen perheterapiayhdistys antoi hyvän käytännön tunnustuksen Simon terveysaseman perheterapeuttien ja lastenneuvolan yhteistyöstä. Innovatiivisia kokeiluja tehtiin digipalvelujen kehittämistyössä nimenomaan ihmisten osallisuuden vahvistamiseksi, josta esimerkkinä matalan kynnyksen chat-palvelu ja ikäihmisten seniorikammari. Innostavana avauksena voidaan mainita myös vuonna 2017 käynnistytävä LÄHDE-hanke, jossa tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy ja laaja-alainen hyvinvoinnin edistäminen kulttuurin ja taiteen keinoin. Hanke toteutetaan yhteistyössä lin KulttuuriKauppilan sekä lin kunnan li-Instituutti –liikelaitoksen kanssa. Kuntayhtymän kehittämistyössä on hyödynnetty muun muassa erilaisia asiakasfoorumeita ja muita asiakasosallisuuden työkaluja. Elinkeinojen kehittämisen puolella käynnistyi myös kehittämishankkeita vuonna 2016.

Vuoden 2016 tilinpäätös on koko kuntayhtymän tasolla ylijäämäinen 117.310 euroa. Sosiaali- ja terveystalouksien nettokasvu verrattuna vuoden 2015 tilinpäätökseen on 1,9 %, erikoissairaanhoidon menot kasvoivat 5,0 % ja oman toiminnan nettokasvu on 0,0 %. Kunnittainen vaihteluväli on oman toiminnan osalta -6,4-3,4 % ja erikoissairaanhoidon kunnittainen vaihteluväli -8,8-12,1 %.

Julkisen talouden tilanne on jatkunut haastavana. Kilpailukyky sopimukseen liittyvät sosiaalivakuutusmaksujen muutokset ja veronkevennykset heikentävät julkista taloutta lyhyellä aikavälillä. Julkisen talouden sektoreista valtio ja kunnat ovat selvästi alijäämisiä. Kilpailukyky sopimuksen aikaansaaminen luo edellytyksiä suotuisalle talouskehitykselle viiveellä. Kuntayhtymien yhteenlaskettu toimintakate koko maan osalta pieneni 5,5 % edellisen vuoden tasosta. Kuntayhtymien lainakanta oli vuoden 2016 päättyessä yhteensä 3,1 miljardia euroa ja kasvua edelliseen vuoteen oli 3,5 %. Oulunkaaren alueella erityisenä huolena on huono työllisyystilanne, joka näyttäytyy palvelutarpeiden kasvavana kysyntänä ikääntyvän väestön palvelutarpeiden ohella.

Henkilöstökyselyn perusteella työhyvinvointi on kuntayhtymässä pääsääntöisesti pysynyt hyvällä tasolla edellisvuosien tapaan. Kyselyssä oli kolme teemaa liittyen esimiestyöhön ja myönteisimmät arviot antoivat perhepalvelujen, hallinnon ja kuntapalvelutoimiston työntekijät. Kyselyn perusteella organisaation muutoskyky on hyvällä tasolla, työyksiköissä on yhteisöllisyyttä ja kehittäminen kuuluu kaikille. Myös omistajaohjauksen arvioinnissa tulokset ovat menneet pääsääntöisesti parempaan suuntaan edellisten vuosien tapaan. Yleisen arvioinnin osalta luottamushenkilöt ovat tyytyväisimpiä talouden suunnitteluun ja ohjaukseen sekä vaikuttavaan kehittämistoimintaan. Myönteisimmät arviot ovat Oulunkaaren toimielimissä mukana olevilla luottamushenkilöillä. Myös kuntapalvelutoimiston toimintaan oltiin tyytyväisiä.

Sote- ja maakuntauudistukset etenevät. Vuonna 2016 olemme olleet tiiviisti mukana edistämässä alueellista valmistelua Pohjois-Pohjanmaan sote-valmistelun ydinryhmässä sekä muissa sote- ja maakuntavalmistelun työryhmissä. Myös Lapin sote-savotan ja Meri-Lapin sote-valmistelussa on työskennelty aktiivisesti. Uudistus etenee niin, että maakuntien väliaikaishallinnot aloittaisivat aikataulun mukaisesti 1.7.2017. Kuntien kanssa yhteistyössä pohditaan tärkeitä kuntien ja maakunnan tulevia yhdyspintoja ihmisten hyvinvoinnin ja palvelujen parhaaksi. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on kansalaisten yhdenvertainen palvelujen saatavuus ja peruspalvelujen vahvistuminen. Kuntayhtymässä suhtaudumme luottavaisesti tuleviin uudistuksiin. Kiitos kaikille vuodesta 2016.

KÄYTTÖTALOUS ULKOISET JA SISÄISET	TP 2015	ALKUPERÄINEN TA 2016	TA- MUUTOKSET	LOPULLINEN TA 2016	TP 2016	ERO TA - TP 2016	KÄYTTÖ %
Vaalan perhepalvelut							
TOIMINTATUOTOT	341 091,52	387 102,00		387 102,00	273 780,67	-113 321,33	70,7
TOIMINTAKULUT	-3 123 612,01	-3 601 701,00		-3 601 701,00	-3 126 651,37	-475 049,63	86,8
<i>Henkilöstökulut</i>	<i>-816 491,15</i>	<i>-888 880,00</i>		<i>-888 880,00</i>	<i>-888 668,80</i>	<i>-211,20</i>	100,0
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-1 476 948,28</i>	<i>-1 929 367,00</i>		<i>-1 929 367,00</i>	<i>-1 510 560,93</i>	<i>-418 806,07</i>	78,3
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 782 520,49	-3 214 599,00		-3 214 599,00	-2 852 870,70	-361 728,30	88,7
Vaalan terveystalvet							
TOIMINTATUOTOT	854 033,60	828 142,00		828 142,00	942 082,25	113 940,25	113,8
TOIMINTAKULUT	-3 669 141,50	-3 696 261,00		-3 696 261,00	-3 718 658,63	22 397,63	100,6
<i>Henkilöstökulut</i>	<i>-2 172 583,66</i>	<i>-2 098 844,00</i>		<i>-2 098 844,00</i>	<i>-2 071 349,75</i>	<i>-27 494,25</i>	98,7
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-1 029 832,98</i>	<i>-1 095 109,00</i>		<i>-1 095 109,00</i>	<i>-1 152 885,41</i>	<i>57 776,41</i>	105,3
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 815 107,90	-2 868 119,00		-2 868 119,00	-2 776 576,38	-91 542,62	96,8
Poistot ja arvonalentumiset	-3 509,28	-3 509,00		-3 509,00	-3 509,28	0,28	100,0
TILKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 818 617,18	-2 871 628,00		-2 871 628,00	-2 780 085,66	-91 542,34	96,8
Vaalan vanhuspalvelut							
TOIMINTATUOTOT	1 072 754,45	1 199 100,00		1 199 100,00	1 006 443,21	-192 656,79	83,9
TOIMINTAKULUT	-3 779 762,83	-3 743 660,00		-3 743 660,00	-3 882 888,32	139 228,32	103,7
<i>Henkilöstökulut</i>	<i>-2 258 916,38</i>	<i>-2 235 053,00</i>		<i>-2 235 053,00</i>	<i>-2 311 584,01</i>	<i>76 531,01</i>	103,4
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-1 010 789,27</i>	<i>-1 039 972,00</i>		<i>-1 039 972,00</i>	<i>-1 035 238,99</i>	<i>-4 733,01</i>	99,5
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 707 008,38	-2 544 560,00		-2 544 560,00	-2 876 445,11	331 885,11	113,0
Vaalan oma toiminta yhteensä							
TOIMINTATUOTOT	2 267 879,57	2 414 344,00		2 414 344,00	2 222 306,13	-192 037,87	92,0
TOIMINTAKULUT	-10 572 516,34	-11 041 622,00		-11 041 622,00	-10 728 198,32	-313 423,68	97,2
<i>Henkilöstökulut</i>	<i>-5 247 991,19</i>	<i>-5 222 777,00</i>		<i>-5 222 777,00</i>	<i>-5 271 602,56</i>	<i>48 825,56</i>	100,9
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-3 517 570,53</i>	<i>-4 064 448,00</i>		<i>-4 064 448,00</i>	<i>-3 698 685,33</i>	<i>-365 762,67</i>	91,0
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-8 304 636,77	-8 627 278,00		-8 627 278,00	-8 505 892,19	-121 385,81	98,6
Poistot ja arvonalentumiset	-3 509,28	-3 509,00		-3 509,00	-3 509,28	0,28	100,0
TILKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-8 308 146,05	-8 630 787,00		-8 630 787,00	-8 509 401,47	-121 385,53	98,6
Vaalan esh ja muut ulkopuol. palv.ostot							
TOIMINTAKULUT	-4 843 613,08	-4 608 600,00		-4 608 600,00	-5 345 698,05	737 098,05	116,0
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-4 819 418,23</i>	<i>-4 588 600,00</i>		<i>-4 588 600,00</i>	<i>-5 309 377,30</i>	<i>720 777,30</i>	115,7
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-4 843 613,08	-4 608 600,00		-4 608 600,00	-5 345 698,05	737 098,05	116,0
VAALA YHTEENSÄ							
TOIMINTATUOTOT	2 267 879,57	2 414 344,00		2 414 344,00	2 222 306,13	-192 037,87	92,0
TOIMINTAKULUT	-15 416 129,42	-15 650 222,00		-15 650 222,00	-16 073 896,37	423 674,37	102,7
<i>Henkilöstökulut</i>	<i>-5 247 991,19</i>	<i>-5 222 777,00</i>		<i>-5 222 777,00</i>	<i>-5 271 602,56</i>	<i>48 825,56</i>	100,9
<i>Palvelujen ostot</i>	<i>-8 336 988,76</i>	<i>-8 653 048,00</i>		<i>-8 653 048,00</i>	<i>-9 008 062,63</i>	<i>355 014,63</i>	104,1
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-13 148 249,85	-13 235 878,00		-13 235 878,00	-13 851 590,24	615 712,24	104,7
Poistot ja arvonalentumiset	-3 509,28	-3 509,00		-3 509,00	-3 509,28	0,28	100,0
TILKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-13 151 759,13	-13 239 387,00		-13 239 387,00	-13 855 099,52	615 712,52	104,7

6.1.2 Sivistyspalvelut

Toimialue sisältää seuraavat palvelut: sivistyspalvelujen hallinnon, perusopetuksen (Vaalan yhtenäiskoulu ja Veneheiton koulu), Vaalan lukion, Oulujärven kansalaisopiston, kirjaston, vapaa-aikapalvelut, työllistämisen ja varhaiskasvatuksen. Musiikinopetusta tarjotaan kansalaisopistossa taiteen perusopetuksena ja Kainuun musiikkiopistossa.

Hallintokunta / osasto	Sivistystoimi	Kokouksia	Asioita
Lautakunta 2016			
	Sivistyslautakunnan seminaari 26.9.2016	22	165
Pj	Roivainen Jouko		
Varapuheenjohtaja	Moilanen Helmi		
Jäsen	Keränen Meeri		
	Lämsä Pekka J.		
	Riekki Sari		
	Salonen Jukka		
	Tuomisalo Tiina		
Henkilökohtainen varajäsen	Järvitalo Jarno		
	Huovinen Pekka		
	Kuusela Terttu		
	Kuha Sauli		
	Virkkunen Eeva		
	Vanninen-Vaattovaara Janne		
	Väyrynen Pertti		
Esittelijät	Leinonen Liisa 30.9.2016 asti Niiranen Jarkko 1.10.2016 alkaen		
Sihteeri	Takkula Sari		

Sivistysjohtajan katsaus

Sivistyspalveluissa toteutettiin vuonna 2016 kunnan organisaatiouudistusta, jonka johdosta mm. useamman rehtorin mallista luovuttiin ja tehtäviä yhdistettiin yhdeksi koulukeskuksen rehtorin ja sivistysjohtajan tehtäväksi. Vähenevän oppilasmäärän myötä Veneheiton koulun 6. luokka siirtyi 1.8.2016 Vaalan koulukeskukseen ja muuttui samalla 2-opettajaiseksi kouluksi. Muutoksen johdosta yksi luokanopettajan virka lakkasi perusopetuksessa 1.8.2016. Lisäksi vapaa-aikapalvelut siirtyivät sivistyspalveluista hallintopalveluiden alaisuuteen 1.8.2016.

Aiemman ennusteen mukaan oppilasmäärä vähenee 40 % lukuvuodesta 2010 - 2011 lukuvuoteen 2021 - 2022 mennessä. Tulevaisuuteen varaudutaan huolellisella henkilöstösuunnittelulla.

Vaalan lukion oppilasmäärä on hieman vähentynyt vuonna 2016. Tulevaisuudessa Vaalan Lukion houkuttelevuuteen jatko-opiskelupaikkana, on kiinnitettävä erityistä huomiota ja markkinointiin on panostettava.

Sivistyspalveluissa on vuonna 2016 ollut käynnissä useita hankkeita, joiden avulla ollaan pystytty toteuttamaan kehittämistoimintaa, erilaisia kansainvälisyshankkeita. Erilaisia hankeavustuksia on saatu huomattavasti budjetoitua enemmän, jonka johdosta tilinpäätöksessä tulot ovat toteutuneet n. 165000 € ennakoitua suurempana.

Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat tulivat voimaan 1.8.2016. Uusien opetussuunnitelmien mukaisesti koulujen toimintakulttuuri muuttuu sekä digitaalisuus opetuksessa ja oppimisessa lisääntyy. Tähän on varauduttu aloittamalla laatimaan kuntaa koskevaa tieto- ja viestiteknikan (TVT) strategiaa ja toteuttamalla mm. koulujen laitehankintoja. Sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin on varauduttu ja ensimmäiset sähköisten kokeiden kirjoittajat osallistuvat ylioppilaskirjoituksiin keväällä 2017.

Sivistyspalveluiden suurin hanke vuonna 2016 on ollut uuden päiväkodin rakentaminen koulukeskukseen. Päiväkoti aloitti toimintansa uusissa tiloissa 1.8.2016. Uuden päiväkodin rakentaminen on vaikuttanut myös koulukeskuksen yhteydessä olevaan lähiliikuntapaikkaan ja sen muutostyöt on otettu huomioon päiväkodin pihan suunnittelussa.

Kirjastolla toteutettiin kesällä 2016 ilmastoinnin uusiminen ja vesikaton korjaus. Korjauksen yhteydessä myös sisäkaton akustiikkalevyt pinnoitettiin.

Sivistyspalvelujen vuoden 2016 talousarvio alittui tilinpäätöksessä merkittävästi noin 445 000 eurolla, josta henkilöstökulujen osuus oli n. 200 000 euroa ja koulukuljetusten n. 70 000 euroa. Tuloja saatiin noin 165 000 euroa arvioitua enemmän.

Tulevaisuudessa erityistä huomiota tulee kiinnittää talousarvion laatimiseen, jotta mm. sivistyspalveluiden henkilöstökulut saadaan paremmin ennakoitua ja vastaamaan talousarviota.

Koulukeskuksen rehtori, sivistysjohtaja Jarkko Niiranen

Sivistyspalveluiden henkilöstön sairauspoissaolot vuosina 2012 - 2016

Sairauspoissaolokerrat (työpäivät)	vuosi 2012	vuosi 2013	vuosi 2014	vuosi 2015	vuosi 2016
Jaksojen lukumäärä					
Kesto 1-3 pv	188	182	175	178	169
Kesto 4-60 pv	81	73	69	57	72
Kesto 61-365 pv	0	0	1	3	1
Jaksojen lukumäärä yhteensä	269	255	245	238	242

				ei kans.op.	ei kans.op
Sivistyspalvelut (sairauspoissaolotyöpäivät)	vuosi 2012	vuosi 2013	vuosi 2014	vuosi 2015	vuosi 2016
sairauspoissaolopäivien lkm (vain työpäivien lkm)	1074	1077	1238	1335	859
Monellako henkilöllä oli sairauspoissaoloja työpäivinä?	76	79	82	76	79
sairaustyöpäivien lkm/poissaoll. työnt. lkm	14,1	13,6	15,1	17,6	10,9

Seuraavassa taulukossa on oppilaiden määriin liittyvää tilastotietoa vuosilta 2012 – 2016

Oppilasmäärät 20.9.	v. 2012	v. 2013	v. 2014	v. 2015	v. 2016
Veneheitto	30	31	31	30	27
Yhtenäiskoulu	300	286	259	252	247
Päivälukio	48	43	40	48	42
Yhteensä (perusk. + lukio)	379	360	330	330	316
Yhteensä peruskoululaiset	330	317	290	282	274
Kuljetusoppilaat 20.9.	v. 2012	v. 2013	v. 2014	v. 2015	v. 2016
Veneheitto	26	25	26	23	19

Yhtenäiskoulu	164	151	164	123	131
Esiopetus (päiväkoti)		15	12	10	13
Lukio		21	19	29	26
Yhteensä	190	212	221	185	189
Esioppilaiden määrä 20.9.	2012	2013	2014	2015	2016
Päiväkoti	21	28	24	21	20
Veneheitto	5	0	0	0	0
Yhteensä esiopetus	26	28	24	21	20
Kuljetuksessa oppilaista (%)	58 %	55 %	62 %	53 %	56 %
	(pe-rusk.)	kaikki	kaikki	kaikki	kaikki

Tilinpäätös

3000 SIVISTYSPALVELUT	TP 2015	TP 2016	Muu- tos%	Euromääräi- nen muu- tos	TA 2016	Toteuma % 2016
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	94022	61364	-35 %	-32658	47250	130 %
Maksutuotot	131408	119897	-9 %	-11511	126700	95 %
Tuet ja avustukset	173125	246686	43 %	73562	99542	248 %
Muut toimintatuotot	19499	27046	39 %	7548	16736	162 %
Toimintatuotot yhteensä	418053	454993	9 %	36940	290228	157 %
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-4104327	-3968486	-3 %	135841	-4170786	95 %
Palvelujen ostot	-1350972	-1416336	5 %	65364	-1456207	97 %
Aineet, tarvikkeet ja tava- rat	-387397	-432445	12 %	45048	-413570	105 %
Avustukset	-159323	-124164	-22 %	-35159	-161700	77 %
Muut toimintakulut	-28920	-25857	-11 %	-3063	-44580	58 %
Toimintakulut yhteensä	-6030940	-5967288	-1 %	-63652	-6246843	96 %
TOIMINTAKATE	-5612886	-5512295	-2 %	100591	-5956615	93 %
3100 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO						
TOIMINTATUOTOT	11232	108116	880 %	97083	11900	909 %
TOIMINTAKULUT	-130573	-243718	87 %	113145	-150226	162 %
TOIMINTAKATE	-119340	-135602	14 %	16261	-138326	98 %
3200 PERUSOPETUS						
TOIMINTATUOTOT	112269	86617	-23 %	-25652	50800	171 %
TOIMINTAKULUT	-3214756	-3170034	-1 %	-44723	-3314583	96 %
TOIMINTAKATE	-3102487	-3083416	-1 %	-19071	-3263783	95 %

3300 LUKIO JA KANSALAIPOISTO						
TOIMINTATUOTOT	95836	85530	-11 %	-10307	44936	190 %
TOIMINTAKULUT	-966228	-922103	-5 %	-44125	-966431	95 %
TOIMINTAKATE	-870391	-836573	-4 %	-33819	-921495	91 %
3500 KIRJASTO						
TOIMINTATUOTOT	9296	5245	-44 %	-4051	4500	117 %
TOIMINTAKULUT	-237373	-236033	-1 %	-1340	-247989	95 %
TOIMINTAKATE	-228076	-230788	1 %	2712	-243489	95 %
3600 VAPAA-AIKAPALVELUT						
TOIMINTATUOTOT	74166	83421	13 %	9255	88092	95 %
TOIMINTAKULUT	-245608	-269212	10 %	23604	-288311	93 %
TOIMINTAKATE	-171442	-185791	8 %	14349	-200219	93 %
3700 TYÖLLISTÄMINEN						
TOIMINTATUOTOT	22050	3215	-85 %	-18835		100 %
TOIMINTAKULUT	-57518	-41584	-28 %	-15934	-37029	112 %
TOIMINTAKATE	-35469	-38369	8 %	-2900	-37029	104 %
3800 VARHAISKASVATUS						
TOIMINTATUOTOT	93204	82849	-11 %	-10355	90000	92 %
TOIMINTAKULUT	-1178884	-1084605	-8 %	-94279	-1242274	87 %
TOIMINTAKATE	-1085680	-1001756	-8 %	-83924	-1152274	87 %

Vaalan yhtenäiskoulu

Toiminnan kuvaus

Kunnassa toimii Vaalan yhtenäiskoulu (luokat 1 - 9 sekä aamu- ja iltpäivätoiminta) ja Veneheiton koulu (luokat 1 - 5).

Perustehtävä/ Toiminta-ajatus	Oulujärven rantamilta juuret ja siivet elämään
Visio 2017	Kirstyvästä taloudesta huolimatta pystytään hyödyntämään olemassa olevaa teknologiaa ja tarjoamaan laadukasta opetusta monipuolisilla menetelmillä ja oppilasmuotoisella asenteella.

Kriittiset menestystekijät	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mittarit	Toimenpiteet 2016	Tavoitteiden toteutuminen 2016
Viihtyisä elinympäristö	Lähiliikuntapaikan käyttöä lisätään	Välituntiliikunnan kasvaminen	Yhteistyö liikuntahankkeen kanssa	Tavoitteet toteutuneet, välituntiliikuntaa aktivoitu mm. välituntiliikuttajia kouluttamalla.
Talous tasapainossa	Pysytään talousarviossa	Tilinpäätös	Säännöllinen talousarvion toteutumisen seuranta	Tavoitteet toteutuneet, ja talousarvio on alitettu.

Hyvinvoivat ja osallistuvat asukkaat	Oppilaita kannustetaan aktiivisuuteen yhteisten asioiden hoitamisessa. Kuullaan huoltajia ja oppilaita opetussuunnitelman tekemisessä.	Järjestetyt tapahtumat. Oppilaskunnan talouden kehitys.	Oppilaskunnan toimintaa edistetään. Uusi OPS 2016. "Järjestä festarit"-liikuntatapahtuma.	"Liikuntafestarit" on järjestetty ja oppilaskunnan toimintaa kehitetty. Huoltajien aktivointiin on kiinnitettävä huomiota tulevaisuudessa.
Myönteinen tunnettuus	Tiivistetään yhteistyötä GeoParkin kanssa. Parrannetaan näkyvyyttä paikallismediassa.	Artikkeleiden määrä.	GeoPark-koulu status. Kehitetään kotisivuja. Koulu toimii koulualueen ulkopuolella. Jatketaan yhteistyötä LionsClub-Vaalan kanssa.	Tavoitteet toteutuneet.
Omistajapolitiikka	Sisäilmaongelmat saadaan kuriin	Oireilun väheneminen. Yhteydenottojen määrä työterveyteen. sisäilmaongelmien aiheuttamien oireiden vuoksi.	Pidetään huoli kiinteistöstä. Säännölliset huoltotoimet. Sähköisen huoltokirjan avaaminen koululle. Kiinteistöhuollon tehostaminen.	Tavoitteet toteutuneet osittain. Osa toimenpiteistä on vielä tekemättä tai prosessissa.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Jaetun johtajuuden kehittäminen. Uuden opetussuunnitelman motivoitunut käyttöönotto. Osaamisen kohdentaminen perustehtävään, omaan opetustyöhön.	Henkilökunnan kiinnostus koulun kehittämiseen. Kiinnostus johtotöihin toimintaan. Sairauspoissaolojen määrä.	Onnistu yhdessä-hanke. OPS-koulutukset. Perustehtävään liittymättömien tehtävien karsinta opetushenkilöstöltä. YT-ajan käytön kohdistaminen perustehtävään. Vältetään koulun kanalta turhia toimenpiteitä ja velvoitteita.	Tavoitteet toteutuneet osittain. Suunta on hyvä, mutta osa toimenpiteistä on edelleen prosessissa.
Toimivat lähipalvelut	Edistetään yhteistyötä vapaa-aikatoimen ja sen hankkeiden kanssa. Kehitetään entisestään yhteistyötä Veneheiton koulun kanssa.		Yhteistyö liikunta-hankkeen, työpajan ja etsivän nuorisotyön kanssa. Yhteistyö Oulunkaaren perhepalveluiden kanssa.	Yhteistyötä on tehty, mutta toimintaa tulee kehittää edelleen.
Työtä ja toimeentuloa	Edistetään oppilaiden kiinnostusta jatko-opintoihin ja työelämään. Yrittäjyyskasvatuksen tehostaminen.	Pääsy jatko-opintoihin. Kesätöihin hakeutuminen. Mikroyritysten syntyminen.	Yrityskylätoiminta. Erasmus+ -hanke: Inspiring future careers. Yhteistyö 4H:n kanssa.	Tavoitteet toteutuneet osittain. Yrittäjyyskasvatusta tehostettu, mutta mikroyritysten perustaminen ja työllistyminen kesäaikaan kaipaa lisäpanostusta.
Riskit	Koulukeskusten sisäilmaongelmat			Toimenpiteitä sisäilmaongelmien (mm. ilmanvaihto ja päästöjä aiheuttaneiden taulujen vaihtaminen) ratkaisemiseksi on tehty, osa toimenpiteistä on vielä aikatauluttamatta.

Veneheiton koulu

Perustehtävä/ Toiminta-ajatus	<p>Veneheiton koulu kunnan ainoana kyläkouluna vaalii yhteisöllisyyttä ja tukee lasten kasvua sekä oppimista. Veneheitosta vahvistuen ja viisastuen eteenpäin!</p> <p>Kiireettömässä, rauhallisessa ja luontoa arvostavassa ilmapiirissä oppilas omaksumaan jatkuvan oppimisen periaatteen ja kasvaa vastuuntuntoiseksi yhteisön jäseneksi.</p> <p>Kasvatuksen ja opetuksen tavoitteena on omatoiminen, luova, vahvan itsetunnon omaava, tiedonhankintakykyinen, rehellinen, oikeudenmukainen, toiset huomioonottava, luontoa arvostava ihminen.</p> <p>Yleisenä periaatteena on tukea ja ohjata lapsen omien edellytysten mukaista oppimista, ottaen huomioon ryhmän, jossa lapsi toimii.</p> <p>Opetuksen tavoitteita ohjaa tarkemmin kunnan opetussuunnitelma, jossa määritellään opetuksen arvopohja ja opetuksen toteuttaminen.</p>
Visio 2017	Veneheiton koulu toimii vireänä 2-opettajaisena kyläkouluna.

Kriittiset menestystekijät	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit/ mittarit	Toimenpiteet 2016	Tavoitteiden toteutuminen 2016
Hyvinvointi	Oppimaan motivoituneet oppilaat, myönteinen asennoituminen koulutyöhön.	Kouluviihtyvyys, huoltajien arviointikysely. Poissaolojen määrä.	Monipuolinen, oppilaiden erilaiset oppimistyylit huomioiva opetus. Pätevä opetushenkilöstö.	Tavoite on toteutunut. Huoltajille suunnattu kirjallinen arviointikysely on tehty.
Kodin ja koulun välinen monipuolinen yhteistyö	Hyvän ja luottamuksellisen yhteistyösuhteen säilyttäminen kodin ja koulun välille lapsen koulunkäynnin tukemiseksi.	Vanhempien osallistumisaktiivisuus järjestettyihin tilaisuuksiin ja niistä saatu palaute	Järjestetään erilaisia tilaisuuksia, kuten vanhempainiltoja.	Vanhempainillat on järjestetty syksyllä ja keväällä. Kaikkien perheiden edustaja on osallistunut arviointikeskusteluun. Lisäksi on pidetty kodin ja koulun päivä.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Onnistuminen sijaisten rekrytoinnissa.	Pätevien sijaisten saaminen.	Sijaisuuksiin pyritään saamaan pätevät sijaiset.	Toteutui osittain. Sijaiset saatiin, muttei päteviä.
Toimivat lähipalvelut	Tehdään yhteistyötä tarpeen mukaan Veneheiton koulun vanhempiyhdistyksen, kyläyhdistyksen ja metsästysseurojen kanssa.	Yhteistyön määrä, järjestetyt tapahtumat ja yhteiset hankkeet.	Esimerkiksi vanhempiyhdistys osallistuu omalla panoksellaan ja rahoitusosuudellaan koulun ulkopuolisten opetuksellisten tapahtumien järjestelyihin. Järjestetään tapahtumia.	Yhteistyötä on tehty onnistuneesti. Vanhempiyhdistys on osallistunut panoksellaan tapahtumiin.

Viihtyisä elinympäristö	Koulurakennus on hyvässä ja terveellisessä kunnossa. Liikuntatilat ja –alueet ovat ahkerassa käytössä.	Käyttäjien antama palaute esim. sisäilman osalta. Salin käyttöaste, luistelualueen ja hiihtoladun käyttö.	Huolehditaan ilmanvaihdon toimivuudesta ja tehdään tarvittavat toimenpiteet viemärin hajun poistamiseksi. Liikuntatilat ja -alueet ovat hyvässä käyttökunnossa.	Ilmanvaihto on toiminut ja viemärin hajuhaitat vähentyneet. Liikuntatilat ja –alueet ovat hyvässä kunnossa.
-------------------------	---	--	--	--

Lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö

Vaalan lukio

Toiminnan kuvaus

Kunnassa toimii yksisarjainen Vaalan lukio.

Perustehtävä / Toiminta-ajatus	Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutus antaa laaja-alaisen yleissivistyksen sekä valmiudet lukion oppimäärään ja ylioppilastutkintoon perustuviin jatko-opintoihin. Lukiokoulutus tukee hyvän itsetunnon kehitystä, arvostaa työntekoa ja tavoitteellista oppimista turvallisessa oppimisympäristössä panostaen opetuksen laatuun. Opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito sekä opiskeluhoillon palvelut toimivat monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa.
Visio 2017	Lukio mahdollista suorittaa omassa kunnassa kotoa käsin. Ihmisläheinen ja turvallinen Vaalan lukio, joka tarjoaa laadukasta lukiokoulutusta lähellä.

Kriittiset menestystekijät (Missä on onnistuttava)	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mittarit	Toimenpiteet 2016	Tavoitteiden toteutuminen 2016
<p>Toimivat lähipalvelut ja myönteinen tunnettavuus.</p> <p>Toimivat lähipalvelut: lukiokoulutus omassa kunnassa.</p> <p>Vaalan lukio on tärkeä osa Vaalan koulutointia ja koulukeskusta.</p>	<p>Lukion aloittavien määrä 50 % perusopetuksen päättöluokan oppilaista</p> <p>Vahva nykyaikainen yleissivistävä lukio, tutkinto kolmessa vuodessa.</p> <p>Lukiokoulutus omassa kunnassa ennaltaehkäisee nuorten syrjäytymistä ja takaa yhteisten opettajien riittävät opetustunnit.</p> <p>Kansainvälisyys-hanke monipuolistaa opetusta ja oppimista sekä lisää kotiseudun tunteamista ja arvostusta.</p>	<p>Lukion aloittavien opiskelijoiden määrä ja koko lukion opiskelijamäärä.</p> <p>Lukion keskeyttäneiden määrä.</p> <p>Lukiossa tarjottavien kurssien määrä (pakolliset, syventävät, soveltavat).</p> <p>Lukion päättötodistusten, ylioppilastutkintotodistusten ja ylioppilaiden määrä.</p> <p>Lukion ja peruskoulun yhteisten opettajien määrä.</p> <p>Vanhempainilojen lukumäärä.</p>	<p>Opiskelijoiden rekrytointiin kiinnitetään edelleen huomiota.</p> <p>Lukiolaisten ja yhteinäiskoulun oppilaiden yhteiset tapahtumat.</p> <p>Pidetään 9.-luokkalaisten lukion infotilaisuuksia.</p> <p>Pidetään lukiokoulutuksesta vanhempainilta peruskoulun 9.-luokkalaisten huoltajille.</p> <p>Järjestetään lukion vanhempainiltoja lukio-opintoihin ja kansainvälisyyteen liittyen.</p> <p>Lukiostamme tiedotetaan mm. kotisivuilla, facebookissa ja paikallislehdissä.</p> <p>Taataan riittävä kursien ja opetuksen määrä, jotta saadaan</p>	<p>Huolimatta markkinointiponnistuksista lukion valintojen määrä ikäluokasta on alle 50 %.</p> <p>Markkinointiin on kiinnitettävä jatkossakin huomiota entistä tehokkaammin.</p> <p>Muilta osin tavoitteisiin on päästy.</p>

			<p>lukiossa hyvät tulokset.</p> <p>Tehdään koulukeskuksessa yhteistyötä yhteiskoulun ja kansalaisopiston kanssa.</p> <p>Erasmus+ -hankkeen koordinaattorina toimiminen.</p> <p>Hanketta toteutetaan ”Tiedettä lukioon” -teemalla.</p> <p>Geopark-kouluna toimiminen edelleen.</p>	
<p>Toimivat lähipalvelut ja yhteistyö</p> <p>Yhteistyö naapurikuntien kanssa</p> <p>Kuntayhtymän ja kunnan yhteistyö</p>	<p>Yhteistyö toimii Oulujokivarren lukion, Rokua Geoparkin, eLukion ja Kainuun kuntien kanssa.</p> <p>Oulunkaaren kanssa tehtävä monialainen yhteistyö toimii.</p> <p>Oulunkaari tuottaa kouluterveys-, kuraattori- ja psykologipalvelut.</p>	<p>- Naapurikuntien kanssa tehdyn yhteistyön määrä: yhteinen opetus, yhteiset kokoukset, tapahtumat ja koulutukset.</p> <p>- opiskeluhoitoon liittyvä monialainen yhteistyö ja palvelut:</p> <p>* yhteistyöryhmien kokoontumisten määrät</p> <p>* opiskeluhoitoon palvelujen saatavuus (aikarajat): psykologi-, kuraattori- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.</p> <p>- vanhuspalvelun kanssa tehdyn yhteistyön määrä</p>	<p>Osallistutaan säännöllisesti yhteistyön suunnitteluun ja kokouksiin eri yhteistyötoimijoiden kanssa.</p> <p>Yhteistyössä on mukana koko lukion henkilöstö ja opiskelijat. Oulunkaaren ja kunnan tuottamien palvelujen toimivuuteen kiinnitetään huomiota ja opiskelijoita ohjataan palveluihin riittävän ajoissa.</p> <p>”Lupa välittää” -teemaa jatketaan vanhus-tenhuollon kanssa.</p> <p>Rokua Geopark on yksi partneri ja tärkeä toimija lukion Erasmus+ -kansainvälisyshankkeessa.</p>	Tavoitteet toteutuneet.
Yrittäjyyskasvatus	Vaalan yrittäjien ja Lions Club Vaalan kanssa yhteistyö toimii ja jatkuu edelleen.	<p>Yrittäjyyskasvatus-toimien määrä: tapahtumat ja opiskelijoiden tekemän yhteistyön määrä (esim. tuntia/opiskelija).</p> <p>Tapahtumista saatu palaute.</p> <p>Niiden hankkeiden määrä, joiden toteutukseen lukion yrittäjyystoiminnasta on ollut hyötyä.</p> <p>2. vuosikurssin TET-päivä.</p>	<p>Vaalan yrittäjien ja Lions Club Vaalan kanssa aloitettua yhteistyötä jatketaan edelleen.</p> <p>Lukiolaiset osallistuvat aktiivisesti yhteistyön toteuttamiseen.</p> <p>Lukiossa kiinnitetään huomiota myös sisäiseen yrittäjyyteen lukio-opinnoissa.</p> <p>Kansainvälisyshankkeita rahoitetaan yritysyhteistyön avulla saaduilla tuotoilla.</p> <p>Osallistutaan kunnan yrittäjäpäivän yhteydessä kouluille suunniteltuihin tapahtumiin.</p>	Tavoitteet toteutuneet.

<p>Turvallinen toimintaympäristö kaikille ikäluokille</p> <p>Kunnan kiinteistöt kunnossa</p>	<p>Lukion tilat ja muutkin opetustilat ovat terveelliset.</p>	<p>Käyttäjien antama palaute. Tilojen käyttöaste.</p>	<p>Hyvät, ajanmukaiset ja terveelliset opetustilat auttavat viihtymään ja jaksamaan koulussa. Toteutetaan lukion opiskeluhuollon tavoitteita.</p>	<p>Tavoitteet eivät ole toteutuneet. Sisäilmaongelmia on selvitetty, mutta tehdyt toimenpiteet ovat toistaiseksi olleet vielä riittämättömät. Korjaustoimenpiteet tulee aikatauluttaa.</p>
<p>Oman toiminnan jatkuva kustannustehokkuus</p> <p>Talous tasapainossa</p>	<p>Lukion toiminta ja talous ovat kunnossa.</p>	<p>Talousarvio, tilinpäätös ja tasapainottamissuunnitelma.</p>	<p>Talous tasapainossa ja sitä seurataan säännöllisesti. Talouden tervehdyttämissuunnitelmien toteuttaminen.</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet.</p>
<p>Osaava ja motivoitunut henkilöstö.</p> <p>Työhyvinvointi ja hyvinvointia edistävä toiminta kaikille ikäryhmille</p>	<p>Lukiassa on osaava ja motivoitunut henkilöstö. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa toimii hyvin. Lukion opiskeluhuolto toimii. Opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.</p>	<p>- Työhyvinvointikyselyjen tulokset. - Kouluterveyskyselyn tulokset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pätevien hakijoiden määrä • Sairauspoissaolijien määrä • Henkilöstöpalaverien ja tiedotteiden määrä. <p>Henkilöstön koulutuspäivien lukumäärä.</p>	<p>Osallistutaan sähköisten oppimateriaalien, sähköisen ylioppilastutkinnon ja uusien opetussuunnitelmien (LOPS2016) koulutuksiin.</p> <p>Koulutuksissa OPS:n tekemisessä tehdään yhteistyötä Kainuun kuntien kanssa sekä osallistutaan mm. AVI:n järjestämiin koulutuksiin.</p> <p>Kiinnitetään huomiota yhteisöllisyyteen: olemme mukana Onnistu yhdessä -hankkeessa, jossa käsitellään työyhteisön kehittämisen 10 avainta (koordinaattorina Jyväskylän yliopisto).</p> <p>Kiinnitetään huomioita koko lukiotyöyhteisön hyvinvointiin Järjestetään tarvittaessa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa henkilöstölle työhyvinvointikoulutusta ja työnohjausta.</p> <p>Järjestetään henkilöstön yhteisiä tapahtumia.</p> <p>Toteutetaan oppilas- ja opiskeluhoitolakia.</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet.</p>

			Tehdään yhteistyötä Oulunkaaren, etsivän nuorisotyöntekijän ja nuorten työpajan kanssa.	
Oikea-aikainen ja laadukas viestintä ja myönteinen tunnettavuus Kotiseudun arvostus nousee Markkinointi ja positiivinen julkisuuden hakeminen tekemisen kautta	Ks. aikaisemmat kohdat.	<ul style="list-style-type: none"> •Kotiseutu lukiokoulutuksessa ja opetussuunnitelmissa. • Ajantasainen ja nykyaikainen viestinnän suunnitelma • Julkaistujen juttujen määrä lehdissä, nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa. • Annettujen tiedotteiden määrä 	Kiinnitetään huomiota lukion myönteiseen tunnettavuuteen. Paikalliseen kulttuuriin, ympäristöön ja historiaan tutustutaan oppitunneilla, kansainvälisyys Hankkeissa, lähilukioiden ja Rokua Geoparkin kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä kansalaisopiston kursseilla. Huomioidaan lukion ops-työssä. Lukion hankkeista ja tapahtumista tiedotetaan infoTV:ssä, facebookissa, vanhempainilloissa, nettisivuilla ja paikallislehdissä.	Tavoitteet toteutuneet, mutta myönteistä tunnettavuutta tulee aktiivisesti markkinoida.
Riskit	Lukion sisäilmaongelmat			Tavoitteet eivät ole toteutuneet. Sisäilmaongelmia on selvitetty, mutta tehdyt toimenpiteet ovat toistaiseksi olleet vielä riittämättömät. Korjaustoimenpiteet tulee aikatauluttaa.

Oulujärven kansalaisopisto

Toiminnan kuvaus

Kunnassa toimii Oulujärven kansalaisopisto. (OKM:n ylläpitölupa uusittu 1.1.2013 alkaen.)

Perustehtävä / Toiminta-ajatus	Kunnassa toimii kansalaisopisto, joka on paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuva oppilaitos ja joka tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Koulutustehtävä: Oulujärven kansalaisopisto järjestää koulutusta, joka painottuu musiikkiin, kuvataiteisiin ja muotoiluun sekä kädentaitoihin.
Visio 2017	Kansalaisopistotoiminta tukee elinikäistä oppimista ja tarjoaa monipuolista harrastustoimintaa ja koulutusta omassa kunnassa.

Kriittiset menestystekijät	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit/ mitarit	Toimenpiteet 2016	Tavoitteiden toteutuminen 2016
-----------------------------------	------------------------	------------------------------------	--------------------------	---------------------------------------

<p>Toimivat lähipalvelut</p> <p>Kansalaisopistotoiminta omassa kunnassa.</p>	<p>Pätevä ja osaava henkilökunta. Hyvät opetustilat.</p> <p>Keskitetään opetusta Vaalan taajamassa Vaalan koulukeskukseen ja Alataloon. Kansalaisopistotoiminnassa tavoitteena on toimivat lähipalvelut.</p>	<p>Opettajien, kurssien, opetustuntien ja opiskelijoiden määrät. Kurssien määrä eri kyllä.</p>	<p>Tiedotetaan kursseista mahdollisimman hyvin kunnankotisivuilla, Hellewissä ja paikallislehdissä.</p> <p>Yhteistyötä jatketaan lukion, yhtenäiskoulun, vapaa-aikapalvelujen, Kainuun kansalaisopistojen ja Meri-Pohjolan opiston piiriin kanssa. Järjestetään kursseja myös sivukyllä.</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet osittain. Tiedottamista voi tehostaa tulevaisuuteen ja palvelu/kurssitarjontaa päivittää vastaamaan kysyntää.</p>
<p>Työhyvinvointi</p> <p>Osaava ja motivoitunut henkilöstö.</p> <p>Rekrytointi</p>	<p>Kansalaisopistolla on pelkkiä tuntiopettajia, jotka palkataan lukukaudeksi kerrallaan. Pyritään saamaan mahdollisimmat hyvät, pätevät ja motivoituneet opettajat. Yhteistyö toimii hyvin opettajien sekä opiskelijoiden kanssa ja opettaja on valmis jatkamaan työskentelyä myös seuraavan lukuvuonna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sairauspoissaolojen määrä - Henkilöstötiedotteiden määrä - Koulutuspäivien määrä <p>suhteessa työntekijöiden määrään</p>	<p>Kansalaisopiston henkilöstö tekee aktiivista työtä osaavien ja motivoituneiden opettajien saamiseksi.</p> <p>Kiinnitetään huomioita kansalaisopiston henkilökunnan työhyvinvointiin niin hyvin kuin se on mahdollista tuntiopettajien kohdalla.</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet osittain, tuntiopettajien yhteisöllisyyttä tulee lisätä mm. lukuvuoden aloittavalla yhteisellä opettajainkokouksella.</p>
<p>Yrittäjyyskasvatus</p>	<p>Kansalaisopisto huomioi kuntalaisten kurssitoiveet. Mm. ensiapukursseja järjestetään joka lukuvuosi. Kansalaisopistotoiminta tukee omaehtoista oppimista ja harrastamista.</p>	<p>- järjestettyjen kurssien määrä</p>	<p>Kansalaisopisto järjestää kursseja, jotka tukevat yrittäjyyttä. Kurssitoiveet otetaan huomioon.</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet.</p>
<p>Turvallinen toimintaympäristö kaikille ikäluokille</p>	<p>Opetustilat ja -välineet ovat kurssille sopivat ja terveelliset.</p>	<p>Käyttäjien antama palaute. Tilojen käyttöaste.</p>	<p>Hyvät, ajanmukaiset ja terveelliset opetustilat sekä -välineet ovat ensiarvoisen tärkeitä kurssien toteutumiseksi.</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet.</p>
<p>Oman toiminnan jatkuva kustannustehokkuus</p>	<p>Kansalaisopiston toiminta ja talous ovat kunnossa.</p> <p>Kursseja toteutetaan toiveiden mukaisesti.</p>	<p>Tilinpäätös ja tasapainotussuunnitelma</p>	<p>Talous on tasapainossa. Talousarvion toteutusta seurataan säännöllisesti. Kurssimaksut oikealla tasolla. Kurssien pituutta ja opetustuntien määrää voidaan pienentää tarvittaessa.</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet.</p>

Hyvinvointia edistävä toiminta kaikille ikäryhmille	Opetustarjonnassa huomioidaan eri ikäryhmät ja erityisryhmät. Esitetyt kurssitoiveet huomioidaan toimintasuunnitelmassa. Kansalaisopiston kurssit antavat tietoa ja myös mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen. Toiminnalla ehkäistään mm. syrjäytymistä, lisätään kuntalaisten aktiivisuutta ja tuetaan liikunnan harrastamista.	Toimintasuunnitelman toteutuminen. Opiskelijamäärät.	Kurssitarjonnassa huomioidaan erityisryhmät (mm. vammaiset, maahanmuuttajat ja ikäihmiset). Haetaan opintosetiä liavustusta. Kursseja järjestetään kaikenikäisille ja myös mahdollisuuksien mukaan sivukylillä.	
Oikea-aikainen ja laadukas viestintä Kotiseudun arvostus nousee Markkinointi ja positiivinen julkisuuden hakeminen tekemisen kautta.	Kansalaisopisto tekee yhteistyötä Rokua Geoparkin ja GTK:n kanssa. Toimitaan Geoparkkoulu -statuksen periaatteiden mukaisesti.	Kotiseutu sivistystoimessa - Ajantasainen toimintasuunnitelma netissä. - Julkaistujen lehtijuttujen ja ilmoitusten määrä • Annettujen tiedotteiden määrä	Tiedotetaan säännöllisesti lukukauden aikana kurseista Tervareitissä ja kunnan kotisivuilla. Järjestetään mm. geologian, paikallishistorian kurseja. Myönteiseen tunnetavuuteen kiinnitetään huomiota.	Tavoitteet toteutuneet osittain.

Kirjasto

Kunnassa toimii Vaalan kirjasto.

Kirjastossa työskentelee kirjastonjohtaja ja kaksi kirjastovirkailijaa. Lisäksi avustava työllistämistuella palkattu henkilö on tarpeen, jotta minimimitoituksella ilman sijaisia työskentelevän henkilökunnan työpanos voidaan kohdentaa tehokkaasti.

Perustehtävä / Toiminta-ajatus	Kirjasto toimii sivistyksellisten ja kulttuuristen sisältöjen välittäjänä sekä paikallisena ja alueellisena tieto- ja kulttuuripalvelujen keskuksena. Palveluillaan ja kokoelmillaan kirjasto rakentaa ja tukee yhteisöllisyyttä ja sosiaalista pääomaa sekä tarjoaa kaikille kuntalaisille mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen, kansalaisvalmiuksien kehittämiseen ja virkistytymiseen.
Visio 2017	Vaalan kirjasto on aikaansa seuraava ja asiakkaidensa kanssa vuorovaikutuksessa toimiva kulttuuri- ja tietokeskus, joka tarjoaa tien kulttuuriperinnön ja tieteen tulosten tuntemukseen.

Kriittiset menestystekijät (Missä on onnistuttava)	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mitarit	Toimenpiteet 2016	Tavoitteiden toteutuminen 2016
Rekrytointi	Pätevät työntekijät.	Asiakastyytyväisyys.	Todennäköisesti sama henkilökunta jatkaa.	Samat, muodollisesti pätevät työntekijät jatkoivat.
Työhyvinvointi	Osaava ja motivoitunut henkilöstö.	Työhyvinvointikyselyjen tulokset. Sairauspoissaolojen määrä.	<i>Henkilöstön kuu- leminen.</i>	<i>Koulutuspäiviä kertyi kuusi päivää, laskennallisesti kaksi päivää/työntekijä. Koulutuksia oli mm. Kirjaston</i>

		Koulutuspäivien määrä suhteessa työntekijöiden määrään.	<i>Lisätään koulu- tusta tarvitta- essa.</i> <i>Henkilöstöä tu- keva kouluttautu- minen.</i>	<i>ajankohtaisista asioista, kuntalaista ja hank- keista. Sairauspoissa- oloja oli hieman enem- män kuin edellis- vuonna.</i>
Sisäinen viestintä	Toimiva vies- tintä.	Tiedonkulun toimivuus.	Sujuva tiedon- kulku työyhteis- össä.	Tiedonkulku ja sisäinen viestintä oli suhteellisen toimivaa.
Kuntayhtymän ja kunnan yhteistyö Yhteistyö yhdistysten kanssa	Toimivat kirjasto- palvelut. Toimivat ja joustavat kirjasto- palvelut.	Palveluiden kattavuus ja laatu (mm. Suopursu, Vuodeosasto, Pelakuu)	Erilaisten tapahtumien järjestäminen. Kohderyhmäksi valitaan lapset.	Yhteistyö eri toimijoiden kanssa oli vilkasta: Tapahtumia järjestettiin sekä lapsille, aikuisasiakkaille kuin senioreillekin; tapahtumia yhteensä 9, osallistujia 325 henkilöä. Kohderyhmänä olivat etenkin lapset.
Edellytyksien luominen yritystoiminnalle Yrittäjyyskasvatus	Kirjasto ja yrittäjyysmyönteisyys sekä kirjaston ja yrittäjyyden positiivinen imago.	Yrittäjyyskasvatus. Toimien määrä.	Kerrotaan esim. kirjastotunneilla millä varoilla kirjastoa ylläpidetään. Hankitaan yrityksen perustamista tukevaa kirjallisuutta. Vaalalaisten yrittäjien vierailuja.	Kirjasto on perinteisesti ollut yrittäjyysmyönteinen. Erityisesti kertomusvuonna hankittiin yritystä tukevaa kirjallisuutta. Yrittäjävierailuja ei kuitenkaan järjestetty.
Kunnan kiinteistöt kunnossa	Kirjastokiinteistö kunnossa.	Kiinteistön kunto. Henkilöstön sairastuvuus. Asiakaspalaute.	Kunnossapito ajan tasalla. Välttämätön toimenpide on kattorakenteiden ja ilmastoinnin uusiminen!	Kesällä korjattiin kirjaston kattorakenteet ulkoapäin ja ilmastointi uusittiin.
Turvallinen toimintaympäristö kaikille ikäluokille	Esteettömät kulkureitit sekä ulkona (esim. asiakasautopaikat) että sisällä.	Asiakaspalaute.	Piha-alueet turvallisia, esteetön kulku.	Koulukeskuksen valmistuttua asiakasautopaikat siirtyivät toisaalle; piha-alueet lievenvät tätä nykyä turvallisia.
Oman toiminnan jatkuva kustannustehokkuus	Talous tasapainossa.	Budjettiraamissa pysyminen. Tilinpäätös.	Hankitaan harkiten, tiukkaa säästölinjaa jatkaen. Alin kaukolainamaksu 5 euroa.	Tiukka säästölinja jatkui kirjastossa: alustavien v. 2016 tilinpäätöstietojen mukaan budjetin toteuma oli 94.4 %.
Hyvinvointia edistävä toiminta kaikille ikäryhmille	Hyvinvoivat ja osallistuvat asukkaat. Koulun, kirjaston ja päiväkodin yhteistyö.	Asiakaspalaute. Tapahtumien kävijämäärä.	Kirjastopalveluja tarjotaan tasapuolisesti kaikille ikäryhmille.	Tasapuolisuus kirjastopalveluiden tarjonnassa toteutui hyvin: palveluja ja tapahtumia järjestettiin kaikille ikäryhmille tasapuolisesti. Myös koulun ja päiväkodin yhteistyö tiivistyi entisestään.

Yhteistyö koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa	Lukuinnon ja -taidon edistäminen. Tiedonhallinta ja kirjastonkäyttötaidot.	Asiakaspalaute. Kävijämäärä.	Kirjastotunnit lukujärjestyksen mukaan. Tuutikki 3 -hanke yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa.	Tuutikki 3-hanke varhaiskasvatuksen kanssa onnistui hyvin. Kirjaston laskennallinen kävijämäärä väheni johtuen mm. kirjaston sulkemisesta kesällä kattoremontin takia.
Työllistämistoimet	Työllistetään työllistämistuella avustavaa henkilökuntaa. Vakinaisen henkilöstön työn oikea kohdentaminen.	Pitkäaikaistyöttömien määrä. Työn tuloksellisuus.	Työllistäminen.	Sivistystoimen yt-neuvotteluista johtuen kirjasto ei saanut työllistämisvaroin palkattua työntekijää, joten kirjasto joutui palkkaamaan kirjastovirkailijan omin kustannuksin n. puoleksi vuodeksi.
Oikea-aikainen ja laadukas viestintä	Myönteinen tunnettuus.	Asiakkaiden suullinen palaute. Kävijä- ja lainausmäärät.	Lehti-ilmoittelu. Julisteet. Kotisivujen ylläpito. Ilmoittelu sosiaalisessa mediassa.	Kirjaston tiedottaminen onnistui hyvin. Perinteinen lehti-ilmoittelu, tapahtumajulisteet, kotisivun ylläpito sekä Facebook edesauttoivat tehokkaassa ja laadukkaassa viestinnässä. Kirjaston kokonaislainaus laski vain hieman (n. 1 %) verrattuna vuoteen 2015.

Tilastotietoja Vaalan kirjastosta 2012 – 2016					
vuosi	2012	2013	2014	2015	2016
lainaus	73498	63420	58062	51946	51250
lainoja/as	22,6	19,5	18,2	16,9	16,9
lainan hinta	3,4	3,6	3,9	4,3	4,5
lainat vakainaista henk. kohti	20999	19513	19354	17315	17083
kirjojen hankinta kpl	2001	2341	1671	2030	2069
aineiston hankinta kpl	2432	2702	2019	2437	2409
käynnit/as	19,9	19,1	19,0	18,0	16,0
tapahtumien osallistujamäärä		343	475	550	325
verkkokäynnit		4630	6848	7841	6691

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut on organisaatiomuutoksen myötä siirtynyt 1.8.2016 hallinto-osaston alaisuuteen, mutta kustannuspaikat ovat sivistysosaston budjetissa vuoden vaihteeseen saakka.

Vapaa-aikapalvelujen vastuualueeseen kuuluvat nuorisopalvelut, liikuntapalvelut ja muut vapaa-aikapalvelut. Vastuualueen johtajana on vapaa-aikajohtaja, jonka vastaa myös matkailu- ja kulttuuriasioista (hallinto-osaston vastuualueella 50 % palkkakuluista). Muuta vapaa-aikapalvelujen henkilökuntaa ovat vapaa-aikaohjaaja ja etsivä nuorisotyöntekijä (projektirahoituksella) sekä nuorten työpajan yksilövalmentaja 70 % (projektirahoituksella). Vapaa-aikapalvelut vastaa kerho- ja liikuntatilojen varauksista sekä vuokrien laskutuksesta.

Nuorisopalvelut vastaa nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvista tehtävistä, joihin kuuluvat mm. nuorisotilojen hoito, kesäkerhotoiminta ja vapaa-ajan toiminnan organisointi yhteistyössä järjestöjen kanssa sekä sosiaalinen nuorisotyö, johon kuuluu myös etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta. Nuorisolain mukaisena moniammatillisena yhteistyöelimenä on nuorten ohjaus- ja palveluverkosto,

jonka jäsenenä ovat sivistysjohtaja, vapaa-aikajohtaja ja Oulunkaarelda kouluterveydenhoitaja sekä perhepalveluiden palveluesimies sekä seurakunnan, poliisin ja työhallinnon edustajat sekä perusopetuksen/lukiokoulutuksen edustaja.

Nuorisopalvelujen kustannuspaikalta myönnetään toiminta-avustuksia nuoriso- ja kulttuurijärjestöille. Määräraha käytetään ensisijaisesti kohdeavustuksina toimintaan, joka on kohdistettu nuorten ja erityisryhmien hyvinvointia edistäviin tapahtumiin.

Liikuntapalvelut vastaa kunnan liikuntatilojen varauksista ja tuottaa erilaisia liikunnallisia hyvinvointipalveluja kaiken ikäisille kuntalaisille sekä erityisryhmille sekä myöntää avustuksia, jotka kohdennetaan ensisijaisesti kuntalaisten hyvinvointia parantavien liikuntatapahtumien järjestämiseen sekä lasten ja nuorten liikuntaan. Vanhusten liikuntahankkeen aikana aloitettuja viikoittaisia Rokuan uintiretkiä ja allasjumpsaa jatketaan saatujen hyvien kokemusten perusteella. Määräraha uintiretkiin varataan liikuntatoimen budjettiin. Järjestetään useita liikuntatapahtumia yhteistyössä liikuntajärjestöjen ja Kainuun Liikunnan kanssa.

Muita vapaa-ajan palveluja ovat mm. nuorisoneuvoston ja vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta sekä hankerahoituksen avulla toteutettava nuorten työpajatoiminta ja mahdollisia muita hankerahoituksella toteutettavia nuoriso- ja liikuntaprojekteja. Molempien neuvostojen määräraha on 2 500 euroa, joka käytetään neuvostojen itsensä päättämään, kohderyhmän hyväksi järjestettävään toimintaan ja koulutukseen. Vuonna 2016 on järjestetty Lamminahossa nuorten kansainvälinen työleiri, jonka kustannukset maksoi Senaattikiinteistöt.

Etsivä nuorisotyö

Nuorisolain 7 §:n mukaan kunnan nuorisotyöhön kuuluvat tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot. Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Vaalan kunta on palkannut etsivän nuorisotyöntekijän määräaikaiseen työsuhteeseen ja siihen on myönnetty valtionosuutta 28.000 €. Budjetoidut kokonaiskustannukset olivat noin 37 000 euroa. Nykyinen päätös on voimassa 30.8.2017 saakka.

Nuorten työpaja

Vaalassa on aloitettu nuorten työpajatoiminta vuonna 2012. Työpajan pääasiallisena tehtävänä on parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun tai päästä avoimille työmarkkinoille. Lisäksi tuetaan nuorten elämänhallintaa. Nuori voidaan sijoittaa myös pajajaksolle Valmennuspaja Lokkiin. Lisäksi työpajatoiminta parantaa nuoren elämänhallintataitoja yksilöllisesti sovitun määräajan puitteissa. Nuorten työpajatoimintaan on saatu valtionavustusta noin 24 000 euroa, mikä on noin 70 % nuorten työpajatoiminnan kuluista.

Liikuntahankkeet

Kolmevuotinen Lähiliikuntaa perheille, lapsille ja nuorille –hanke on aloitettu vuonna 2015. Hankkeen vuosibudjetti on 30.000 euroa ja siihen on haettu OKM:n rahoitusta 22.500 €/vuosi. Vuodelle 2016 saatiin valtionosuutta 16.000 €. Hankkeen toteutuksen tuottaa ostopalveluna Motio HAKA. Hanke toteutui suunnitelman mukaisesti.

Toiminnan kuvaus

Perustehtävä / Toiminta-ajatus	Vapaa-aikapalvelut tuottaa hyvinvointia parantavia palveluita tehokkaasti ja tasapuolisesti kaikille kuntalaisille.
---------------------------------------	---

VUOSISUUNNITELMA 2016

Sivistysosasto / vapaa-aikapalvelut / nuoriso, liikunta, nuorten työpaja, vanhusneuvosto

Kriittiset menestystekijät (strategiasta)	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit/mittarit	Toimenpiteet 2016	Tavoitteiden toteutuminen 2016
Rekrytointi	Vapaa-aikapalvelujen henkilöstö voi hyvin sekä fyysisesti että henkisesti ja jaksaa tuottaa ne palvelut, joita on suunniteltu. Riittävä resurssointi tehtäviin	Nykyisen henkilöstön pysyvyys	Kehityskeskustelut kerän vuodessa	Aktiivinen, toimiva työtiimi. Ei henkilöstövaihdoksia Kehityskeskustelut käyty

<p>Yhteistyö kuntayhtymän, yhdistysten ja yritysten kanssa</p>	<p>Järjestöyhteistyö toimii. Yritykset toimivat tarvittaessa tapahtumien sponsoreina Nuorten kesätyöpaikkoja riittävästi Moniammatillinen yhteistyöryhmä toimii</p>	<p>Kokousten määrä Järjestöavustusten määrä Nuorten kesätyöpaikat yrityksissä ja kunnassa Järjestöjen tapahtumat ja osallistujien määrä Yhdessä järjestetyt tapahtumat ja niiden osanottajamäärät</p>	<p>Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto kokoontuu vähintään 3 kertaa vuodessa. Vuosi- ja kohdeavustukset järjestöille ”Toimintatonni”=kohdennettu haku liikuntatapahtuman tai -hankinnan rahoittamiseksi Yhteiset tapahtumat Järjestöpäivä 4H:n Avain työelämään koulutukset</p>	<p>Järjestöyhteistyö on toiminut 4H:n ja muiden järjestöjen kanssa. Vuosiavustuksia jaettu 6 nuorisjärjestölle ja 6 liikuntajärjestölle yht. 8.400 euroa ja kohdeavustuksia on myönnetty yht. 15 eri tapahtumaan yht. 5.600 €</p>
<p>Yrittäjyyskasvatus</p>	<p>Teemana nuorten illoissa vähintään kerran vuodessa Nuoret oma-aloitteisia ja aktiivisia. Nuorten työpaja ohjaa myös yrittäjyyteen</p>	<p>Nuorten työpajan toimenpiteet Teemaitoihin osallistuvien määrä</p>	<p>Työpaja tekee yrityskäyntejä ja kannustaa yrittäjyyteen Yhteistyö 4H:n kanssa yrittäjyyskasvatuksessa</p>	<p>Yksittäisten nuorten tutustuminen yrityksiin. 4H:n avain työelämään koulutus</p>
<p>Oman toiminnan jatkuva kustannustehokkuus</p>	<p>Tuotetaan palvelut taloudellisesti hyödyntäen talkootyötä ja oman paikkakunnan palveluja</p>	<p>Tilinpäätös Tapahtumien taloudellinen toteutuminen suhteessa kävijämääriin Talkootuntien määrä</p>	<p>Toimitilavuokrat. Talkootyö tilojen valvonnassa ja tapahtumissa. Tarjouspyynnöt kuljetuksista</p>	<p>Toteutettu suunnitelman mukaisesti</p>
<p>Toimivat ulkoilureitit ja liikuntapaikat korkealla käyttöasteella Turvallinen toimintaympäristö kaikille ikäluokille</p>	<p>Kunnan liikuntapaikat ovat hyvässä kunnossa. Liikuntarajoitteiset ja vanhuksot otetaan huomioon Sopivat kerhotilat kaikille käyttäjäryhmille</p>	<p>Tilojen käyttöaste Liikuntaryhmien määrä ja kävijämäärät Käyttäjien antama palaute Salivuorot Kerhotilojen käyttöaste Kerhotilojen kustannukset omalla kustannuspaikalla</p>	<p>Valvotaan liikuntapaikkojen kuntoa ja raportoidaan puutteista tekniikalle. Kootaan liikuntasalien ja kerhotilojen käyttäjätilastot. Järjestetään liikuntatapahtumia. Kehitetään luontoliikuntaa eri ikäryhmille Lähiliikuntaa lapsille, nuorille ja perheille –hanke toimii</p>	<p>On otettu vastaan palaute liikuntapaikoista ja välitetty tieto tekniselle osastolle. Punttisali kunnostettu yhteistyössä. Salivuorovarausten yhteydessä selvitetään käyttäjämäärät. Lähiliikuntaa lapsille –hanke toteutunut hankesuunnitelman mukaisesti</p>
<p>Hyvinvointia edistävä toiminta kaikille ikäryhmille</p>	<p>Lapset ja nuoret Nuorisotilat aktiivikäytössä. Lapset ja nuoret osallistuvat järjestettyihin tapahtumiin ja retkiin. Nuorisoneuvosto on aktiivinen toimija. Lasten kesäkerho antaa uusia virikkeitä ja aktivoi lapsia toimimaan Liikkuva perhe -hanke kehittää erityisesti perheliikuntaan aktivoivia uusia tapahtumia, kerhoja ja kursseja</p>	<p>Liikuntapalvelut Kouluterveyskyselyn tulokset Hyvinvointi-indikaattorit Tapahtumien lukumäärä ja kävijämäärät sekä annettu palaute Kesäkerhon osallistujamäärä ja saatu palaute Liikuntahankkeen tavoitteiden toteutuminen</p>	<p>Nuorisoneuvosto koontuu säännöllisesti. Amppari on auki syystoukokuussa vähintään kerran viikossa, perjantaisin myös Juniorifobia ja nuorten Fobia-ilta. Valvonta yhteistyössä seurakunnan, 4H:h ja muiden järjestöjen kanssa. Nuorisofoorumi Vuoden aikana 2-4 lasten tapahtumaa tai retkeä. Lasten kesäkerhot (3vko)</p>	<p>Nuorisoneuvosto koontunut säännöllisesti. Amppari auki joka perjantai (Junnufobia ja Fobia) Nuorisofoorumi ja liikuntafestarit koululla Lasketteluretki Syötteelle. Lasten kesäkerhot ja urheilukoulu. Avustettu järjestöjen kesäleirejä. Koko perheen liikuntatapahtumia Luistelukulut Hiihtokoulu</p>

	Etsivä nuorisotyöntekijä tavoittaa kaikki alle 29-vuotiaat ilman koulutusta tai työtä olevat nuoret Nuorten työpaja auttaa nuoria sijoittumaan koulutukseen ja työelämään sekä parantaa elämänhallintaa	Kontaktien määrä Jatko-toimenpiteiden määrä ja laatu Koulukäynnit Pajalla olevat nuoret	16-29-vuotiaiden nuorten lisäksi etsivä pyrkii tavoittamaan myös niitä nuoria, joilla suurentunut riski jäädä koulutuksen ja /tai työelämän ulkopuolelle Yhteistyö etsivän ja nuorten työpajan välillä saumatonta.	Etsivä nuorisotyöntekijä asiakkaina oli 26 nuorta. Näistä uusia asiakkaita oli 14, joista kolme naista ja 11 miestä. Asiakkaat olivat iältään 14 – 28 -vuotiaita. Etsivä työ tavoitti kaikki nuoret, joista etsivälle ilmoitettiin.
	Työikäinen väestö käyttää kansalaisopiston tuottamia palveluja. ja he toimivat nuorten ja senioriryhmien vapaaehtoisina vetäjinä. Työpaja aktivoi työttömiä terveyttä ja hyvinvointia edistäviin aktiviteetteihin	Liikuntaryhmiin osallistuvien määrä Ohjaajakoulutuksiin osallistuneet Vapaaehtoiset vetäjät	Matalan kynnyksen liikuntaryhmä Kannustetaan käyttämään liikuntapalveluja Liikuntapassia kehitetään Koulutusta ohjaajille Omien liikuntajärjestöjen ja Kainuun Liikunnan palvelut	Kainuun liikunnan testaukset (Korpi Kainuu) kaksi kertaa vuodessa. Osanottajia noin 50 henkilöä/kerta. Nuorten liikuntaryhmä työpajalla.
	Seniorityö Vanhus- ja vammaisneuvosto toimii aktiivisesti Yli 60-vuotiaiden liikuntapalvelut toimivat Senioriväestölle sopivat toimintatilat	Kokousten ja tehtyjen aloitteiden määrä Liikuntaryhmien määrä ja käyttöaste Kerhotilojen käyttöaste Senioreille suunnatut tapahtumat	Rokuan uintiretket ja allasjumppa kerran viikossa Jumpparyhmät senioreille ja erityisryhmille	Rokuan uintiretkille kerran viikossa osallistunut 25-40 henkilöä/kerta Jumpparyhmät senioreille 3 krt/vko ja erityisryhmille 2-3 krt/vko Lisäksi ulkoliikuntaryhmät. Vanhusten viikon tapahtumat mm. liikenneturva
Työllistämistoimet	Nuorisotakuu toteutuu Työpaja toimii Kaikki nuoret pääsevät kesätöihin	Nuorisotyöttömien määrä Koulutukseen tai muihin toimenpiteisiin ohjattujen määrä Kesätyöpaikat	Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpaja ohjaavat nuoret koulutukseen, töihin tai työpajalle Kesätyöllistäminen yhteistyössä yritysten, yhdistysten ja eri hallintokuntien kanssa	Toteutettu suunnitelman mukaisesti. Kesätyöpaikka kunnan kohteissa 46 nuorelle sekä kesätyöseteli yrityksiin 25 nuorelle
Oikea-aikainen ja laadukas viestintä Markkinointi ja positiivinen julkisuuden hakeminen tekemisen kautta	Tieto toiminnasta ja tapahtumista menee perille oikeille kohderyhmille oikeaan aikaan ja tuottaa tuloksia. Oman kunnan palvelut ja käyntikohteet ovat kaikkien tiedossa	Tapahtumakalenterit Julkaistujen juttujen ja artikkeleiden määrä Annettujen tiedotteiden määrä ja laatu	Tiedotetaan kotisivulla, Facebookissa sekä suoralla viestinnällä kohderyhmille Annetaan positiivinen kuva hyvällä ja visuaalisesti näyttävällä viestinnällä. Oma esimerkki nuorille	Vapaa-aikapalvelujen tapahtumat ovat saaneet palstatilaa Tervareitissä ja tapahtumista on tiedotettu aktiivisesti ennen ja jälkeen sosiaalisessa mediassa
Riskit pystytään minimoimaan	Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat		Nuorisotilojen turvallisuussuunnitelma Tapahtumien pelastussuunnitelmat	Pelastussuunnitelmat tapahtumiin tehty

Varhaiskasvatus

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen alueelle kuuluvat lainsäädännön edellyttämät päivähoiton palvelut, lasten kotihoidontuki ja esiopetus. Päivähoitoa järjestetään päiväkodissa, ryhmäperhepäiväkodissa tai perhepäivähoitona yksityiskodissa joko hoitajan tai lasten kotona. Esiopetus järjestetään Vaalan päiväkodissa. Uusi päiväkotikoti valmistui elokuussa 2016 koulukeskuksen kupeeseen.

Perustehtävänä on lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukeminen ja edistäminen kasvatuskumppaneina yhdessä vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Varhaiskasvatuslakiin tuli muutoksia 1.8.2016 alkaen. Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus saada varhaiskasvatusta vähintään 20 tuntia viikossa. Lisäksi henkilöstömitoitus yli 3 vuotiaiden lasten osalta muuttui siten, että kahdeksaa lasta kohden tarvitaan yksi hoito- ja kasvatushenkilö.

Visio 2017	Laadukkaat, monimuotoiset varhaiskasvatuspalvelut. Toimivat yhteistyöverkostot.
-------------------	---

Kriittiset menestystekijät (Missä on onnistuttava)	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mittarit	Toimenpiteet 2016	Tavoitteiden toteutuminen 2016
Lain mukaiset varhaiskasvatuspalvelut.	Toimivat lähipalvelut	Asiakaspalaute Toiminnan laajuus: läsnäolopäivät	Päivähoitopaikka järjestetään lain säätämässä ajassa: 2 viikkoa / 4 kuukautta tarvetta vastaavasti. Lain mukainen esiopetuspaikka järjestetään.	Päivähoito- ja esiopetuspaikka järjestettiin lain mukaisesti. Taulukko: lasten määrä ja läsnäolopäivät.
Hyvinvointia edistävä toiminta kaikille ikäryhmille. Yhteistyö Oulunkaaren perhepalveluiden kanssa.	Hyvinvoivat ja osallistuvat asukkaat.	Lapsen kasvun tukiryhmän kokoontumiskerrat. Työntekijöiden ja asiakkaiden antama palaute. Vanhempainkouluun osallistuneiden huoltajien määrä ja palaute. "Lapset puheeksi" – keskustelujen määrä.	Lapsen/perheen varhainen tukeminen. Lapsen kasvun tukiryhmä kokoontuu säännöllisesti. Moniammatillinen yhteistyö toimii joustavasti osana varhaiskasvatustyötä. "Lapset puheeksi"-toimintamallin käyttöönottoa aloitetaan. Henkilökunnan kouluttamista jatketaan.	Lapsen kasvun tukiryhmä kokoontui kerran kuukaudessa. Järjestettiin 1 vanhempainkoulu-ryhmä yhteisenä Utajärven kanssa (10 kokoontumista). Suurin osa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä sai "Lapset puheeksi"-koulutuksen loppuun.
Yrittäjyyskasvatus	Työtä ja toimeentuloa	Uusi esiopetussuunnitelma käytössä 1.8.2016 Huoltajien ja henkilöstön palaute. Varhaiskasvatussuunnitelmatyö käynnistynyt.	Yritteliäisyyteen kannustavan kasvuympäristön ja toimintatapojen kehittäminen. Kannustava kasvatus ja lapsen osallisuus yhdeksi painopistealueeksi.	Uusi esiopetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen. Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet valmistuivat loppuvuodesta ja

			Kainuun kuntien esi-ops -hankkeen loppuvaiheeseen osallistuminen Uuden opetushallituksen ohjeistuksen mukaisen varhaiskasvatussuunnitelmatyön aloittaminen.	paikallinen suunnitelmatyö käynnistettiin.
Rekrytointi Työhyvinvointi Henkilöstön osaamista tukeva kouluttautuminen	Osaava ja motivoitunut henkilöstö.	Sairauspoissaolojen määrä. Pätevien hakijoiden määrä. Täydennyskoulutuksen määrä Työhyvinvointikyselyjen tulokset	Mahdollisuus osallistua yhteen yhteiseen virkistystapahtumaan. Työhyvinvointia tukeviin kuntoutuksiin ja tapahtumiin osallistuminen. Työtapojen kehittämisen ja ratkaisujen yhteinen miettiminen. Myönteisen, yhteisöllisen ilmapiirin tavoittelu Täydennyskoulutuksen järjestäminen.	Yhteinen virkistystapahtuma siirrettiin seuraavalle vuodelle päiväkodin muuton vuoksi. Kaikkia sijaisuuksia ei saatu täytettyä alan koulutusta omaavilla henkilöillä. Yksi perhepäivähoitaja suoritti oppisopimuksella lähihoitajan tutkinnon. Täydennyskoulutusta järjestettiin lain mukaisesti.
Turvallinen toimintaympäristö kaikille ikäluokille. Toimivat ulkoilureitit ja liikuntapaikat korkealla käyttöasteella.	Viihtyisä elinympäristö.	Uusi päiväkotikäytössä 1.8.2016. Ryhmäperhepäiväkodin tiloihin liittyvät korjaustoimenpiteet toteutettu. Käyttäjien ja henkilökunnan antama palaute. Liikuntapaikkojen käyttömäärät.	Uutta päiväkotia rakennetaan. Ryhmäperhepäiväkodin tilojen korjaustoimenpiteet käynnistetään. Henkilökunta huomioi toiminnassaan päivähoitoyksiköiden läheisyydessä olevien liikuntapaikkojen tuomat mahdollisuudet.	Toiminta uudessa päiväkodissa käynnistyi elokuussa 2016. Ryhmäperhepäiväkodissa tehtiin pieniä ilmanvaihtoon liittyviä toimenpiteitä.
Oikea-aikainen ja laadukas viestintä. Kotiseudun arvostus nousee	Myönteinen tunnettuus.	Annettujen tiedotteiden määrä Kotiseutu sivistystoimessa	Tiedotteet. Huoltajille järjestettävät tilaisuudet. Kotiseudun huomiointi toiminnassa. Retket lähiympäristöön.	Uuden päiväkodin vihkiäis- ja joulujuhlaa vietettiin 17.12.2016 onnistuneissa merkeissä.
Oman toiminnan jatkuva kustannustehokkuus.	Talous tasapainossa.	Tilinpäätös. Tasapainottamissuunnitelma.	Talouden toteutumisen jatkuva seuranta. Henkilöstön yhteiskäyttö mahdollisuuksien mukaan.	Sijaistilanteissa henkilökuntaa siirrytti toiseen yksikköön mahdollisuuksien mukaan.

päivähoito	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
lapsia päivähoi- dossa 31.12.	112	103	111	97	68	85	73	80	76
läsnäolopäivät yht.	16 131	14 653	15 084	14 294	10 655	11 300	10 850	10 789	10 504
päiväkoti	6 176	6 955	8 108	8 400	6 094	6 145	6 469	6 533	6 742
ryhmäpp.hoito	2 379	1 913	2 073	2 128	1 647	1 711	1 583	1 325	1 302
perhepäivähoito	7 576	5 785	4 903	3 766	2 914	3 444	2 798	2 931	2 460
esiopetus/ päiväkoti									
lapsia	29	31	31	26	21	28	24	21	21
läsnäolopäivät	4 287	4 451	4 598	4 471	3 588	3 766	4 041	3 349	3 393
lasten kotihoidon- tuki									
lasten kotihoidontu- kea saavien lasten määrä keskimäärin /kk	62	55	51	45	40	42	42	42	32

6.1.3 Tekniset palvelut

Lautakunta 2016		Kokouksia	Asioita
		9 kpl	100 §
Pj	Mustonen Osmo	9	
Varapuheenjohtaja	Seppänen Tero	9	
	Heikkinen Marita	-	
	Heikkinen Laura	8	
	Huovinen Juhani	9	
	Leinonen Aino	9	
	Tervonen Timo	9	
Varajäsen	Kuha Sauli	7	
Esittelijät	Airaksinen Juha	7	
	Seppo Hakola	2	
Valmistelija	Lyttinen Ilkka	-	
Sihteeri	Turunen Hilikka	1	
	Kolehmainen Maija	9	

Perustehtävä/ Toiminta-ajatus	Ympäristölautakunta vastaa maankäytön suunnittelusta, rakennus- ja ympäristövalvonnasta, kunnan kiinteistöjen ja rakennusten kunnossapidosta, kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta ja rakennuttamisesta, kunnan ja asuntotoimen hallinnassa olevista yhtiöiden ja yhteisöjen kiinteistöistä, kunnan omistamista maa- ja metsäkiinteistöistä, kunnan ravitsemis- ja siivouspalveluista sekä kiinteistöhoitopalveluista.
Visio	Tavoitteena on tuottaa kuntalaisille viihtyisiä, terveellisiä ja turvallisia asumisympäristöjä sekä tuottaa muille hallintokunnille ja yhteistyötahoille niiden toiminnassaan tarvitsemat kiinteistöhoito- ja ympäristöhoito- sekä siivous- ja ravitsemispalvelut.

Kriittiset menestys- kijät	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mittarit	Budjetin 2016 toi- menpiteet	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta v. 2016
Infra; tiestön kunto, tietoliikenteen ja kaavoituksen toimivuus	Hoitotason säilyttäminen Aktiivinen maankäytön kehittäminen	Asiakaspalaute Vuositainen arvio toimintakertomuksen yhteydessä	Tiestön entinen hoitotaso Yksityisteiden uusi hoitojärjestely	Yksityisteiden hoitotaso säilynyt Vähäisiä peruskorjaustoimenpiteitä tehty kunnan toimesta, ei avustuksia valtiolta Vaalantien peruskorjaussuunnitelma hyväksytty
Liikuntapaikkojen ja virkistysalueiden käytettävyyttä	Hoitotason säilyttäminen Geoparkin huomiointi virkistyspaikkojen rakentamisessa	Käyttäjämäärä Palaute	Hoitotavan kehittäminen Tiedotuksen parantaminen Opaskartan päivitys	Ympäristöhoitoon, hoitotaso säilytetty Paperista opaskarttaa ei ole painettu sähköinen pidetty ajantasalla Kotisivuilla latujen ajantasainen kunnostustilanne

Kaavoituksen ja tontti-markkinoinnin onnistuminen	Ruununtörmän eteläpuolen kaavamuuotosalueen rakentamisen käynnistäminen. Martinlahden rakentamisen jatkaminen.	Myytyjen tonttien määrä ja alueiden rakentuminen.	Tontinmyynnin onnistuminen. Tonttipörssin laajentaminen myös muihin tontteihin.	Tonttien myynti ei toteutunut. Tonttipörssissä vain kunnan tontit Martinlahden kaava-alue on rakentamisvalmis
Tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen vähentäminen	Tilojen myyminen, vuokraaminen ja muu hyödyntäminen	Poistuneiden tilojen määrä	Tehostettu markkinointi ja myyntityö Vaihtoehtojen hakeminen	Teollisuustilojen käyttöaste edelleen alhainen
Oulunkaaren yhteistointa-alueen vuokrien käyttöönotto ja tukipalveluiden tehokas tuottaminen	Vuokrien täsmällinen laskenta ja seuranta. Tukipalveluiden läpinäkyvä hinnoittelu	Vuokra €/m ² Ruokapalveluiden yksikköhinnat	Täsmällinen kululaskenta Yksikköhintalaskenta Yhteistyöneuvottelukäytäntöjen kehittäminen	Vuokrahinnat kohteittain päivitetty Vuositainen tukipalveluiden yhteistyöneuvottelu Oulunkaaren kuntayhtymän kanssatukipalveluista pidetty
Vuokralaisten saamisen vuokrattaviin tiloihin	Tilojen käyttöasteen nostaminen	Tilojen käyttöaste	Tehostettu markkinointi yhdessä elinkeinopuolen kanssa Tilojen muutostyöt asiakkaiden tarpeen mukaan	Tilamarkkinointia lisätty, tilojen käyttöaste edelleen alhainen Muutostöitä käynnissä mm. Juustolassa
Teknisen toimen resurssien tehokkaampi käyttö	Teknisen toimen yhteistyön kehittäminen Utajärven kanssa		Yhteistyömallien kehittäminen Konkreettisten yhteistyökuvioiden ja -hankkeiden löytäminen ja rakentaminen	Yhteistyö jatkunut rakennusvalvonnassa, muutoin yhteistyötä mm. maankäytössä ja Rokualla. Neuvottelut yhteistyön laajentamisesta käynnistetty
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Asianmukainen koulutus ja kehittäminen	Palaute	Koulutus Sisäinen tiedottaminen Palaverikäytännöt	Koulutusta käyty koulutussuunnitelman mukaan. Työturvallisuusym. kortit yritetty pitää ajantasalla Palavereja liian vähän

Teknisen osaston vastuualueeseen vuonna 2016 kuuluivat tekninen toimi, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, asuntotoimi sekä ravitsemis- ja siivouspalvelut. Osastopäällikkö on tekninen johtaja. Rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluasioiden vastuualueen esimies on rakennustarkastaja.

Lautakunnan alainen tekninen toimisto suorittaa rakentamis- ja kunnossapitotehtävien lisäksi kunnan rakentamisen ja kunnan rakennusten ja kunnallistekniikan suunnittelua sekä tuotetuista palveluista perittävien korvausten ja maksujen valmistelua ja laskutusta. Teknisen toimen toimistohenkilöstö on osin yhteistä kunnan liikelaitosten kanssa ja suorittaa myös liikelaitosten laskutuksen.

Hallinto

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA						
Toimintatulot	3.243.940		3.243.940	3.109.573,37	134.366,63	95,9
Valmistus omaan käyttöön	10.000		10.000	21.671,64	-11.671,64	216,7
Toimintamenot	-4.778.360		-4.778.360	-4.619.829,00	-158.531,00	96,7
Toimintakate	-1.524.420		-1.524.420	-1.488.583,99	-35.836,01	97,6
Suunnitelmapoistot	-700.000		-700.000	-752.875,53	52.875,53	107,6

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Ympäristölautakunta /hallinto						
Toimintatulot	3.200		3.200	1.188,68	2.011,32	37,1
Toimintamenot	-198.220		-198.220	-203.891,64	5.671,64	102,9
Toimintakate	-195.020		-195.020	-202.702,96	7.682,96	103,9
Suunnitelmapoistot	-700.000		-700.000	0	-700.000,00	

Viranomaispalvelut

Kaavoitus ja suunnittelu

Ruununtörmän alueella ei 2016 tehty tonttikauppoja. Eteläosan kaavanmuutos valmistui jo 2011, mutta tonttien markkinoinnista huolimatta uudelta alueelta ei saatu myytyä tontteja. Eteläisimmän osan kaavamuutoksella muodostettiin muutamia omarantaisia tontteja. Asuntovaunualueelle on tehty 2012 valmistelevia töitä alueen laajentamiseksi 100:lla uudella asuntovaunupaikalla. Vuonna 2016 ei alueen töitä jatkettu, mutta vanhemman asuntovaunualueen osalta on selvitetty sähköverkon ohjauksen ja osin varusteiden uusintaa.

Koko kunnan alueen kattava tuulivoimayleiskaava on käynnistetty vuonna 2013. Aluksi tehtiin perusselvitykset ja luontoselvitykset. Vuonna 2016 laadittiin kaavaehdotus. Kaavaehdotuksen tulee olemaan nähtävillä 2017 ja samoin hyväksymiskäsittely on vuonna 2017.

Vaalan keskusta läpi menevälle Maantie 800:lle on tehty tiesuunnitelma, jossa pyritään kohentamaan erityisesti kevyen liikenteen turvallisuutta, mutta järjestelemään myös mm. pysäköintiä ja tonteille kulkua. Suunnitelma sisältää lisäksi katuvalaistuksen uusimisen ja kevyenliikenteen väylän valtatie 22 risteykseen. Kunta hyväksyi suunnitelman 2016.

Vaalan ja Paltamon kuntien yhteistyö aluearkkitehtitoiminnassa jatkui vuonna 2016 entiseen tapaan. Aluearkkitehtitoimintaan saatiin edelleen valtionavustusta. Avustus on kuitenkin loppumassa vuonna 2017. Aluearkkitehtitoiminta säästää menoja konsulttipalveluiden ostossa. Kustannukset jaettiin tasan Vaalan ja Paltamon kesken. Aluearkkitehdin työpanosta on vähäisessä määrin myyty myös Utajärvelle.

Vuoden 2016 aikana on päivitetty paikkatieto-ohjelmistoja ja jatkettu mm. johtotietokartan päivitystä.

Rakennusvalvonta

Vuonna 2016 myönnettiin 90 rakennuslupaa, 35 toimenpidelupaa, 61 ilmoituslupaa, 2 purkamislupaa, 2 poikkeamislupaa, 3 maisematyölupaa ja 2 ympäristölupaa. Rakennusluvista asuinrakennuksien rakentamiseen myönnettiin lupia 2 kpl ja laajentamiseen 1 kpl. Kesämökkien rakentamiseen myönnettiin 16 lupaa ja niiden laajennuksiin 11 lupaa. Kahdelle kesämökille on myönnetty muutoslupa asunnoksi. Käsiteltyjen lupien määrä oli edellisen vuoden tasolla.

Vaalassa on aloitettu olemassa olevan rakennuskannan inventointi syksyllä 2015, joka on ollut keskeytyksissä vuoden 2016 alkuun. Inventointia on tarkoitus jatkaa vuoden 2017 aikana.

Rakennusvalvonnassa jatkettiin yhteistyötä Utajärven kunnan kanssa myymällä rakennustarkastajan työpanosta Utajärvelle. Kustannustenjakoa perustuu asukaslukuun ja lupamääriin.

Toiminta-ajatus	Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa rakentamisen tapahtumista lakien mukaisesti ja valvoa kaavoituksen toteutumista. Rakennusvalvonnan toiminta-ajatus rakentuu pitkälti rakennuslain asettamien tavoitteiden varaan eli olla myötävaikuttamassa siihen, että rakentaminen täyttää yleisesti hyväksytyt normit terveellisyyden, turvallisuuden ja teknisen laadun suhteen ja että rakennettu ympäristö muodostuu turvalliseksi, toimivaksi ja virikkeelliseksi ja esteettisesti tyydyttäväksi
------------------------	--

Kriittiset menestystekijät	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mittarit	Budjetin 2016 toimenpiteet	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta
Rakentamisen lainmukaisuus	Valvoa, että rakentaminen täyttää sille laissa ja säännöksissä asetetut vaatimukset	Valitusten ja rakentamiskehoitusten määrä		Rakentaminen on toteutunut annettujen lakien ja säännösten puitteissa.
Rakennusluvut saadaan käsiteltyä kohtuullisessa ajassa	Rakennuslupien joustava ja nopea käsittely	Päätöspäivämäärät	Luvat myönnetään pääosin viranhaltijapäätöksin.	Rakennusluvut on käsitelty 1-2 kertaa kuukaudessa.
Rakentamisen laadun parantaminen	Neuvoa ja opastaa rakentajia rakentamiseen liittyvissä asioissa.			Ennakkoneuvonnassa rajoitetut resurssit. Aluearkkitehtiä on käytetty apuna erityisesti kaava-alueilla

Ympäristönsuojelu

Toiminta-ajatus	Ympäristönsuojelun tehtävänä on toimia luonnon biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja kestäväen kehityksen edistämiseksi mm. vesiensuojelun, ilman-suojelun, jätehuollon, rakentamisen ja maisemanhoidon alueella. Toimintaan kuuluu neuvontaa, ohjausta, valvontaa, tarkastuksia, näytteenottoa ja yhteistyötä eri viranomaisten kanssa.
------------------------	---

Kriittiset menestystekijät	Tavoitteet 2016	Arviontikriteerit / mittarit	Budjetin 2016 toimenpiteet	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta
Pitää huolta siitä, että vesilain ja jätelain säännöksiä ja niiden nojalla annettuja lupapäätöksiä tai yleisesti noudatettaviksi annettuja määräyksiä noudatetaan	Valvoa, että vesilain ja jätelain määräyksiä noudatetaan	Valitusten ja kehoitusten määrä		Vesi- ym. ympäristölakien mukaisista asioista käsiteltiin ympäristöluvat ja lannan patterointi-ilmoitukset.
Antaa opastusta ja neuvontaa ympäristönsuojeluun liittyvissä asioissa.	Neuvoa ja opastaa rakentajia ympäristönsuojeluun ja jätevesien käsittelyyn liittyvissä asioissa	Opastuksen määrä		Opastusta annettu lupien käsittelyn ja katselmusten yhteydessä.

Viranomaispalvelut	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatulot	130.600		130.600	105.645,94	24.954,06	80,9
Toimintamenot	-494.330		-494.330	-513.625,69	19.295,69	103,9
Toimintakate	-363.730		-363.730	-407.979,75	44.249,75	112,2
Suunnitelmapoistot				-33.955,92	33.955,92	-100,0

Rakentaminen ja kunnossapito

Talonrakennus

Kiinteistötoimi hoitaa kunnan omistamat rakennukset, kunnan asuntokannan ja kunnan omistamien asuntoyhtiöiden kunnossapitotyöt.

Juustolan teollisuushallin laajennus aloitettiin syksyllä 2016 ja se valmistuu helmikuussa 2017. Muutoin eri teollisuushalleissa tehtiin vähäisiä kunnossapito- ja muutostöitä tarpeen mukaan. Kuivaamon kamarien muutostyöt varastotiloiksi valmistuivat. Vaikka osasta yritystiloja on luovuttu ja niitä on myyty, yrityksille vuokrattavia tiloja on edelleen tyhjänä tai vajaalla käytöllä.

Vaalan uusi koulukeskuksen on ollut käytössä 4 vuotta. Rakennuksessa on tehty ilmanvaihtoon liittyviä säätö- ja mittaustöitä. Hajua päästävien tummien ilmoitustaulujen vaihtoa on jatkettu. Suurimmille kiinteistöille toteutettiin keskitetty kiinteistöautomaatiikan keskusvalvomo. Osa kiinteistöjä on lisäksi liitetty reaaliaikaiseen energian kulutuksen seurantaan.

Uuden päiväkodin rakentaminen alkoi kesällä 2015 ja päiväkotitoimi valmistui kesällä 2016. Päiväkotitoimi otettiin käyttöön elokuussa suunnitelman mukaisesti. Päiväkotitoimi toteutettiin Koulukeskuksen yhteyteen alakoulun siiven jatkeeksi. Esiopetuksen tilat tulivat alakoulun puolelle.

Kunta-Atk-verkkoa päivitettiin rakentamalla muutamia uusia kuituyhteyksiä päivittämällä aktiivilaitteita. Sähköisiä ylioppilaskirjoituksia varten rakennettiin järjestelmät. Määrärahaan sisältyi myös kunnan osuus laajakaista

kaikille hankkeesta. Kunnan maksuosuus on 8 %. Kuituverkon toteuttamisesta suunnitelman mukaisesti Oterman alueelle ei toteutunut vielä vuonna 2016. toteutuksesta käytiin neuvotteluja toteuttajan kanssa.

Maanrakennus

Kaavatiet ja yksityistiet

Kaavatieverkolla tehtiin vähäisiä uudisrakentamistöitä. Uusia kaavateiden runkoja rakennettiin Ruununtörmän ja Martinlahden alueilla.

Yksityisteiden talvikunnossapito hoidettiin entiseen tapaan, mutta kesäkunnossapidosta on tingitty jo useita vuosia yksityistieverkon kunnan kustannuksella. Yksityisteitä oli kunnan hoidossa 44 kpl, yhteispituus 156 km ja lisäksi avustettiin noin 150 yksityistietä yhteispituudeltaan noin 130 km. Joitakin peruskorjauksen luonteisia töitä tehtiin kunnan rahoituksella.

Talviaurauksesta tehtiin auraussopimuksia yksityisten linkoajien ja urakoitsijoiden kanssa. Kunnan hoitamille yksityisteille on 20 % omavastuuosuus. Omavastuuosuuden periminen on vaatinut yksityisteiden tieyksiköintiä ajantasalla pitämistä. Laskutuksen työmäärän vähentämiseksi omavastuuosuus peritään 2-3 vuoden jaksoissa kerrallaan. Valtion avustuspäätöksiä yksityisteiden peruskorjauksiin ei 2016 saatu.

Yleiset alueet

Oulujoen hankkeet toteutetaan Vaalan kunnan, Fortum Oy:n ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen yhteishankkeina ja ne kuuluivat Oulujoen puitesopimuksen piiriin. Vuonna 2016 laadittiin suunnitelma Nimisjärven pohjapadon 2. vaiheesta. Vuonna 2016 tehtiin lisäksi muutamia satamiin liittyviä muutostöitä.

Uusia moottorikelkkareittejä ei 2016 rakennettu.. Vaalan moottorikelkkareitit on toteutettu urina eikä niillä ole pidetty reittitoimituksia.

Maa- ja metsätilat

Kunnan metsien osalta puunmyynti 2016 ei toteutunut. Leimikoista ei saatujen tarjousten hintataso oli sellainen, että puukauppoja ei tehty. Tämä aiheutti tulopuolelle tulojen jäämisen alle arvioidun.

Puistot ja liikuntapaikat

Liikuntapaikkojen ja puistojen hoidossa säilytettiin entinen määrä ja taso. Keskustan urheilualueen ja urheilukentän hoitotaso pystyttiin säilyttämään.

Varsinkin keskustan osalta latuverkosto on kattava, helposti hoidettava ja hyvässä kunnossa. Liikuntapaikkojen osalta kunnan palveluvarustus on suhteellisen kattava myös sivukylien osalta. Jääkiekkokaukalot ovat kolmella sivukylällä keskustan lisäksi. Myös valaistut ladut ovat Manamansaloo lukuun ottamatta joka kylällä. Manamansalossa rakennettiin noin 2 km pituinen latu Martinlahden alueelle. Valaistuksen toteuttamisesta ei ole vielä päätetty.

Satamat

Vaalan kunnalla on hoidossa yksitoista venesatamaa eri puolilla Oulujärveä. Satamissa on kaikkiaan yhteensä yli 400 venepaikkaa. Satamia hoidettiin entiseen tapaan. Vuokrattujen venepaikkojen määrässä ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Isojen veneiden osuus venekannasta kuitenkin on kasvanut vähitellen.

Venepaikkojen muuttamiseen suuremmille veneille sopiviksi ja lisäpaikoille muutamissa satamissa on edelleen tarvetta. Lisäpaikkoja tarvittaisi kuitenkin ainakin Ruununtörmän ja Martinlahden satamiin.

Rakentaminen ja kunnossapito	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatulot	1.121.970		1.121.970	992.676,85	129.293,15	88,5
Valmistus omaan käyttöön	10.000		10.000	21.671,64	-11.671,64	216,7
Toimintamenot	-2.008.560		-2.008.560	-1.973.597,57	-34.962,43	98,3
Toimintakate	-876.590		-876.590	-959.249,08	82.659,08	109,4
Suunnitelmapoistot				-669.559,90	669.559,90	-100,0

Ravitsemis- ja siivouspalvelut

Ravitsemispalvelut

Ravitsemispalvelut sisältävät hallinnon sekä oppilasravintola Sapuskassa, Veneheiton koulun keittiön ja terveysaseman keittiön.

Ateriapalveluiden tarkoituksena on tuottaa maistuvia, ravitsevia, terveysturvallisia, monipuolisia ja taloudellisia aterioita ottaen huomioon eri ikäryhmien ruokatottumukset, allergiat ja dieetit.

Kertomusvuonna päivitettiin JAMIX- ruokatuotanto-ohjelma, jonka avulla pystytään vakioimaan ruokaohjeet. Lisäksi hankittiin JAMIX- pilvipalvelu parantamaan asiakkaiden tiedonsaantia aterioiden ravintoainesisällöistä.

2016 syksyllä otettiin käyttöön Sydänmerkkiateriat. Kertomusvuonna oli 18 ateriakokonaisuutta Sydänliiton kriteerien mukaisia. Tavoitteena on kasvattaa sydänmerkkiaterioiden määrää ensi vuonna viidellä.

Kunnan ateriapalveluissa hankittiin kertomusvuoden aikana elintarvikkeita n. 250.000 eurolla, josta lähialueelta n. 82.000 eurolla.

Elintarvikekustannukset keskimäärin /suorite olivat Sapuskassa (kouluruoka) 1,06 €, Veneheiton koululla 1,46 € ja terveysaseman keittiöllä (ateriapäivä) 1,83 €.

Suoritteet 2016	kpl	josta dieettejä	hinta/suorite
Sapuska	81300	1 500	4,01 €
Terveyskeskus keittiö	84043	5 000	5,13 €
Veneheiton koulu	5600		6,40 €

Oppilasravintola Sapuska valmistaa lounaan yhtenäiskoulun ja lukion oppilaille. Oppilaille valmistetaan myös erilaisia eväitä. Lisäksi Sapuska laittaa tarjoiluja erilaisiin tilaisuuksiin. Lasten päivähoitoon valmistetaan aamupaloja, lounaita, päivällisiä ja välipaloja. Uuden päiväkodin ateriat kuljetetaan yhdyskäytävää pitkin.

Työpaikkaruokailijoita Sapuskassa kävi vuoden aikana 3400 ja senioriruokailijoita 77.

Oulunkaaren ateriapalveluasiakkaita sivukylillä oli 10 ja aterioita lähti Postin mukana vuoden aikana n. 2000. Asiakkaat ovat olleet hyvin tyytyväisiä palveluun, joka tukee kotona asumista myös sivukylillä.

Sapuskasta lähtee perjantaina iltapäivällä kylällä asuville asiakkaille kylmäateriat lauantaiksi ja sunnuntaiksi. Näin vapautui Oulunkaaren hoitohenkilökunta viikonloppuisin hoitotyöhön. Pakkiasiakkaita oli n. 55.

Veneheiton koululla valmistetaan lounaita ja eväitä oppilaille ja henkilökunnalle.

Terveysaseman keittiö valmistaa aterioita Oulunkaaren kuntayhtymän tarpeisiin vuodeosastolle, Kotirantaan, Vaalanrantaan, Suopursuun, Pelakuuhun ja toimintakeskukseen. Lisäksi keittiöltä lähtee arkipäivisin (ma-pe) yksittäispakattuja annoksia kylällä asuville ateriapalveluasiakkaille, joita on n. 55. Kunnan ja Oulunkaaren henkilökunnalle valmistetaan työpaikkalounaita ja kahvituksia eri tilaisuuksiin.

Siivouspalvelut

Siivouspalveluissa toimitaan tehokkaasti ottaen huomioon kestävä kehitys kunnan strategian mukaisesti. Hankittuja koneita ja välineitä käytetään tehokkaasti ja monipuolisesti. Käytössä olevilla ympäristömerkityillä aineilla sekä aineiden oikealla annostuksella kuormitetaan ympäristöä mahdollisimman vähän. Siivouspalveluiden siivottavat neliöt vähenivät n. 200 m²:llä uuden päiväkodin myötä. Päiväkodin tilojen sijoittuminen koulukeskuksen yhteyteen ja yhteen kerrokseen helpottaa siivoustyötä. Nyt siivottavia neliöitä on noin 12300 m².

Jäteasioissa siivouspalvelut ohjaavat tilankäyttäjää oikeanlaiseen lajitteluun teknisten palveluiden kanssa.

Ravitsemis- ja siivouspalvelut	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatulot	1.454.690		1.454.690	1.427.418,04	27.271,96	98,1
Toimintamenot	-1.454.690		-1.454.690	-1.303.678,78	-151.011,22	89,6
Toimintakate				123.739,26	-123.739,26	-100,0
Suunnitelmapoistot				-17.246,85	17.246,85	-100,0

Asuntopalvelut

Asuntopalvelut hoitavat kunnan suoraan omistamien asuntojen, kunnan omistamien asunto- ja kiinteistöyhtiöiden sekä Vaalan Palvelutalosaatiön ja Vaalan Vanhustentaloyhdistys ry:n kiinteistöjen isännöinnin.

Asuntopalvelut	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatulot	458.480		458.480	535.550,92	-77.070,92	116,8
Toimintamenot	-472.940		-472.940	-492.636,04	19.696,04	104,2
Toimintakate	-14.460		-14.460	42.914,88	-57.374,88	-296,8
Suunnitelmapoistot				-32.112,86	32.112,86	-100,0

Työllistäminen / tekninen toimi

Teknisen toimen työllistäminen pyrittiin hoitamaan entisen käytännön mukaisesti työllistäen erityisesti pitkäaikaistyöttömiä. Työllistämällä pyrittiin vuonna 2016 edelleen pienentämään kunnan maksettavaksi tulevaa kuntaosuutta. Työllistämispäätöstä tehtäessä otetaan huomioon teknisen toimen todellinen työn suorittamisen

Työllistäminen	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Toimintatulot	75.000		75.000	47.092,94	27.907,06	62,8
Toimintamenot	-149.620		-149.620	-132.399,28	-17.220,72	88,5
Toimintakate	-74.620		-74.620	-85.306,34	10.686,34	114,3

6.1.4 Liikelaitokset

Liikelaitosten johtokunnan asettamat toiminnalliset tavoitteet esitetään jäljempänä kohdassa 9 olevissa liikelaitosten tilinpäätöstiedoissa.

6.2 Tuloslaskelma (peruskunta) mukana sisäiset erät

TULOSLASKELMA	Budjetti	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö-
Peruskunta	2016	2016 01-12		%
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	2 291 250	2 220 161,28	71 088,72	96,9
Maksutuotot	211 500	260 513,41	-49 013,41	123,2
Tuet ja avustukset	297 389	422 530,78	-125 141,78	142,1
Muut toimintatuotot	880 226	906 354,00	-26 128,00	103,0
TOIMINTATUOTOT	3 680 365	3 809 559,47	-129 194,47	103,5
Valmistus omaan käyttöön	10 000	21 671,64	-11 671,64	216,7
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-7 398 044	-7 201 467,96	-196 576,04	97,3
Palvelujen ostot	-17 062 960	-17 637 482,28	574 522,28	103,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 618 650	-1 503 776,54	-114 873,46	92,9
Avustukset	-457 400	-420 291,76	-37 108,24	91,9
Muut toimintakulut	-180 040	-155 408,74	-24 631,26	86,3
TOIMINTAKULUT	-26 717 094	-26 918 427,28	201 333,28	100,8
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-23 026 729	-23 087 196,17	60 467,17	100,3
Verotulot	11 370 000	11 407 842,06	-37 842,06	100,3
Valtionosuudet	13 207 000	13 175 591,00	31 409,00	99,8
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	22 000	8 266,33	13 733,67	37,6
Muut rahoitustuotot	72 470	144 391,04	-71 921,04	199,2
Korkokulut	-250 000	-157 489,51	-92 510,49	63,0
Muut rahoituskulut	-5 300	-665,63	-4 634,37	12,6
Rahoitustuotot ja -kulut	-160 830	-5 497,77	-155 332,23	3,4
VUOSIKATE	1 389 441	1 490 739,12	-101 298,12	107,3
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 085 000	-1 416 078,60	331 078,60	130,5
Poistot ja arvonalentumiset	-1 085 000	-1 416 078,60	331 078,60	130,5
Satunnaiset tuotot		610 769,42		-100,0
Satunnaiset erät		610 769,42		-100,0
TILIKAUDEN TULOS	304 441	685 429,94	-380 988,94	225,1
Varausten ja rahastojen muutoks				
Poistoeron muutos	55 000	55 143,00	-143,00	100,3
Varausten ja rahastojen muutoks	55 000	55 143,00	-143,00	100,3
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	359 441	740 572,94	-381 131,94	206,0

Satunnaiset tuotot sisältää liikelaitosten yhtiöittämisestä johtuvan myyntivoiton (509 133 €), liikelaitosten tilikauden 2016 tulokset yhteensä (88 402 €) sekä kaukolämpöliikelaitoksen poistoeron tuloutumisen (13 234 €).

Verotulojen erittely	2016	2015
Kunnan tulovero	8 105 316	8 293 080
Osuus yhteisöveron tuotoista	602 115	668 196
Kiinteistövero	2 700 411	2 547 824
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	11 407 842	11 509 101

Kiinteistöveroprosentit	2016	2015	2014	2013	2012	2011
vakituiset asunnot	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
muut kuin vakituiset asunnot	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15
voimalaitosrakennukset	3,1	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85
yleinen kiinteistöveroprosentti	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10
yleishyödylliset yhteisöt	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Liikelaitosten peruspääoman tuotto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma
Vesihuoltolaitos	48 720			48 720
Kaukolämpölaitos	19 750			19 750
Yhteensä	68 470			68 470

Poistot ja arvonalentumiset, peruskunta	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TA vrt. TP	Toteuma%
Hallinto- ja talouspalvelut	-38 222,75	-95 000,00	-22 797,82	-72 202,18	24,0
Sivistystoimen hallinto	-251 425,05	-290 000,00	-640 405,25	350 405,25	220,8
Perusopetus 3200	-197 052,00		-199 846,06		
Lukio- ja aikuisopetus 3300	-14 294,21		-11 061,32		
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut 3500	-5 209,92		-5 426,62		
Vapaa-aikapalvelut 3600	-24 620,87		-180 692,48		
Päivähoito 3800	-10 248,05		-243 378,77		
Tekninen toimisto	-834 584,83	-700 000,00	-752 875,53	52 875,53	107,6
Viranomaispalvelut 4200	-16 275,09		-33 955,92		
Rakentaminen ja kunnossapito 4300	-766 926,23		-669 559,90		
Ravitsemis- ja siivouspalvelut 4400	-17 224,02		-17 246,85		
Asuntopalvelut 4500	-34 159,49		-32 112,86		
Yhteensä	-1 124 232,63	-1 085 000,00	-1 416 078,60	331 078,60	103,6

6.3 Investointiosan toteutumisvertailu / peruskunta

Investointikohde	MENOT Ta 2016	MENOT Tot 2016	TULOT Ta 2016	TULOT Tot 2016	NETTO
900001 Maa- ja vesialueet			0	1 682	1 682
900002 Kiinteistöjen myynti			0	36 459	36 459
					0
					0
YHTEENSÄ	0	0	0	38 141	38 141
900201 Kunta-atkverkko	20 000	17 345	0	0	2 655
900202 Kunnantalo	10 000	9 641	0	0	359
900209 Hillakka	0	0	0	0	0
900210 Terveyskeskuksen saneeraus	60 000	33 241	0	0	26 759
900211 Päiväkoti	950 000	997 494	0	0	-47 494
900223 Kirjaston muutostyöt	80 000	104 018	0	0	-24 018
900225 Yhtenäiskoulu	80 000	59 800	0	0	20 200
900231 Kunnanvarasto	20 000	32 465	0	0	-12 465
900241 Ruununkartano	248 000	12 213	60 000	0	175 787
900249 Kuivaamon kamarit	12 000	14 119	0	0	-2 119
900256 Juustola	400 000	292 951	0	0	107 049
TALONRAKENNUS YHTEENSÄ	1 880 000	1 573 286	60 000	0	246 714
900401 Kaavateiden rakentaminen	50 000	57 627	0	0	-7 627
900402 Tienvarsiopastuksen muutokset	10 000	3 500	0	0	6 500
900411 Urheilualueiden rakentaminen	10 000	17 532	0	0	-7 532
900412 Puistojen rakentaminen	10 000	6 580	0	0	3 420
900415 Lähiliikuntapaikka	20 000	14 635	0	0	5 365
900432 Satamat	10 000	8 351	0	0	1 649
900450 Rokuan hankkeet	10 000	0	0	0	10 000
900455 Oulujoen hankkeet	62 000	67 851	6 000	14 005	2 154
JULKINEN KÄYTTÖM. YHT.	182 000	176 077	6 000	14 005	13 929
IRTAIMISTO					
900100 Kalusto/sivistys	90 000	69 620	0	0	20 380
900150 Kalusto/tekninen (ent. konekesk.kalus)	25 000	25 197	0	0	-197
IRTAIMISTO YHTEENSÄ	115 000	94 817	0	0	20 183
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	2 177 000	1 844 180	66 000	52 147	318 967
Nettoinvestoinnit		1 830 174			

Investointiosassa esitetään varsinaiset investoinnit eikä luvuissa ole yhtiöittämisestä johtuvia eriä kuten Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n osakkeiden hankintamenon muodostumista.

6.4 Rahoitusosan toteutumisvertailu

RAHOITUSLASKELMA PERUSKUNTA	TA 2016	MUUTOS	TA+MUUTOS	TOTEUTUMA	POIKKEAMA	KÄYTTÖ %
VUOSIKATE	1 389 441		1 389 441	1 490 739,12	-101 298,12	107,3
SATUNNAISET ERÄT				610 769,42	-610 769,42	-100,0
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT				-603 628,31	603 628,31	-100,0
TOIMINNAN RAHAVIRTA	1 389 441		1 389 441	1 497 880,23	-108 439,23	107,8
INVESTOINTIMENOT	-1 677 000	-500 000	-2 177 000	-3 491 730,33	1 314 730,33	160,4
RAHOITUSOSUUDET						
INVESTOINTEIHIN	66 000		66 000	9 055,48	56 944,52	13,7
PYS.VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULO				1 803 513,96	-1 803 513,96	-100,0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 611 000	-500 000	-2 111 000	-1 679 160,89	-431 839,11	79,5
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-221 559	-500 000	-721 559	-181 280,66	-540 278,34	25,1
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	6 000		6 000	-45 951,20	51 951,20	-765,9
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYKSET				-50 000,00	50 000,00	-100,0
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	6 000		6 000	4 048,80	1 951,20	67,5
LAINAKANNAN MUUTOKSET	342 946		342 946	-870 735,74	1 213 681,74	-253,9
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	2 000 000		2 000 000		2 000 000,00	0,0
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-1 657 054		-1 657 054	-1 670 735,74	13 681,74	100,8
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS				800 000,00	-800 000,00	-100,0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				35 749,33	-35 749,33	-100,0
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOM. MUUTOS				-2 600,76	2 600,76	-100,0
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS						
SAAMISTEN MUUTOS				-374 476,71	374 476,71	-100,0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS				412 826,80	-412 826,80	100,0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	348 946		348 946	-532 928,60	881 874,60	-152,7
RAHAVAROJEN MUUTOS	127 387	-500 000	-372 613	-714 209,26	341 596,26	191,7
RAHAVARAT 31.12.				631 807,11	-631 807,11	-100,0
RAHAVARAT 1.1.				1 346 016,37	-1 346 016,37	-100,0
RAHAVAROJEN MUUTOS				-714 209,26	714 209,26	100,0

6.5 Tase / Peruskunta

TASE/PERUSKUNTA			VASTATTAVAA		
VASTAAVAA	2016	2015		2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT	25 238 932,78	24 326 270,98	OMA PÄÄOMA	14 782 566,19	13 693 984,24
Aineettomat hyödykkeet	28 615,80	38 427,00	Peruspääoma	10 523 049,40	10 523 049,40
Aineelliset hyödykkeet	19 619 272,36	19 233 506,02	Arvonkorotusrahasto	1 566 842,88	1 566 842,88
Maa- ja vesialueet	3 159 715,17	3 161 397,05	Edellisten tilikausien yli/	1 952 100,97	614 851,28
Rakennukset	14 419 115,88	13 602 366,08	Tilikauden yli-/alijäämä	740 572,94	989 240,68
			POISTOERO JA		
Kiinteät rakenteet ja lait	1 078 730,74	1 102 295,43	VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 036 540,54	1 091 683,54
Koneet ja kalusto	526 684,36	533 701,36	Poistoero	1 036 540,54	1 091 683,54
Muut aineelliset hyödykkeet	61 439,05	61 439,05	PAKOLLISET VARAUKSET	190 233,27	190 233,27
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	373 587,16	772 307,05	Muut pakolliset varaukset	190 233,27	190 233,27
			TOIMEKSIANTOJEN		
Sijoitukset	5 591 044,62	5 054 337,96	PÄÄOMAT	11 683,22	14 283,98
Osakkeet ja osuudet	4 277 375,22	3 786 619,76	Lahjoitusrahastojen pääomat	7 364,32	9 777,87
Muut lainasaamiset	1 277 700,40	1 227 700,40	Muut toimeksiantojen pääomat	4 318,90	4 506,11
Muut saamiset	35 969,00	40 017,80	VIERAS PÄÄOMA	13 006 764,85	13 465 110,56
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 788 855,29	4 129 024,61	Pitkäaikainen	8 446 573,19	10 079 415,79
Vaihto-omaisuus	9 318,68	9 318,68	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	8 216 899,32	9 617 522,50
Saamiset	3 147 729,50	2 773 689,56	Lainat julkisyhteisöiltä	222 020,00	455 740,84
Pitkäaikaiset saamiset	910 989,48	525 373,07	Saadut ennakot	7 653,87	6 152,45
Myyntisaamiset	282 309,60	294 516,72	Lyhytaikainen	4 560 191,66	3 385 694,77
Lainasaamiset	628 679,88	230 856,35	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	1 400 420,70	1 324 615,54
Lyhytaikaiset saamiset	2 236 740,02	2 248 316,49	Lainat julkisyhteisöiltä	233 720,84	345 917,72
Myyntisaamiset	926 884,44	922 730,01	Lainat muilta luotonantajilta	800 000,00	
Lainasaamiset	67 976,22	52 100,84	Ostovelat	650 279,47	675 084,90
Muut saamiset	64 869,03	95 921,83	Muut velat	158 451,49	130 999,90
Siirtosaamiset	1 177 010,33	1 177 563,81	Siirtovelat	1 317 319,16	909 076,71
Rahoitusarvopaperit	338 308,46	298 708,85			
Muut arvopaperit	338 308,46	298 708,85			
Rahat ja pankkisaamiset	293 498,65	1 047 307,52			
VASTAAVAA	29 027 788,07	28 455 295,59	VASTATTAVAA	29 027 788,07	28 455 295,59

6.6 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen toteutumisesta

	Sitovuus	TP 2015	TP 2016	Muutos edell.	TA 2016	Toteuma %	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA							
Hallinto-osasto							
Vaalit	N	830	0	-830			830
Tarkastustoimi	N	-11 848	-13 696	-1 848	-16 910	81,0 %	3 214
Hallinto- ja talouspalvelut	N	-870 714	-781 512	89 202	-846 997	92,3 %	65 485
Elinkeinotoimi	N	-253 563	-373 989	-120 426	-314 258	119,0 %	-59 731
Maaseututoimi	N	-57 069	-59 976	-2 907	-69 814	85,9 %	9 838
Vapaa-aikapalvelut	N		-245				
Työllistäminen	N	-120 602	-260 956	-140 354	-256 220	101,8 %	-4 736
Oulunkaaren kuntayhtymä	N	-13 953 375	-14 496 763	-543 388	-13 939 249	104,0 %	-557 514
Ostopalvelut muilta	N	-111 485	-99 192	12 293	-102 246	97,0 %	3 054
Kunnanhallitus yhteensä	N	-15 377 826	-16 086 329	-708 503	-15 545 694	103,5 %	-540 635
Sivistyslautakunta							
Sivistystoimen hallinto	N	-119 340	-135 602	-16 262	-138 326	98,0 %	2 724
Perusopetus	N	-3 102 487	-3 083 416	19 071	-3 263 783	94,5 %	180 367
Lukio- ja aikuisopetus	N	-870 392	-836 573	33 819	-921 495	90,8 %	84 922
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	N	-228 076	-230 788	-2 712	-243 489	94,8 %	12 701
Vapaa-aikapalvelut	N	-171 442	-185 791	-14 349	-200 219	92,8 %	14 428
Työllistäminen	N	-35 469	-38 369	-2 900	-37 029	103,6 %	-1 340
Päivähoito	N	-1 085 680	-1 001 756	83 924	-1 152 274	86,9 %	150 518
Sivistysltk yhteensä	N	-5 612 886	-5 512 295	100 591	-5 956 615	92,5 %	444 320
Ympäristölautakunta							
Hallinto	N	-192 372	-202 703	-10 331	-195 020	103,9 %	-7 683
Viranomaispalvelut	N	-339 070	-407 980	-68 910	-363 730	112,2 %	-44 250
Rakentaminen ja kunnossapito	N	-1 010 303	-959 249	51 054	-876 590	109,4 %	-82 659
Ravitsemis- ja siivouspalvelut	N	62 360	123 739	61 379	0		123 739
Asuntopalvelut	N	28 120	42 915	14 795	-14 460	-296,8 %	57 375
Työllistäminen	N	-55 609	-85 306	-29 697	-74 620	114,3 %	-10 686
Ympäristöltk yhteensä	N	-1 506 874	-1 488 584	18 290	-1 524 420	97,6 %	35 836
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ		-22 497 586	-23 087 208	-589 622	-23 026 729	100,3 %	-60 479

7 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

7.1 Tuloslaskelma (peruskunta ja liikelaitokset)

Peruskunta ja liikelaitokset

Tuloslaskelma (ulk.)		Muutos (lisäys +, väh. -)		
	2016	2015	euroa	%
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 271 022,76	2 227 747,93	43 274,83	1,9
Maksutuotot	259 994,79	264 103,46	-4 108,67	-1,6
Tuet ja avustukset	422 530,78	352 711,00	69 819,78	19,8
Muut toimintatuotot	885 107,28	903 985,55	-18 878,27	-2,1
Toimintatuotot yhteensä	3 838 655,61	3 748 547,94	90 107,67	2,4
Valmistus omaan käyttöön	22 805,90	45 698,90	-22 893,00	-50,1
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-7 427 776,25	-7 343 536,42	-84 239,83	1,1
Palkat ja palkkiot	-5 483 326,00	-5 330 969,79	-152 356,21	2,9
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 684 567,66	-1 728 443,72	43 876,06	-2,5
Muut henkilösivukulut	-259 882,59	-284 122,91	24 240,32	-8,5
Palvelujen ostot	-16 766 165,60	-16 083 298,84	-682 866,76	4,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 630 778,19	-1 670 235,20	39 457,01	-2,4
Avustukset	-420 291,76	-447 616,43	27 324,67	-6,1
Muut toimintakulut	-170 167,63	-314 268,95	144 101,32	-45,9
Toimintakulut yhteensä	-26 415 179,43	-25 858 955,84	-556 223,59	2,2
Toimintakate	-22 553 717,92	-22 064 709,00	-489 008,92	2,2
Verotulot	11 407 842,06	11 509 100,64	-101 258,58	-0,9
Valtionosuudet	13 175 591,00	13 085 145,00	90 446,00	0,7
Rahoitustuotot ja kulut:				
Korkotuotot	8 219,49	9 997,73	-1 778,24	-17,8
Muut rahoitustuotot	76 235,48	30 137,60	46 097,88	153,0
Korkokulut	-172 283,64	-161 208,80	-11 074,84	6,9
Muut rahoituskulut	-704,10	-499,48	-204,62	41,0
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	-88 532,77	-121 572,95	33 040,18	-27,2
Vuosikate	1 941 182,37	2 407 963,69	-466 781,32	-19,4
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 312 039,33	-1 448 280,70	136 241,37	-9,4
Arvonalentumiset	-468 415,60			
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	522 367,06			
Tilikauden tulos	683 094,50	959 682,99	-276 588,49	-28,8
Poistoeron lisäys -/ vähennys +	57 478,44	57 890,57	-412,13	-0,7
Varausten lisäys-/vähennys+				
Rahastojen lisäys-/vähennys+				
Tilikauden ali-/yli jäämä	740 572,94	1 017 573,56	-277 000,62	-27,2
TULOSLASKELMAN TUNNUSL.				
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	14,52 %	14,47 %		
Vuosikate poistoista %	109,03 %	166,26 %		
Vuosikate, euroa/asukas	638	783		
Asukasmäärä	3 043	3074		

7.2 Rahoituslaskelma (peruskunta)

	31.12.2016	31.12.2015
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 490 739,12	2 058 330,31
Satunnaiset erät	610 769,42	
Tulorahoituksen korjauserät	-603 628,31	19 168,09
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 497 880,23	2 077 498,40
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 491 730,33	-1 688 749,92
Rah.osuudet investointimenoihin	9 055,48	5 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 803 513,96	513 596,45
Investointien rahavirta yhteensä	-1 679 160,89	-1 170 153,47
Toiminnan ja investointien rahavirta	-181 280,66	907 344,93
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-50 000,00	120 254,36
Antolainasaamisten vähennykset	4 048,80	2 015,21
Antolainauksen muutokset yhteensä	-45 951,20	122 269,57
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		2 026 537,03
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 670 735,74	-1 802 201,59
Lyhytaikaisten lainojen muutos	800 000,00	-1 200 000,00
Lainakannan muutokset yhteensä	-870 735,74	-975 664,56
Oman pääoman muutokset	348 009,01	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.antojen varojen ja pääomien muutokset	-2 600,76	8 614,61
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	-374 473,71	-174 753,32
Korottomien velkojen muutos	412 826,80	79 388,93
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	35 749,33	-86 749,78
Rahoituksen rahavirta	-532 928,60	-940 144,77
Rahavarojen muutos	-714 209,26	-32 799,84
Rahavarat 31.12	631 807,11	1 346 016,37
Rahavarat 1.1	1 346 016,37	1 378 816,21
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirta	-181 280,66	907 344,93
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5.vuodelta	1 896 329,74	2 077 610,40
Investointien tulorahoitus, %	81,45	122,25
Lainanhoitokate	0,90	1,13
Kassan riittävyys (pv)	7,79	17,0
Asukasmäärä	3043	3074

Laskelma eikä esitetyt vertailutiedot vuodelta 2015 sisällä liikelaitoksia eivätkä ole siten vertailukelpoisia aiempien vuosien tilinpäätösten kanssa. Investointien tulorahoitus –tunnusluku laskettu todellisen investointien omahankintamenon mukaisesti (1 830 174 euroa) eikä siinä ole mukana yhtiöittämisen seurauksena syntynyttä Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n osakkeiden hankintamenoa.

7.3 Tase (peruskunta)

TASE/PERUSKUNTA			VASTATTAVAA		
VASTAAVAA	2016	2015		2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT	25 238 932,78	24 326 270,98	OMA PÄÄOMA	14 782 566,19	13 693 984,24
Aineettomat hyödykkeet	28 615,80	38 427,00	Peruspääoma	10 523 049,40	10 523 049,40
Aineelliset hyödykkeet	19 619 272,36	19 233 506,02	Arvonkorotusrahasto	1 566 842,88	1 566 842,88
Maa- ja vesialueet	3 159 715,17	3 161 397,05	Edellisten tilikausien yli/	1 952 100,97	614 851,28
Rakennukset	14 419 115,88	13 602 366,08	Tilikauden yli-/alijäämä	740 572,94	989 240,68
			POISTOERO JA		
Kiinteät rakenteet ja lait	1 078 730,74	1 102 295,43	VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 036 540,54	1 091 683,54
Koneet ja kalusto	526 684,36	533 701,36	Poistoero	1 036 540,54	1 091 683,54
Muut aineelliset hyödykkeet	61 439,05	61 439,05	PAKOLLISET VARAUKSET	190 233,27	190 233,27
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	373 587,16	772 307,05	Muut pakolliset varaukset	190 233,27	190 233,27
			TOIMEKSIANTOJEN		
Sijoitukset	5 591 044,62	5 054 337,96	PÄÄOMAT	11 683,22	14 283,98
Osakkeet ja osuudet	4 277 375,22	3 786 619,76	Lahjoitusrahastojen pääomat	7 364,32	9 777,87
Muut lainasaamiset	1 277 700,40	1 227 700,40	Muut toimeksiantojen pääomat	4 318,90	4 506,11
Muut saamiset	35 969,00	40 017,80	VIERAS PÄÄOMA	13 006 764,85	13 465 110,56
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 788 855,29	4 129 024,61	Pitkäaikainen	8 446 573,19	10 079 415,79
Vaihto-omaisuus	9 318,68	9 318,68	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	8 216 899,32	9 617 522,50
Saamiset	3 147 729,50	2 773 689,56	Lainat julkisyhteisöiltä	222 020,00	455 740,84
Pitkäaikaiset saamiset	910 989,48	525 373,07	Saadut ennakat	7 653,87	6 152,45
Myyntisaamiset	282 309,60	294 516,72	Lyhytaikainen	4 560 191,66	3 385 694,77
Lainasaamiset	628 679,88	230 856,35	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	1 400 420,70	1 324 615,54
Lyhytaikaiset saamiset	2 236 740,02	2 248 316,49	Lainat julkisyhteisöiltä	233 720,84	345 917,72
Myyntisaamiset	926 884,44	922 730,01	Lainat muilta luotonantajilta	800 000,00	
Lainasaamiset	67 976,22	52 100,84	Ostovelat	650 279,47	675 084,90
Muut saamiset	64 869,03	95 921,83	Muut velat	158 451,49	130 999,90
Siirtosaamiset	1 177 010,33	1 177 563,81	Siirtovelat	1 317 319,16	909 076,71
Rahoitusarvopaperit	338 308,46	298 708,85			
Muut arvopaperit	338 308,46	298 708,85			
Rahat ja pankkisaamiset	293 498,65	1 047 307,52			
VASTAAVAA	29 027 788,07	28 455 295,59	VASTATTAVAA	29 027 788,07	28 455 295,59

Taselaskelma ja sen vertailutiedot vuodelta 2015 sisältävät vain peruskunnan luvut eikä ne sisällä liikelaitosten taselukuja. Siten se ei ole vertailukelpoinen aiempien vuosien tilinpäätösten kanssa.

TASEEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Omavaraisuusaste, %	55,17	52,64
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	47,49	49,15
Kertynyt yli-/alijäämä	2 692 674	1 604 092
Kertynyt yli-/alijäämä, € /asukas	885	522
Lainakanta 31.12	10 873 061	11 743 797
Lainat euroa / asukas	3 573	3 820
Lainasaamiset 31.12	1 227 700	1 349 970
Asukasmäärä 31.12	3 043	3 074

7.4 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toimintatuotot	26 872 009,18	26 141 705,37
Toimintakulut	-48 591 844,37	-47 370 824,47
Osuus osakkuusyht. voitosta (tappiosta)	-3 346,38	3 974,03
Toimintakate	-21 723 181,57	-21 225 145,07
Verotulot	11 392 508,29	11 493 523,43
Valtionosuudet	13 175 591,00	13 085 145,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-115 780,05	-165 155,03
Korkotuotot	10 053,42	11 366,32
Muut rahoitustuotot	79 944,37	36 952,38
Korkokulut	-203 041,73	-208 727,79
Muut rahoituskulut	-2 736,11	-4 745,94
Vuosikate	2 729 137,67	3 188 368,33
Poistot ja arvonalentumiset	-2 388 896,43	-2 111 398,98
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 920 480,83	-2 111 398,98
Arvonalentumiset	-468 415,60	
Satunnaiset erät	1 467,39	
Tilikauden tulos	341 708,63	1 076 969,35
Tilinpäätössiirrot	52 684,10	135 388,54
Tilikauden verot	-2 581,71	-463,33
Laskennalliset verot	-1 713,33	135,86
Vähemmistöosuudet	-1 818,47	-840,85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	388 279,22	1 211 189,57

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	55,30	55,19
Vuosikate poistoista %	114,24	151,01
Vuosikate, euroa/asukas	896,86	1036,87
Asukasmäärä	3043	3075

7.5 Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA	2016	2015
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
VUOSIKATE	2 278 773,73	3 188 368,33
SATUNNAISET ERÄT	1 467,39	
TILIKAUDEN VEROT	-2 581,71	-463,33
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	141 569,85	-18 294,89
TOIMINNAN RAHAVIRTA	2 419 229,26	3 169 610,11
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
INVESTOINTIMENOT	-2 339 666,85	-3 275 106,24
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTEIHIN	9 055,48	161 507,00
PYS.VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULO	59 625,55	536 073,84
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 270 985,82	-2 577 525,40
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	148 243,44	592 084,71
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYKSET	-53 864,01	94 696,16
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	6 064,02	4 030,43
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	-47 799,99	98 726,59
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	364 631,28	3 019 656,83
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-2 090 160,82	-2 282 277,85
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	776 858,53	-1 199 183,80
LAINAKANNAN MUUTOKSET	-948 671,01	-461 804,82
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	-9 738,06	-12 109,80
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOM. MUUTOS	-2 958,29	8 300,43
VAIHTO-OMAISSUUDEN MUUTOS	-5 257,70	-3 477,01
SAAMISTEN MUUTOS	1 446 911,81	692 026,74
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-1 054 314,39	-893 605,98
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	384 381,43	-196 755,82
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-621 827,63	-571 943,85
RAHAVAROJEN MUUTOS	-473 584,19	20 140,86
RAHAVARAT 31.12.	2 837 533,80	3 120 367,82
RAHAVARAT 1.1.	3 120 367,82	3 100 226,96
*Liikelaistosten rahavarojen muutos v. 2016	190 750,17	
RAHAVAROJEN MUUTOS	-473 584,19	20 140,86

* Lisätty kaukolämpö- ja vesihuoltoliikelaistosten rahavarojen muutos v. 2016.

Laskelma ei muutoin sisällä liikelaistosten rahoituslaskelman lukuja.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toiminnan ja investointien rahavirta	148 243,44	592 084,71
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	1 587 928,45	-838 013,73
Investointien tulo-rahoitus, %	97,78	102,40
Lainanhoitokate	1,08	1,36
Kassan riittävyys (pv)	19,48	21,39
Asukasmäärä	3043	3075

7.6 Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE JA SEN
TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2016	2015	VASTATTAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT	30 595 992,41	30 279 157,31	OMA PÄÄOMA	14 975 472,69	14 585 488,82
Aineettomat hyödykkeet	143 203,90	156 230,47	Peruspääoma	10 523 049,71	10 523 049,71
Aineettomat oikeudet	83 880,71	86 018,10	Arvonkorotusrahasto	1 566 842,88	1 566 842,88
Muut pitkävaikutteiset menot	34 334,17	45 527,60	Muut omat rahastot	67 968,76	66 264,11
Ennakkomaksut	24 989,02	24 684,77	Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 429 332,12	1 218 142,52
Aineelliset hyödykkeet	30 071 771,12	29 776 137,04	Tilikauden yli-/alijäämä	388 279,22	1 211 189,60
Maa- ja vesialueet	3 401 018,47	3 406 540,11	VÄHEMMISTÖOSUUDET	22 386,69	20 568,23
Rakennukset	19 819 851,16	19 944 283,14	PAKOLLISET VARAUKSET	528 602,48	397 491,84
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 911 017,50	4 034 187,32	Muut pakolliset varaukset	528 602,48	397 491,84
Koneet ja kalusto	2 087 135,01	1 202 367,71	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	15 802,63	8 983,05
Muut aineelliset hyödykkeet	67 488,33	67 343,04	Lahjoitusrahastojen pääomat	7 505,78	210,09
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	785 260,65	1 121 415,72	Muut toimeksiantojen pääomat	8 296,85	8 772,96
Sijoitukset	381 017,39	346 789,80	VIERAS PÄÄOMA	21 684 052,05	21 948 681,45
Osakkuusyhteisöosuudet	36 757,80	33 393,85	Pitkäaikainen	12 432 026,42	14 489 652,42
Muut osakkeet ja osuudet	187 223,22	220 058,43	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 668 068,92	13 143 317,30
Joukkovelkakirjalainasaamiset	14 043,27		Lainat julkisyhteisöiltä	755 705,44	1 032 618,57
Muut lainasaamiset	84 458,18	32 156,60	Saadut ennakot	7 653,87	6 152,45
Muut saamiset	58 534,92	61 180,92	Ostovelat	598,19	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 630 324,13	6 682 056,08	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat		307 564,10
Vaihto-omaisuus	98 535,84	93 278,15	Lyhytaikainen	9 252 025,63	7 459 029,03
Saamiset	3 694 254,49	3 478 187,98	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 688 463,12	1 912 737,28
Pitkäaikaiset saamiset	910 989,48	521 740,23	Lainat julkisyhteisöiltä	276 913,14	389 110,02
Myyntisaamiset	282 309,60	294 516,72	Saadut ennakot	14 201,51	13 713,57
Lainasaamiset	628 679,88	227 223,51	Ostovelat	1 825 021,01	1 773 053,56
Lyhytaikaiset saamiset	2 783 265,01	2 956 447,75	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 162 304,33	395 034,11
Myyntisaamiset	1 945 928,49	1 972 246,86	Siirtovelat	3 277 129,03	2 969 100,32
Lainasaamiset	52 748,66	30 910,51	Laskennallinen verovelka	7 993,49	6 280,17
Muut saamiset	255 070,30	436 839,45	VASTATTAVAA	37 226 316,54	36 961 213,39
Siirtosaamiset	529 517,56	516 450,93	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Rahoitusarvopaperit	431 635,47	385 234,94	Konsernin omavaraisuus %	40,31	39,54
Osakkeet ja osuudet	155,09	155,09	Suhteellinen velkaantuneisuus	42,11	43,23
Sijoitukset			Kertynyt ylijäämä	2 817 611,34	2 429 332,12
rahamarkkinainstrumentteihin	93 171,92	86 371,00	Kertynyt ylijäämä €/asukas	925,93	790,03
Muut arvopaperit	338 308,46	298 708,85	Konsernin lainakanta 31.12.	15 397 742,30	16 791 627,44
Rahat ja pankkisaamiset	2 405 898,33	2 725 355,01	Konsernin lainat eur/asukas	5 060,05	5 460,69
VASTAAVAA	37 226 316,54	36 961 213,39	Lainasaamiset 31.12.	98 501,45	32 156,00
			Asukkaat	3043	3075

8 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

2. Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tilinpäätöksessä tulee huomioida, että sekä kaukolämpö- että vesihuoltoliikelaitosten liiketoiminnat on yhtiöitytetty 31.12.2016 ennen tilinpäätöshetkeä Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:öön. Tämän seurauksena liikelaitosten varat ja velat ovat siirtyneet ennen tilinpäätöshetkeä yhtiöön eikä kunnan taseluvut eikä rahoituslaskelma sisällä liikelaitosten lukuja. Tuloslaskema (kunta+liikel.) sisältää liikelaitosten tuloslaskelman luvut. Rahoituslaskelma ja tase sisältävät Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n osakkeiden hankintameno muodostumisen (yht. 1 652 500 euroa). Yhtiöittämisestä aiheutuneet laskennalliset tuotot on esitetty satunnaisissa tuotoissa. Konsernitaseeseen Vaalan Vesi ja Lämpö Oy on yhdistelty sen avaavaan taseen perusteella.

3. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kunnan omistamat tytäryhteisöt ja kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisö, joissa kunta on jäsenenä. Tytäryhteisöjen osalta keskinäisen omistuksen eliminointi on suoritettu nimellis- eli pariarvoarvomenetelmällä.

Konserniyhteisöjen keskinäiset tulot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset vaihto- ja käyttöomaisuuteen sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Kiinteistötytäryhteisöjen käyttöomaisuuden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisön oman pääoman erään edellisten tilikausien ylijäämää (alijäämää) ja tilikauden ylijäämää (alijäämää) vastaan.

4. Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on vuonna 2016 siirretty uuden kuntalain mukaisesti konsernitaseeseen edellisten tilikausien yli- tai alijäämä –tilille. Konsernitilinpäätös on laadittu ensimmäisen kerran uuden kuntalain edellyttämällä tavalla vuonna 2015.

5. Osakkuusyhteisö Humanpolis Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

8.1 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6

Toimintatuotot (sis. erät eliminoitu)

	2016	2015	2016	2015
Yleishallinto	400 834,43	413 577,43	229 966,15	245 248,12
Sosiaali - ja terveystuotot	21 968 885,48	27 129 736,00		
Sivistystuotot	453 751,98	417 337,39	453 751,98	417 337,39
Tekniset palvelut	2 983 309,89	3 046 304,44	2 087 543,77	2 108 776,62
Liikelaitokset				
Kaukolämpölaitos	400 978,07	361 399,03	403 006,62	361 399,03
Vesihuoltolaitos	664 249,33	626 908,49	664 387,09	626 908,49
Yhteensä	26 872 009,18	31 995 262,78	3 838 655,61	3 759 669,65

Liitetieto 7

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta, kiinteistöveroon ja muihin verotuloihin (kuntajaoston tuloslaskelmaohje 5.1)

Verotulojen erittely	2016	2015
Kunnan tulovero	8 105 316,05	8 293 080,16
Osuus yhteisöveron tuotoista	602 115,08	668 196,16
Kiinteistövero	2 700 410,93	2 547 824,32
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	11 407 842,06	11 509 100,64

Liitetieto 8

Valtionosuudet eriteltyinä

(Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus ja siirtymätasaus sisältyvät laskennallisiin valtionosuuksiin)

Valtionosuuksien erittely	2016	2015
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	10 569 019	10 491 155
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	2 702 930	2 745 519
Järjestelmämuutoksen tasaus		
Opetus - ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-96 358	-151 529
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet yhteensä	13 175 591	13 085 145

Liitetieto 9

Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin

	Kunta	
	2016	2015
Asiakaspalvelujen ostot	14 069 273	13 353 825
Muiden palvelujen ostot	3 568 209	3 559 349
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	17 637 482	16 913 174

Liitetieto 10

Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltyinä (Kuntal19.2 §)

Vaalan kunta ei ole tukenut valtuustoryhmiä.

Liitetieto 11

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa (Kvalt. 13.12.2012 § 68). Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät

Muut pitkävaikuttiset menot	2 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	40 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 vuotta	Tasapoisto
Talusrakennukset	10 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	40 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 - 22 %	Menojäännöspoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	20 vuotta	Tasapoisto
Kaukolämpölaitoksen laitoskoneet ja laitteet	20 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta	Tasapoisto
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	

Maa- ja vesialueista, arvo- ja taide-esineistä, osakkeista ja osuuksista sekä keskeneräisistä hankinnoista ei tehdä poistoja. Pienhankintaraja on 1.1.2010 lukien 10.000 euroa, jota pienemmät hankinnat kirjataan tilikauden aikana kuluksi.

Tilikauden 2016 aikana on päätetty muuttaa poistosuunnitelmaa seuraavasti:

- Lisätty kaukolämpölaitoksen laitoskoneiden ja -laitteiden poistosuunnitelma: tasapoisto 20 vuotta (noudatetaan 1.1.2016 alkaen tehdyille investoinneille, aiemmin 20 %:n menojäännöspoisto)
- Muutettu kadut, tiet, torit ja puistot -kohdan poistosuunnitelma 20 vuoden tasapoistoksi (noudatetaan 1.1.2017 alkaen tehdyille investoinneille, aiemmin 15 %:n menojäännöspoisto)

Liitetieto 12

Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Eläkevastuu 1.1 *)				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Eläkevastuu 31.12. *)				
Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1.	25 071	20 243		
Lisäykset tilikaudella	5 058	4 828		
Vähennykset tilikaudella				
Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.	30 129	25 071		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.				
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. (ky)	435 328	456 803		
Lisäykset tilikaudella	63 144			
Vähennykset tilikaudella		-21 476		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12. (ky)	498 472	435 328		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	20 243	20 243	190 233	
Lisäykset tilikaudella	9 887			190 233
Vähennykset tilikaudella				
Muut pakolliset varaukset 31.12.	30 130	20 243	190 233	190 233

*) Sisältää ns. vanhojen eläkkeiden eläkevastuun ja varhennetun eläkkeen eläkealeneneman korvaukseksi myönnettyt eläkkeet.

Liitetieto 13

Selvitys olennaisista **muihin toimintatuottoihin** sisällyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja olennaisista **muihin toimintakuluihin** sisällyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappioista (kuntajaoston tuloslaskelmaohje luvut 2.3 ja 4.5)

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja –tappiot

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot			7 266	4 056
Rakennusten luovutusvoitot				33 403
Muut luovutusvoitot	837			
Luovutusvoitot yhteensä	837		7 266	37 459
Muut toimintakulut				
kiinteistön luovutustappio			7 141	
Luovutustappiot yhteensä			7 141	56 627

Liitetieto 14

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

Satunnaiset tuotot	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Vaalan kunnan liikelaitosten yhtiöittäminen, josta myyntivoittoa			509 133	
Liikelaitosten tilikauden tulokset			88 402	
Kaukolämpöliikelaitoksen poistoero			13 234	
Taloyhtiöiden satunnaiset tuotot	1467			
	1 467		610 769	

Liitetieto 15

Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisällyvistä tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä, (jos ne ovat olennaisia) (KPA 2:3. 1§ 5-kohta)

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2016	2015
Osinkotuotot muista yhteisöistä	23 095,00	18 925,50
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	24,74	133,00
Yhteensä	23 119,74	19 058,50

Liitetieto 16

Erittely poistoeron muutoksista.

Jos poistoeron muutokseen sisältyy verotussyistä tehtyä poistoeroa, on poistoeron muutos eriteltävä.

Vaalan kunnalla ei ole verotussyistä tehtyä poistoeroa.

8.2 Tasetta koskevat liitetiedot

Liitetieto 17

Lainan liikenteeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset.

Vaalan kunnalla ei ole.

Liitetieto 18

Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmäärittäminen (KPA 2:4.1 § 6 kohta)

Arvonkorotukset	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut pitkävaikutteiset menot				
Arvo 1.1.				
Arvonkorotukset				
Arvonkorotuksen purku				
Arvo 31.12.				
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	1 566 843	1 569 366	1 566 843	1 569 366
Arvonkorotukset				
Arvonkorotuksen purku		2 523		2 523
Arvo 31.12.				
Arvonkorotukset yhteensä	1 566 843	1 566 843	1 566 843	1 566 843

Vain Vaalan kunnalla arvonkorotuksia.

Liitetieto 19

19a) TAULUKKO

KUNTA 31.12.2016

KÄYTTÖMAISUUS (liitetieto 19a)

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						Yhteensä	Aineettomat ja aineelliset yhteensä	
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkäv. menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Maa-alueen arvonkorotus	Taide-esineet	Rakennukset	Ennakkomaks ja kesken-eräiset	Kiinteät rakenteet ja laitteet			Koneet ja kalusto
Poistamaton hank.meno 1.1.2016		38 427,00	38 427,00	1 594 554,17	1 566 842,88	61 439,05	13 602 366,08	772 307,05	1 102 295,43	533 701,36	19 233 506,02	19 271 933,02
Lisäykset tilikauden aikana							1 907 136,92		158 702,20	121 804,43	2 187 643,55	2 187 643,55
Rahoitusosuudet tilikaudella									-14 005,48		-506 556,71	-506 556,71
Vähennykset tilikauden aikana				-1 681,88			-504 874,83				-506 556,71	-506 556,71
Siirrot erien välillä		0,00					55 256,67	-398 719,89				
Tilikauden poisto		-9 811,20	-9 811,20				-640 768,96		-168 261,41	-128 821,43	-937 851,80	-947 663,00
Arvonlenn. ja niiden palautukset												
Poistamaton hank.meno 31.12.2016		28 615,80	28 615,80	1 592 872,29	1 566 842,88	61 439,05	14 419 115,88	373 587,16	1 078 730,74	526 684,36	19 619 272,36	19 647 888,16
Arvonkorotukset												
KIRJANPITOARVO 31.12.2016		28 615,80	28 615,80	1 592 872,29	1 566 842,88	61 439,05	14 419 115,88	373 587,16	1 078 730,74	526 684,36	19 619 272,36	19 647 888,16

Liitetieto 20–22.

VAALAN KUNNAN KONSERNIYHTEISÖT 31.12.2016	Kotipaikka	Kunnan	Konsernin	Kuntakonsernin osuus		
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pääomasta €	vieraasta pääomasta €	tilikauden + voitosta - tappiosta €
Tytäryhteisöt						
Kiint.Oy Vaalan Niska	Vaala	100	100	224 062,00	2 462 284,00	54 278,00
As.Oy Uitonkartano	Vaala	100	100	7 930,00	561 053,00	987,00
Kiint.Oy Vaalahaka	Vaala	100	100	201 158,00	25 872,00	201 158,00
Osakkuusyhteisö						
Humanpolis Oy	Utajärvi	33,32	33,32	-35 614,00	74 761,00	-4 050,00
Kuntayhtymät						
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ky	Oulu	1,482	1,482	2 315 405,00	3 208 376,00	79 707,00
Kainuun Jätehuollon ky	Kajaani	4,5986	4,5986	29 472,00	2 954 010,00	20 765,00
Oulunkaaren Seutukunnan ky	Ii	12,434	12,434	-143 658,00	1 693 157,00	14 586,28

Liitetieto 23

Erikseen pitkä ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä sekä osakkuus- ja omistusyhteisöiltä

	2016		2015	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
<i>Saamiset tytäryhteisöiltä</i>				
Myyntisaamiset		510 030		514 764
Lainasaamiset	1 677 700		1 227 700	
Muut saamiset	854 939			
Siirtosaamiset				
Yhteensä	2 532 639	510 030	1 227 700	514 764
<i>Saamiset kuntayhtymiltä joissa kunta jäsenenä</i>				
Myyntisaamiset	112 030			75 128
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				133
Yhteensä	112 030			75 261
<i>Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä</i>				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset	303 110			
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä				
Saamiset yhteensä	303 110	510 030	1 227 700	590 025

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	25	133	25	133
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	84 812	101 006	32 000	50 783
Yksit.teiden tiekuntien omavastuut	19 500	137 057	19 500	137 057
EU-tuet ja avustukset		1 178		
Projektit				
Muut tulojäämät	272 045	236 117	114 620	148 403
Tulojäämät yhteensä		475 491		336 376
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	376 382	475 491	166 145	336 376

5.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tili-kauden aikana

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	10 523 049	10 523 049	10 523 049	10 523 049
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	10 523 049	10 523 049	10 523 049	10 523 049
Arvonkorotusrahasto 1.1.	1 566 843	1 569 366	1 566 843	1 569 366
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.	1 566 843	1 566 843	1 566 843	1 566 843
Muut omat rahastot 1.1.	66 264	60 673		
Siirrot rahastoon	1 705	5 591		
Siirrot rahastosta				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	67 969	66 264		
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 1.1.	2 429 332	1 218 143	1 952 101	934 527
Siirto vahinkorahastoon				
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 31.12.	2 429 332	1 218 143	1 952 101	934 527
Tilikauden yli-/alijäämä	388 279	1 211 189	740 573	1 017 574
Oma pääoma yhteensä	14 975 472	14 585 488	14 782 566	14 041 993

Liitetieto 26

Erittely poistoeroista

Jos poistoeron muutokseen sisältyy verotussyistä tehtyä poistoeroa, on poistoeron muutos eriteltävä liitetiedoissa.

Ei ole.

Liitetieto 27

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Lainat jotka erääntyvät 1.1.2022 tai sen jälkeen

Pitkäaikaiset velat	2016	2015
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 687 727	5 605 510
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	3 687 727	5 605 510

Liitetieto 28**Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista.**

Joukkovelkakirjalainat/kassalainat	2016	2015
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat		
korke 0,001 - 0,2 %	800 000	0,00

Liitetieto 29**Erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä, jos se on tarpeen tase-erien selventämiseksi.**

Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus (ky)				
Ympäristövastuut (kaatopaikka)		25 072		
Potilasvahinkovastuut (ky)	498 472	372 420		
Muut varaukset	30 130		190 233	190 233
Muut pakolliset varaukset yhteensä	528 602	397 492	190 233	190 233

Liitetieto 30**Erikseen pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille sekä osakkuus- ja muille omistusyhteisöille.**

Vieras pääoma	2016		2015	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
yhteensä				
Velat kuntayhtymille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		9 277		6 904
Muut velat				
Siirtovelat		612 664		78 492
yhteensä		621 941		85 396
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
yhteensä				
Vieras pääoma yhteensä		621 941		85 396

Liitetieto 31**Sekkitililimiitti;** Vaalan kunnalla ei ole.

Liitetieto 32**Muiden velkojen erittely, jos liittymismaksuja ei ole eritelty taseessa.**

Jos liittymismaksu on palautuskelpoinen, se merkitään taseeseen erään *Muut velat*, jonka nimikkeenä suositellaan käytettäväksi nimikettä *Liittymismaksut ja muut velat*. Palautuskelpoiset liittymismaksut suositellaan esitettäväksi erän erillisenä alanimikkeenä.

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	2015
	2016	2016	2016	
Muut velat				
Liittymismaksut (palautuskelpoisia)	307 564	307 564		307 564
Muut velat	854 740	395 034	158 451	131 283
Muut velat yhteensä	1 162 304	702 598	158 451	438 847

Liitetieto 33**Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät**

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	51 090	40 528		
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 532 190	1 519 125	587 017	719 370
Korkojaksotukset	6 558	9 587	26 086	35 729
Muut menojäämät	292 727	470 632	704 216	191 376
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	1 882 565	2 985 963	1 317 319	946 475
Siirtovelat yhteensä				

8.3 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 34

Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan, eriteltyinä vakuuslajeittain kultakin kirjanpitolain 1:6 §:n mukaan taseen vastattavissa esitettävän vieraan pääoman erältä

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitokselta	110 562	122 736		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	613 108	613 108		
Lainat julkisyhteisöiltä	1 214 158	1 258 137		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	5 880 141	4 959 778		
Lainat muilta lainanantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	6 493 249	5 572 886		
Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita				
	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitokselta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Lainat julkisyhteisöiltä				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Lainat muilta luotonantajilta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo				
Pantatut osakkeet yhteensä				

Liitetieto 35

Vakuudet, jotka kunta on antanut muiden omien sitoumusten kuin velkojen vakuudeksi, (esim. vakuudet tulevien vuokranmaksuvelvoitteiden vuoksi)

Vaalan kunnalla ei ole.

Liitetieto 36

Vakuuksista, jotka kunta on antanut sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta, yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain eriteltynä.

Vaalan kunnalla ei ole.

Liitetieto 37

Yhteenlaskettu arvo kunnan antamista muista kuin edellä 34-36 kohdissa tarkoitetuista vakuuksista lajeittain eriteltynä.

Vaalan kunnalla ei ole.

Liitetieto 38

Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma (Leasing – ja vuokravastuut)

VUOKRAVASTUUT	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Vuokravastuut yhteensä	548 098	601 295	7 426	
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	47 474	47 789	2 700	
Leasingvastuut yhteensä	382 521	280 543	90 384	45 947
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	181 680	121 197	37 842	
Vastuut Yhteensä	930 619	881 838	97 810	45 947

Liitetieto 39-40**Kunnan antamat vastuusitoumukset**

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	370 013	370 013	370 013	370 013
Jäljellä oleva pääoma	97 587	132 205	97 587	132 205
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 342 121	1 342 121	1 342 121	1 073 266
Jäljellä oleva pääoma	497 209	622 840	497 209	622 840
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista			2016	2015
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			14 822 759	14 969 575
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.				
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskesk:n rahastosta 31.12.			11 064	10 667
Kuntien takauskeskuksen takausvastuut			14 833 823	14 980 242

Liitetieto 41**Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset taloudelliset vastuut**

Muut taloudelliset vastuut	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Sopimusvastuut	809 809	99 147		
Johdannaissopimukset				
Kainuun Jätehuolto ky, Korkotermiinit, käypä arvo (pankin mukaan)	-4799,00			
Koronvaihtosopimus (kunta)				
Koronvaihtosopimuksella (31968) on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi ja se on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.				
Sopimus erääntyy 16.8.2022				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 800 000		1 800 000	
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-69 898		-69898	
Ppshp:n koronvaihtosopimukset:				
Koronvaihtosopimus Kuntarahoitus Oyj				
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskinsuojaamiseksi . Koronvaihtosopimuksella on muutettu osa vaihtuvista koroista kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma suojaa osittain lainaa. Sopimus on kertalyhenteinen.				
Sopimus erääntyy 10.10.2021				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	148200	148200		
Käypä arvo yht. (pankin mukaan)	-6992	-7019		
Koronvaihtosopimus Handelsbanken				

<p>Koronvaihtosopimus on tehty Handels-bankenin kanssa yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiineiksi. Sopimukseen sisältyy myös korkokatto. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 15.7.2019.</p>					
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	69469	92625			
Käypä arvo yhteensä (pankin mukaan)	814	1346			
Korkokattosopimus SEB					
<p>Skandinaviska Enskilda Bankenin sopimus yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Korkokattosopimuksella rajoitetaan lainasta maksettavaa korkoa. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, sopimus erääntyy 15.7.2019.</p>					
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	69469	92625			
Käypä arvo yhteensä (pankin mukaan)	1208	548			
Koronvaihtosopimus Danske Bank					
<p>Sopimus Danske Bankin kanssa on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 31.12.2019. Laina ja koronvaihtosopimus ovat kertalyhenteisiä.</p>					
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	237120	237120			
Käypä arvo yhteensä (pankin mukaan)	-3876	-2444			
Koron- ja valuutanvaihtosopimus Nordea					
<p>Nordean kanssa on tehty yksittäisen SEK-määräisen lainan korko- ja valuuttariskin suojaamiseksi. Sopimuksella on muutettu vaihtuvat korot ja valuutan muuntokurssi kiinteiksi. Lainan sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 16.10.2020.</p>					
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	39829	47424			
Käypä arvo yhteensä (pankin mukaan)	-3631				

8.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liitetieto 42. Henkilöstön lukumäärä

Määrät annetaan Kunta-alan henkilöstöraporttisuosituksen mukaisesti: toistaiseksi palkatut, määräaikaiset, työllistetyt, oppisopimussuhteiset. **Ei** perhe- ja omaishoitajia, sopimuspalokuntalaisia eikä kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia työntekijöitä

Toimiala	Vakinaiset	Määräaik.	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä			Vakinaiset muutos
					2015	2016	Muutos	2015-2016
Hallinto-osasto	8	3		11	10	11	1	0
Työpaja	0	0	6	6	0	0	0	0
Sivistysosasto	64	17	1	82	89	81	-8	-4
Tekninen osasto	44	13	4	61	58	57	-1	-2
YHTEENSÄ	116	33	11	160	157	149	-8	-6

Liitetieto 43

Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut (ellei eritelty tuloslaskelmassa)

Henkilöstökulut	2016	2015
Palkat ja palkkiot	5 483 326	5 330 970
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	1 684 568	1 728 444
Muut henkilösivukulut	259 883	284 123
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	7 427 777	7 343 536
Henkilöstökorvaukset	-124 780	-114 285
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	105 758	209 093
Henkilöstökulut yhteensä	7 408 755	7 438 344

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3§)

	2016	2015
Keskusta	2280	2322
Vasemmistoliitto	489	471
Tilitetyt yhteensä	2768	2793

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot

	2016	2015
Tilintarkastus/tarkastuslautakunta	6807	4400
Erityispalvelut	1100	
Auditointi		350
Matkakulut		
Yhteensä	7907	4750

9 LIIKELAITOSTEN TILINPÄÄTÖSTIEDOT

9.1 Vesihuoltolaitos

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA	2016	2015
Liikevaihto	713 003,10	662 941,75
Valmistus omaan käyttöön		8 231,25
Liiketoiminnan muut tuotot	133,62	1 511,25
Materiaalit ja palvelut		
	-126	-131 353,17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	527,71	
Palvelujen ostot	-92 836,43	-94 286,06
Henkilöstökulut		
	-	-116 537,41
Palkat ja palkkiot	122 752,16	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-19 037,53	-17 711,37
Muut henkilösivukulut	-10 839,41	-5 557,52
Poistot ja arvonalentumiset		
	-	-221 425,04
Suunnitelman mukaiset poistot	218 617,96	
Liiketoiminnan muut kulut	-34 680,28	-3 841,88
Liikelylijäämä (-alijäämä)	87 845,24	91 202,35
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	190,85	547,17
Kunnalle maksetut korkokulut	-46,84	-311,87
Muille maksetut korkokulut	-4 262,30	-5 557,27
Korvaus peruspääomasta	-48 720,00	-48 720,00
Muut rahoituskulut	-38,47	-7,76
Ylijäämä/alijäämä ennen satunnaisia eriä	34 968,48	37 152,62
Ylijäämä/alijäämä ennen varauksia	34 968,48	37 152,62
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	34 968,48	37 152,62

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015	2014	2013	2012
Voitto, %	4,90	4,21	-6,63	-4,48	12,37

9.2 Kaukolämpölaitos

	2016	2015
KAUKOLÄMPÖLAITOKSEN TULOSLASKELMA		
	699 399,54	635
Liikevaihto		261,75
Valmistus omaan käyttöön	1 134,26	17 289,00
Liiketoiminnan muut tuotot	137,76	174,72
Materiaalit ja palvelut		
	-353	-394
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	661,00	994,39
Palvelujen ostot	-45 080,99	-52 481,07
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-60 259,96	-58 958,10
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-10 167,20	-9 888,96
Muut henkilösivukulut	-3 252,03	-3 121,67
Poistot ja arvonalentumiset		
	-	-102
Suunnitelman mukaiset poistot	145 758,37	623,03
Liiketoiminnan muut kulut	-1 235,33	-2 568,36
Liikeylijäämä/-alijäämä	81 256,68	28 089,89
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	123,59	395,05
Muille maksetut korkokulut	-10 531,83	-11 032,53
Korvaus peruspääomasta	-19 750,00	-19 750,00
Muut rahoituskulut		-39,17
Ylijäämä/alijäämä ennen satunnaisia eriä	51 098,44	-2 336,76
Ylijäämä/alijäämä ennen varauksia	51 098,44	-2 336,76
Poistoeron vähennys	2 335,44	2 747,57
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	53 433,88	410,81

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2016	2015	2014	2013	2012
Voitto, %	7,31	-0,36	0,37	-21,89	-

9.3 Liikelaitoksien toimintakertomustiedot

Vaalan vesihuolto- ja Vaalan kaukolämpö -liikelaitokset

Vaalan kunnanvaltuusto on 16.6.2016 § 27 päättänyt yhtiöittää vesihuolto- ja kaukolämpöliiketoiminnat perustettavaan yhtiöön. Liiketoiminta on alkanut yhtiössä 1.1.2017. Liiketoimintojen luovutuksen seurauksena Vaalan vesihuolto- ja kaukolämpö –liikelaitoksien toiminta päättyi vuodenvaihteessa. Liikelaitosten varat ja velat ovat siirtyneet 31.12.2016 liiketoimintakaupalla perustetulle Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:lle. Siten liikelaitoksilla ei ole varoja eikä velkoja tilinpäätöshetkellä ja siten liikelaitosten tilinpäätöstietoina esitetään pelkästään tuloslaskelman tiedot.

Vaalan vesihuolto- ja kaukolämpö -liikelaitokset ovat olleet Vaalan kunnan omistamia kunnallisia liikelaitoksia. Liikelaitoksilla on ollut yhteinen johtokunta – puheenjohtaja ja neljä jäsentä.

Liikelaitosten henkilökunnan vahvuus on ollut 4,75 henkilöä. Henkilöstön on muodostanut vesilaitoksen johtaja, vesilaitoksen hoitaja, lämpölaitoksen hoitaja, jätevedenpuhdistamon hoitaja ja kanslistit (0,75). Liikelaitosten henkilökunta lukuun ottamatta kanslistia on siirtynyt yhtiöittämisen seurauksena Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:lle ns. vanhoina työntekijöinä. Vesilaitoksen johtajasta on tullut yhtiön toimitusjohtaja.

Vesihuoltolaitoksen sisällä toimii LVI-palvelut, jota myydään kuntakonsernille sekä rajoitetusti ulkopuolisille vain oman varsinaisen toiminnan yhteydessä. Liikelaitosten henkilökunnasta osa osallistuu kunnan kiinteistöhoitajien kanssa järjestettyyn laitosmiespäivystykseen. Vesi-, viemäri- ja kaukolämpöverkoston rakentamiseen käytetään omaa henkilökuntaa, kunnan teknisen toimen henkilöitä sekä tarvittaessa ulkopuolista ja tilapäistä työvoimaa.

Johtokunta

Kertomusvuonna johtokunta kokoontui 4 kertaa, asioita 36 kpl

Liikelaitosten johtokunta 2016		
Puheenjohtaja	Esa Karjalainen	
Varapuheenjohtaja	Auvo Kilpeläinen	
Jäsen	Aune Kesälahti	
Jäsen	Petri Kurvinen	
Jäsen	Jenna Leinonen	
Vesilaitoksen johtaja / esittelijä / pöytäkirjanpitäjä	Kalle Kurtti	
Asiantuntija	Juha Airaksinen	tekninen johtaja

VAALAN VESIHUOLTO -LIKELAITOS

Vuosi 2016 oli Vaalan vesihuoltolaitoksen viidestoista toimintavuosi kunnallisena liikelaitoksena. Laitoksen virallinen nimi on ollut 1.1.2009 lukien Vaalan vesihuolto –liikelaitos. Laitos todettiin kuntalain 10 a §:n mukaiset vaatimukset täyttäväksi liikelaitokseksi kunnanvaltuustossa 17.12.2008.

Perustehtävä / Toiminta-ajatus	Vaalan vesihuoltolaitos tuottaa vesihuoltopalveluja vaalalaisille kuluttaja-asiakkailleen. Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on tuottaa ja jakaa asiakkailleen hyvälaatuista talousvettä, huolehtia jätevesien käsittelystä ja vastata vesihuollon kehittämisestä kilpailukykyiseen hintaan sekä tuottaa kunnan sijoittamalle pääomalle kohtuullinen tuotto.			
Visio 2016 / Kehittämisen tavoite-tila	Vesijohto on kaikkien vakinaisesti kunnassa asuvien ulottuvilla sekä tiheillä loma-asuntoalueilla. Jäteveden käsittely toimii lainmukaisesti ja tehokkaasti niillä alueilla, missä keskitetty jätevesien käsittely on järkevää. Vesihuoltolaitoksen henkilöstö koostuu työhönsä sitoutuneista huippuammattilaisista.			
Kriittiset menestystekijät (Missä on onnistuttava)	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mittarit	Budjetin 2016 toimenpiteet	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta v. 2016
Toimintavarmuus	Toiminta-alueella hyvin kuluttajia palvelevat vesihuoltopalvelut	Asiakaspalaute	Varmistetaan verkoston toimivuus ja verkoston kunnossapito	Palvelut on pysytetty tuotta-maan asiakkaille pieniä katkoja lukuun ottamatta.

Hyvälaatuisen käyttöveden turvaaminen asukkailla sekä jätevesijärjestelmän moitteeton toiminta	Kaikki näytteenototulokset täyttävät vaatimukset	Näytteenotto-ohjelma verkostovedelle Näytteenotto-ohjelma jätevedelle	Näytteenotto-ohjelmien toteuttaminen	Talousveden laatu täytti laatuvaatimukset, laatu-suosituksen alitti ainoastaan alhainen pH Otermalla. Vaaan puhdistamolla jätevesi täytti lupaehdot. Manamansalon puhdistamo uusittiin vuonna 2016.
Käyttöasteen turvaaminen verkostossa Laitosten ja verkostojen kunnossapidosta huolehtiminen Investointien aikataluttaminen, oikea-aikaisuus ja organisointi	Palvelut tuotetaan tehokkaasti ja laadukkaasti	Veden laadun osalta täytetään lupaehdot	Vesi- ja viemäri liittymien rakentaminen Talous- ja jätevesiverkostojen saneeraus	Liittymiä rakennettu omana työnä asiakkaille. Vesijohtoa ja viemäriä saneerattu muovilla kylällä. Kaukovalvonnan uusiminen.
Laitteiden ja laitosten toimintavarmuus	Ennakoivan huollon toimivuus		Vedenottamoiden, jätevedenpuhdistamon ja jätevedenpumppaamoiden toiminta-varmuus	Säännölliset käynnit ja huollot.
Kustannustehokas toiminta Hallinnon ja taloushallinnon toimivuus	Vesihuoltolaitos toimii omillaan ja tuottaa sijoitetulle pääomalle kohtuullisen tuoton	Talouden seuranta		Talous on parantunut. Henkilöstö tekee tarvittaessa töitä myös peruskunnalle.
Päivystyksen toimivuus			Päivystyksen varmistaminen	Päivystys yhteinen talonmiespäivystyksen kanssa.

VESILAITOS

Vaaan vesihuoltolaitos tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueellaan keskustaajaman, Oterman, Jaalangan, Manamansalon ja Säräisniemen alueiden asukkailla. Veneheiton, Pelson ja Neittävän alueilla toimivat omat vesiosuuskunnat.

	2016	2015	2014	2013	2012
pumpattu pohjavesimäärä	462 112 m ³	478 045 m ³	423 300 m ³	449 000 m ³	333 600 m ³
veden myynti	238 444 m ³	249 125 m ³	248 170 m ³	260 115 m ³	260 580 m ³

vesijohtoverkoston pituus	n. 656 km	n. 655 km	n. 655 km	n. 650 km	n. 640 km
---------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

7 vedenottamo: Vaala, Oterma, Kankari, Manamansalo, Säräisniemi, Rokuanjärvi sekä Tiukumäki yhdessä Länsi-Vaalan vesiosuuskunnan kanssa

Pumpattu pohjavesimäärä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Verkostosta saatiin korjattua useita vuotoja. Pumpatun veden määrää lisää vuoden 2016 aikana pitkistä linjoista aiheutunut veden juoksumäärä.

Verkoston hukkavesiprosentti oli 48,4 %, tavoite 10 - 20 %. Hukkavesi johtuu juoksumäärästä, jotta veden laatu pysyisi hyvänä sekä vuodoista.

Vesihuoltolaitoksen talous

Vuoden 2016 myyntituotot olivat 723.723,29 € eli 47.223,29 € budjetoitua enemmän. Vesihuoltolaitoksen tulos vuonna 2016 oli 34.968,48 € ylijäämäinen, joka oli 26.748,48 € yli budjetoidun tuloksen.

Talousveden laatu

Talousveden laatua tutkitaan säännöllisesti talousvesiasetuksen 461/2000 mukaisesti. Valvonta-viranomaisen edellyttämän valvontatutkimusohjelman mukaisia näytteitä otetaan neljännesvuosittain (jatkuva valvonta) 7 verkoston pisteestä. Jaksottaisen valvonnan näytteet otetaan kerran vuodessa ja eräiden parametrien osalta kerran viidessä vuodessa.

Laitoksen toimittaman veden laatu täytti koko vuoden kaikki talousveden laatuvaatimukset. Laatusuosituksen alitti alhainen pH-arvo Oterman näytteessä.

Pohjavesialueiden tarkkailussa seurataan pohjavesipinnan korkeutta ja raakaveden laatua. Raakavesi on laadultaan hyvä.

Taulukko: Veden laatu, vuosi 2016

Määrytykset	Minimi	Maksimi	Talousvesiasetus (v)=laatuvaatimus (s)=laatusuositus
E.coli	0	0	0 (v)
Koliformiset bakteerit	0	0	0 (v)
pH	5,8	8,3	6,5 – 9,5 (s)
Sähkönjohtavuus	1,7	10,0	Alle 250 (s)
Väri	< 5	< 5	Ei epätavallisia muutoksia (s)
Sameus	< 0,10	0,23	Ei epätavallisia muutoksia (s)
Ammoniumtyppi	< 0,004	< 0,140	0,5 (s)
Rauta	1,0	48,0	200 (s)
Mangaani	0,2	11,0	50 (s)
Haju	hajuton	hajuton	Ei epätavallisia muutoksia (s)
Maku	ei vierasta makua	ei vierasta makua	Ei epätavallisia muutoksia (s)

VIEMÄRILAITOS

Vaalassa viemäröinti on toteutettu keskustaajaman, Säräisniemen, Neittävän, Kankarin sekä osin Jaalangan, Pelson ja Manamansalon alueiden asukkaille. Jätevedet johdetaan Vaalan jätevedenpuhdistamolle, poislukien Pelson ja Manamansalon alueet.

	2016	2015	2014	2013	2012
--	------	------	------	------	------

jätevedenpuhdistamolla puhdistettu jätevesi	227 317 m ³	259 091 m ³	236 054 m ³	257 661 m ³	311 213 m ³
laskutettu jätevesimäärä	97 853 m ³	96 681 m ³	98 854 m ³	105 501 m ³	101 546 m ³
viemäriverkoston kokonaispituus	n. 146 km	n. 146 km	n. 146 km	n.142 km	n. 140 km

2 jätevedenpuhdistamoa, Vaala ja Manamansalo
34 jätevedenpumppaamaa

Jäteveden laatu

Vaalan kirkonkylän jätevedenpuhdistamon ympäristölupa on vuodelta 2001. Jätevedenpuhdistamon toiminnan ympäristölupamääräyksiä on tarkistettu 3.3.2011 (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto).

Lupaehtojen mukaan Vaalan jätevedenpuhdistamolla suoritetaan velvoitetarkkailua kuusi kertaa vuodessa. Vuonna 2015 velvoitetarkkailua suoritettiin tehostetusti 12 kertaa vuodessa ja vuonna 2016 palattiin takaisin kuuteen kertaan vuodessa.

Puhdistamon toiminta on parantunut huomattavasti. Ensimmäisellä puolivuotisjaksolla ei saavutettu yksittäisessä näytteessä kokonaisfosforin osalta lupaehtoja, mutta puolivuotistulokset olivat lupaehtojen mukaiset. Toisella puolivuotisjaksolla kaikki lupaehdot saavutettiin.

Taulukko: Lupaehdot / Vaalan jätevedenpuhdistamo

BOD	mg/l - %	20 - 90
Fosfori	mg/l - %	0,8 - 90
COD	mg/l - %	125 - 75
Kiintoaine	mg/l - %	35 - 90

Taulukko: Jätevedenpuhdistamon puhdistustulos 2016

		1/2	2/2	vuosi ka
BOD	mg/l - %	6,7 / 99	10 / 97	8,4 / 98
Fosfori	mg/l - %	0,66 / 94	0,24 / 97	0,46 / 95
COD	mg/l - %	42 / 96	38 / 95	40 / 95
Kiintoaine	mg/l - %	16 / 97	12 / 97	14 / 97

Tuleva kehitys

Vesihuoltolaitoksen vedenmyyntiä alentaa mm. yleinen vedenkulutuksen väheneminen. Jäteveden myynti pysynee tulevaisuudessa nykyisellään. Verkostosaneerauksilla pyritään rajoittamaan jätevedenpuhdistamolle tulevien vuotovesien määrää sekä vähentämään verkostoon pumpatun hukkaveden määrää. Vesitaksoja tullaan tarkistamaan yleisen kustannustason mukaisesti.

Vesihuoltolaitos	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Liikevaihto	676 500		676 500	723 723	-47 223	107
Valmistus omaan käyttöön	2 000		2 000		2 000	
Liiketoiminnan muut tuotot	1 600		1 600	134	1 466	8
Käyttömenot	-375 930		-375 930	-382 713	6 783	102
Liiketoiminnan muut kulut	-5 550		-5 550	-34 680	29 130	625
Poistot	-235 000		-235 000	-218 618	-16 382	93
Liikelylijäämä	63 620		63 620	87 845	-24 225	138
Rahoitus tuotot ja kulut	-55 400		-55 400	-52 877	-2 523	95
Tilikauden yli-/alijäämä	8 220		8 220	34 968	-26 748	425

INVESTOINNIT VESIHUOLTOLAITOS	2016	2015	2014	2013	2012
Vesi- ja viemäri liittymien rakentaminen					
Menot	-49 550	-33 907	-33 206	-103 657	-124 205
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-49 550	-33 907	-33 206	-103 657	-124 205
Viemäriverkoston saneeraus					
Menot	-10 134				
Tulot	0				
Netto	-10 134				
Kaava-alueen vesi ja viemäri					
Menot	-4 497	-11 059	-10 286		
Tulot	0	0	0		
Netto	-4 497	-11 059	-10 286		
Keskustaajaman viemäriverkoston saneeraus					
Menot	-46 343	-52 293			
Tulot	0	1 363			
Netto	-46 343	-50 930			
Etävalvonnan uusiminen					
Menot	-151 142				
Tulot	0				
Netto	-151 142				
Jätevedenpuhdistamon saneeraus					
Menot		-55 000	-31 940		
Tulot		0	0		
Netto		-55 000	-31 940		
Vaalantien saneeraus					
Menot		-12 338			
Tulot		0			
Netto		-12 338			
Manamansalo, Pienikangas, viemäri					
Menot			-74 404		
Tulot			21 000		
Netto			-53 404		
Kankarin viemäriverkon laajennus					
Menot					-168 265
Tulot				3 962	105 020
Netto				3 962	-63 246
Manamansalo, Kiloniemen viemäri					
Menot					-10 900
Tulot					0
Netto					-10 900
Kuivaniemen vesilinja (M-salo)					
Menot				-62 318	-25 056
Tulot				0	0
Netto				-62 318	-25 056

INVESTOINNIT VESIHUOLTOLAITOS	2016	2015	2014	2013	2012
Ihmeen vesi ja viemäri					
Menot					-119 429
Tulot					69 827
Netto					-49 602
Investoinnit yhteensä					
Menot	-261 667	-164 597	-149 836	-165 975	-447 854
Tulot	0	1 363	21 000	3 962	174 846
Netto	-261 667	-163 234	-128 836	-162 013	-273 008

VAALAN KAUKOLÄMPÖ -LIKELAITOS

Vuosi 2016 oli Vaalan kaukolämpölaitoksen viidestoista toimintavuosi kunnallisena liikelaitoksena. Laitoksen virallinen nimi on ollut 1.1.2009 lukien Vaalan kaukolämpö –liikelaitos. Laitos todettiin kuntalain 10 a §:n mukaiset vaatimukset täyttäväksi liikelaitokseksi kunnanvaltuustossa 17.12.2008.

Vaalan kaukolämpölaitos tuottaa keskitetysti lämpöpalveluja Vaalan keskustaajaman alueella sijaitseviin kiinteistöihin. Liittyneissä kiinteistöissä on julkisia rakennuksia, rivitaloja, omakotitaloja sekä liike- ja teollisuusrakennuksia.

Perustehtävä / Toiminta-ajatus	Kaukolämpölaitoksen tavoitteena on tuottaa ja jakaa lämpöenergiaa kunnan omistamille kiinteistöille ja ulkopuolisille kuluttajille mahdollisimman kilpailukykyiseen hintaan ja tuottaa kunnan sijoittamalle pääomalle kohtuullinen tuotto.			
Visio 2016 / Kehittämisen tavoitte-tila	Kaukolämpöverkosto laajentaa kaikille alueille, jotka on taloudellisesti kannattava ottaa verkoston piiriin. KPA -laitos on lämmöntarvetta vastavassa kunnossa ja ammattitaitoisten laitosten saatavuus turvattu.			
Kriittiset menestys-tekijät (Missä on onnistuttava)	Tavoitteet 2016	Arviointikriteerit / mittarit	Budjetin 2016 toimenpiteet	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta v. 2016
Toimintavarmuus Kustannusvertailun kestävän ja toimitusvarman lämmitysvaihtoehdon tarjoaminen kuluttajille	Toiminta-alueella hyvin kuluttajia palvelevat lämpöpalvelut Kaukolämmön tuottaminen kuluttajille	Asiakaspalaute	Varmistetaan verkoston toimivuus ja verkoston kunnossapito	Kaukolämpöä on pystytty tuottamaan asiakkaille pieniä katkoja lukuun ottamatta. Katkokset ovat johtuneet verkoston saneerauksista.
Laitosten ja verkoston kunnossapidosta huolehtiminen Investointien aikataluttaminen, oikea-aikaisuus ja organisointi	Kaukolämpö-verkoston laajentaminen taloudellisesti kannattaville alueille		KPA –laitoksen toiminnan varmistaminen. Verkoston kunnostukset Lämpöliittymien rakentaminen	Verkostoa on saneerattu Paloasemalla ja Karpalokodilla, sekä asennettu kylän linjaan shunttaus.

Hallinnon ja taloushallinnon toimivuus	Henkilöstöhallinnon toimivuus	Talouden seuranta		Taloutta on saatu parannettua ja öljyn käyttöä vähennettyä.
Päivystyksen toimivuus	Laitoksen käyttöasteen pysyminen korkealla		Päivystyksen varmistaminen	Päivystys yhteinen talonmiespäivystyksen kanssa.
Lämpöenergian tuottaminen kulloinkin edullisimmalla/järkevimmällä polttoaineella	Laitokset toimivat taloudellisesti omillaan ja tuotavat sijoitetulle pääomalle kohtuullisen tuoton	Talouden seuranta Polttoainemäärien seuranta	Poltetaan mahdollisimman paljon turvetta ja vähiten haketta ja öljyä. Tavoite: turve 60 %, hake 36 %, pelletti 3 % ja öljy 1 %.	Öljyn käytössä jäätettiin hieman tavoitteesta. Turve ja pelletti alittui ja hake ylittyi uuden laitoksen myötä.

Sää vuonna 2016

Vuoden 2016 keskilämpötila Vaalassa oli 5,2 astetta (v. 2015 5,5 astetta).

Lämpölaitokset

Lämpölaitoksia on kolme: Paljetien KPA-/BIO-/kevytöljylaitos sekä Puusepäntien ja Koulutien kevytöljylaitokset. Turpeen toimittaja oli Vapo Oy ja metsähakkeen toimittaja oli Vapo Oy sekä Kanteleen Voima Oy. Öljyn toimittaja oli Neste Oil.

Biopolttoaineet 2016

	määrä		
turve	7 898	MWh	47,7 %
metsähake	7 581	MWh	45,8 %
oma haketus	430	MWh	2,6%
kutterinlastu	0	MWh	0,0%
pelletti	392	MWh	2,4%
yhteensä	16 301	MWh	98,5 %

Ostettu öljy 2016

	määrä		
öljy raskas KPA	0	MWh	0 %
öljy kevyt KPA, Koulukeskus ja Puusepäntie	251	MWh	1,5 %
yhteensä	251	MWh	1,5 %

Lämpöenergia tuotettiin pääosin 1998 valmistuneella KPA -laitoksella, verkostoon tuotettu energia oli 10 383 MWh. Uusi 1,5MW:n biolaitos tuotti verkostoon energiaa 3801 MWh. Lämpöenergiasta tuotettiin turpeella 47,7 %, hakkeet ja lastut 48,4 %, pelletillä 2,4 % ja kevyellä öljyllä 1,5 %.

Tavoite oli käyttää turvetta 60 %, haketta 36 %, pellettiä 3 % ja öljyä 1 %, joten vuonna 2016 päästiin lähelle tavoitetta. Hakkeen kulutus nousi oman puun haketuksen sekä uuden 1,5MW:n biolaitoksen myötä tavoitetta suuremmaksi. Öljyn käyttöä saatiin vähennettyä edellisvuodesta, mutta silti jäätettiin tavoitteesta. Kokonaismäärä energiaa oli 16 552 MWh (vuonna 2015, 16 515 MWh). Energian määrä kasvoi 37 MWh.

Kaukolämpölaitoksen talous

Vuoden 2016 myyntituotot olivat 700.533,80 € eli 7.533,80 € budjetoitua enemmän. Kaukolämpölaitoksen tulos vuonna 2016 oli 53.433,88 € ylijäämäinen, joka oli 47.233,88 € yli budjetoidun tuloksen.

Lämmön energian hinta oli 65,62 €/MWh (sis. alv 24 %). Lämpöenergian myynnistä 43,7 % käytettiin kunnan omistamilla kiinteistöillä ja 56,3 % myytiin yksityisille kuluttajille.

Myyty lämpöenergia vuosina 2012 – 2016

	2016		2015		2014		2013		2012	
	MWh	%	MWh	%	MWh	%	MWh	%	MWh	%
Kunnan kiinteistöt	4 963	43,7	4 518	44,2	4 933	46,0	5 114	48,5	5 695	51,5
Yksityiset kiinteistöt	6 385	56,3	5 710	55,8	5 796	54,0	5 431	51,5	5 359	48,5
yhteensä	11 348	100	10 228	100	10 729	100	10 545	100	11 054	100

Kuluneena vuonna lämmönmyynti kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 1 120 MWh eli 11,0 %.

Kaukolämpöverkosto

Kaukolämpölaitoksella oli 95 lämmönkuluttajaa, joista kunnan kiinteistöjä oli 31 kpl. Kaukolämpöverkostoa saneerattiin Paloaseman ja Karpalokodin luona sekä asennettiin kylälle menevään verkostoon shunttaus.

Tulevaisuus

Kaukolämpölaitoksen lämmön myyntiin vaikuttaa vahvasti vuotuinen sää. Verkoston laajentamiseksi neuvotellaan uusien kiinteistöjen liittämistä kaukolämpöverkkoon. Lämpötaksoja tullaan tarkistamaan yleisen kustannustason mukaisesti.

Kaukolämpölaitos	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Käyttö %
Liikevaihto	693 000		693 000	699 400	-7 534	101
Valmistus omaan käyttöön	2 000		2 000	1 134	2 000	
Liiketoiminnan muut tuotot	100		100	138	-38	138
Käyttömenot	-490 490		-490 490	-472 421	-18 069	96
Liiketoiminnan muut kulut	-2 300		-2 300	-1 235	-1 065	54
Poistot	-166 000		-166 000	-145 758	-20 242	88
Liikelyljäämä	36 310		36 310	81 257	-44 947	224
Rahoitus tuotot ja kulut	-32 450		-32 450	-30 158	-2 292	93
Poistoeron vähennys	2 340		2 340	2 335	5	100
Tilikauden yli-/alijäämä	6 200		6 200	53 434	-47 234	862

INVESTOINNIT KAUKOLÄMPÖLAITOS	2016	2015	2014	2013	2012
Lämpöliittymien rakentaminen					
Menot	-3 446	-14 060	-11 309	-156 748	-146 745
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-3 446	-14 060	-11 309	-156 748	-146 745
Lämpöverkon muutostyöt					
Menot	-65 348				-24 169
Tulot	0				0
Netto	-65 348				-24 169
KPA-laitos					
Menot					-69 486
Tulot					0
Netto					-69 486
Lämpölinj. saneeraus Vanha lämpökeskus-TK					
Menot		-6 432	-82 675		

INVESTOINNIT KAUKOLÄMPÖLAITOS	2016	2015	2014	2013	2012
Tulot		0	0		
Netto		-6 432	-82 675		
Sahanrannan lämpölinja					
Menot		-99 809			
Tulot		0			
Netto		-99 809			
KPA-laitos 1,5 MW					
Menot		-753 517	-372 698		
Tulot		164 251	0		
Netto		-589 266	-372 698		
Investoinnit yhteensä					
Menot	-68 794	-873 818			
Tulot	0	164 251			
Netto	-68 794	-709 567	-466 682	-156 748	-240 400

10 KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT TILIKAUDELLE
Vaalan kunta

Tositelaji

Päivä- ja pääkirjat

07 Tilinavaus/oikaisu
 10 Muistiotositteet
 221 Myyntireskontran suoritukset
 40 Käyttöomaisuusviennit
 410 Ostolaskujen suoritukset

Tiliotekirjaukset

11 Tiliotteet

Palkkakirjanpito

301 Palkat

 65 Populus-matkalaskut

Ostoreskontra

405 Rondo-ostolaskut

Yleislaskutus

610 Venepaikkalaskutus
 611 Teknisen toimen laskut
 623 Päivähoito
 631 Sivistystoimen laskut
 641 Tontin vuokrat
 642 Teollisuus- ja toimitilavuokrat
 643 Maa-ainelupamaksut
 644 Vuokra-asuntojen sähkölaskut
 651 Yleishallinnon laskut
 652 Taloushallinnon laskut
 653 Aravalainat
 664 Hellewi/kansalaisopisto
 701 Palvelukassa

Alv-laskelmat
 Tuloslaskelma
 Tase
 Rahoituslaskelma
 Talousarvion toteutuminen
 Käyttöomaisuuskirjanpito
 Tase-erittelyt

Ohjelma

Rondo arkisto
 Pro Economica
 Pro Economica
 Pro economica
 Pro Economica
 Pro economica

Basware

Pegasos-palkat
 Rondo arkisto
 Populus/Pro Economica

Rondo
 Rondo arkisto

Pro Economica
 Pro Economica
 Pro Economica
 Pro Economica
 Pro Economica
 Pro Economica
 Pro Economica
 Pro Economica
 Pro Economica
 Pro Economica

Hellewi
 Pro Economica/Basware

Pro Economica, Rondo arkisto
 sidottuna, Rondo arkisto
 sidottuna, Rondo arkisto
 sidottuna, Rondo arkisto
 sidottuna, Rondo arkisto
 Pro Economica
 sidottuna

11 VUODEN 2016 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

VAALAN KUNTA

Vaalassa 28.3.2017

Reijo Virkkunen, pj

Kalle Moilanen, 1. vpj

Tiina Kylmänen, 2. vpj

Tapani Karhu

Aune Kesälahti

Terttu Kuusela

Erkki Leinonen

Helmi Moilanen

Tytti Määttä, kunnanjohtaja

VAALAN VESIHUOLTO –LIIKELAITOS

Vaalassa 1.3.2016

Esa Karjalainen, pj

Auvo Kilpeläinen, vpj

Jenna Leinonen

Petri Kurvinen

Aune Kesälahti

Kalle Kurtti, vesilaitoksen johtaja

VAALAN KAUKOLÄMPÖ -LIIKELAITOS

Vaalassa 1.3.2016

Esa Karjalainen, pj

Auvo Kilpeläinen, vpj

Jenna Leinonen

Petri Kurvinen

Aune Kesälahti

Kalle Kurtti, vesilaitoksen johtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolaitoksen mukaisesti.

Suoritettua tilintarkastuksesta on annettu kertomus tänään.

.päivänä kuuta 2017

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy Ab

Antti Kääriäinen, JHTT, KHT